

PSEUDEPIGRAPHIA
VETERIS TESTAMENTI
GRAECE

EDIDERUNT

A. M. DENIS et M. DE JONGE

VOLUMEN SECUNDUM

S. P. BROCK

TESTAMENTUM IOBI

J.-C. PICARD

APOCALYPSIS BARUCHI
GRAECE

LEIDEN
E. J. BRILL
1967

TESTAMENTUM IOBI

EDIDIT

S. P. BROCK

APOCALYPSIS BARUCHI GRAECE

EDIDIT

J.-C. PICARD

LEIDEN
E. J. BRILL
1967

Copyright 1967 by E. J. Brill, Leiden, Netherlands

All rights reserved. No part of this book may be reproduced or translated in any form, by print, photoprint, microfilm or any other means without written permission from the publisher

PRINTED IN THE NETHERLANDS

TESTAMENTUM IOBI

EDIDIT

S. P. BROCK

CONTENTS

Introduction

Sigla

Διαθήκη Ιωβ

INTRODUCTION

I. *Extant Witnesses*

A. *Greek*

- a. "P": Paris BN gr 2658, foll 72^r-97^r; xith century.
- b. "S": Messina San Salvatore 29, foll 35^v-41^v; 1307 AD.
- c. "V": Rome Vat gr 1238, foll 340^r-349^v; xiiith century.
- d. Paris BN gr 938, foll 172^v-192; xvith century.
Transcript of Paris BN gr 2658.

B. *Slavonic* ("Slav")

Three manuscripts, from Belgrade, Moscow and Šafarik, of this version have been published. The Belgrade manuscript, containing an abbreviated text, was published by Novaković in *Starine* 10 1878 pp. 157-70, while the Šafarik manuscript was printed by Polívka in *Starine* 24 1891 pp. 135-55, together with the variants of the other two manuscripts in the apparatus. For details of these manuscripts see *Starine loc. cit.*

Note

The unpublished 'History of Job', of which numerous Arabic and Carshuni manuscripts survive (see Graf, *Geschichte der christl. arab. Literatur* I, pp. 206-7) is not related to the Testament of Job, although there are a few features, such as the episode of the hair of Job's wife¹ in common. This Arabic tale, rather than the Testament of Job, will be the source of the similar incident in the Morisco *La estoria y recontamiento de Ayub*, cited by M. Grünbaum, *Neue Beiträge zur semitischen Sagenkunde* (Leiden, 1893) pp. 262-71.

Conybeare (*JQR* 13 1901 p. 111) claims a connection

¹ I use the Carshuni version in Mingana syr 299, fol 32^r.

between the Testament of Job and the 'Old Armenian Book of Adam', but I have been unable to find any.

II. *Previous Editions and Collations*

A. *Editions*

- a. The *editio princeps*, using V, was by Angelo Mai in *Scriptorum Veterum Nova Collectio* VIII (Rome, 1833) pp. 180-91. On the whole Mai prints the text of V fairly accurately; more serious errors include the loss of a whole line in *ch.* I.
- b. Mai's text was reprinted by K. Kohler in *Semitic Studies in memory of Rev. Dr. Alexander Kohut* (ed. G. A. Kohut, 1897) pp. 264-338, along with a translation and a valuable introduction. For a concordance of his chapter division with that of James's edition (followed here), see below p. xxi.
- c. M. R. James, *Anecdota Apocrypha* II = *Texts and Studies* V. 1 (Cambridge, 1897) pp. 104-37 prints the text of P, and cites the variants of V (which he derived exclusively from Mai's edition) in the apparatus. He also provides (pp. lxxii-cii) an important introduction.

The printed text of James's edition does not always represent P very accurately. As examples of more striking divergences I give: XXIII³ *τιμημα* P] *νομισμα* James; XXXIX² *δουλειας ω εδουλευεν* P] *om ω εδουλευεν* James; XLVII¹¹ *εγεσθειςαι* P] *εξεγ-* James = SV. This last example is typical of a number of cases where the readings of P and V have inadvertently changed places.

In the apparatus the citation of Mai is occasionally either inaccurate or incomplete.

B. *Collations*

- a. F. Conybeare, 'The Testament of Job and the Testa-

ments of the XII Patriarchs', *JQR* 13 1901 pp. 111-3, transcribed the beginning (*ch.* I¹⁻⁴) and end (*ch.* XLVII ⁹-*ch.* LIII end) of the Testament of Job from V. He mentions none of the printed editions, and evidently had a low opinion of the work, not considering it worth transcribing more. The transcription is not very accurate as far as it goes.

- b. F. Spitta, *Zur Geschichte und Literatur des Urchristentums* III. 2 (Göttingen, 1907; pp. 139-206 'Das Testament Hiobs und das Neue Testament'), pp. 143-5, gives a list (provided by James) of readings where V differs from Mai's text (*not* James's citation of Mai in his edition). This list corrects most, but not all, the more important divergences of Mai's text from V.
- c. A. Mancini, 'Per la critica del "Testamentum Iob"', *Rendiconti dell' Accademia reale dei Lincei* V 20 1911 pp. 479-502, provides a collation of S against James's text, together with some textual and linguistic comments. This collation needs correcting and supplementing on only a few minor points.

III. *The Present Edition*

A. *General*

The present edition has been prepared from photocopies of P S and V, kindly provided by R. Père A. M. Denis. Some doubtful readings in P were checked on a visit to Paris from the manuscript itself; at the same time it was possible to confirm James's statement (p. lxxiii) that Paris BN gr 938 is a direct transcript of P.

Citation of the Slavonic ¹ is exclusively from *Starine* XXIV.

¹ My thanks are due to Dr. D. J. L. Johnson for help with some passages in the Slavonic version.

The chapter and verse divisions adopted in the present edition are those of Riessler, *Altjüdisches Schrifttum ausserhalb der Bibel* (Augsburg, 1928; repr. Darmstadt, 1966), pp. 1104-34. Riessler's chapter divisions are identical with those of James.

B. *The Text*

This edition does not aim at providing an eclectic text (however much that may be a desideratum), but, with the exceptions mentioned below, represents the text of P.

In a few places, where P is clearly corrupt, its reading has been relegated to the apparatus. All such departures in the text from the reading of P will be immediately manifest in the apparatus, the witnesses for the printed text being given to the *left* of the bracket, *e.g.*

XXVII⁴ μελος = SV] μερος P

XXXII⁵ σποδω = S] οδω P

The number of such departures from P has been kept conservatively low.

Orthographic errors in P have been tacitly corrected, *e.g.*

IX⁶ ἀφώρισα *scripsi*] αφορησα P *James*; ηφορησα SV.

XLVII⁸ ὀδυνῶν = *James*] ωδυνων PV; ωδινων S.

On the other hand a form like XL⁸ ἐπαύλην is kept, and not considered to be an itacism for ἐπαυλιν. Likewise, *e.g.*, X⁷ ἀρτοκόπια is not corrected to -κοπεῖα.

The text of this edition will be found to differ from that of James in nearly a hundred places. Very many of these are simply due to a fresh collation of P.

C. *The Apparatus*

Apart from orthographic errors, all variants in S and V are given in the apparatus, and they are cited in the order SV.

The Slavonic version, because of its exceedingly periphrastic nature, is for the most part cited *only* where it clearly supports a Greek variant. Thus, wherever the Slavonic is not cited at all, its support for the text must not be assumed, only its lack of support for the variant. In a few cases where its support of the text is important, Slav is expressly listed to the left of the bracket, *e.g.*

I⁴ ινα (Slav)] καὶ SV

Inner Slavonic variants have only rarely been cited. In a few instances Slav has been translated back into Greek; this has been given in brackets.

The numbers in the apparatus refer to the lines of the page and *not* to the verses.

IV. *Characteristics and Relationship of the Manuscripts and Version*

A. *Characteristics*

a. *P*

This is a carefully written manuscript with comparatively few orthographic errors; some of these are recorded in James's edition¹, but in the present one they are passed over in silence. Since the comparative figures are of some interest, the following gives the relative frequency of occurrence: ω for ο (20 times); ι for η (17 times); αι for ε (10 times); η for ι (8 times); ε for αι (6 times); ο for ω (5 times); η for ει, η for ε, ει for ι, ει for η, ι for ει, ι for υ (4 times or less each).

Even after the discovery of S, P remains in many ways the best witness to the text of this work. Nevertheless in a number of instances where S V Slav go against P, it is probably P which is secondary; examples

¹ Including a number of erroneous attributions; thus the references in James's apparatus to P's reading at pp. 111⁷, 112⁷, 130⁸, 133^{6,18}, 135², 137² should be deleted.

will be found on p. 15 below. Here it will suffice to call attention to one striking element in P, namely the occasional intrusion of Christian phraseology into this originally Jewish work. Πατήρ, used of God, is of course not confined to Christian writings¹, and is found in the Testament of Job at XXXIII⁹ without variant; but in four other places (XXXIII³, XL², XLVII¹¹, LII¹²) Πατήρ is found only in P, and so must be assumed to be secondary. Likewise at LI² (του αγιου) πνευματος P] αγγελου S (*om* V Slav), P's reading will again be a Christian intrusion.

b. S

While the text of this manuscript is equal in value, and indeed in places superior, to that of P, its orthography is throughout very wild, as the following figures show: ω for ο (104 times); ι for η (85 times); η for ι (63 times); ο for ω (52 times); ει for η (49 times); ι for ει (37 times); αι for ε (36 times); ε for αι (34 times); η for ει (22 times); οι for ι (16 times); οι for η (14 times); η for υ (13 times); υ for η (12 times); ει for ι (7 times); οι for ει (6 times); ι for υ and υ for ει (5 times each); four times and less each for: η for οι; υ for ι; ε for η; υ for οι; ι for οι; οι for υ; ι for υ; ει for οι. In some cases spellings are consistently adhered to, *e.g.* θηγατηρ, τρις, οικοια, ιναι.

In several instances, naturally, a variant could be classed as grammatical rather than orthographic, and so deserve a place in the apparatus. However, in view of the orthographic chaos in this manuscript these should almost certainly be treated merely as itacisms; accordingly they are not included in the apparatus. More striking examples of these are:

VIII² λαβη] λαβοι S.

XVI² ἀνηλεως] ανιλεως S (*i.e.* possibly ἀνίλεως).

¹ Cp. Frey, *R. Bibl.* ns. 12 1915 p. 556 ff.

XXXVI⁵ τυγχανεις]-ης S.

A further notable feature of S is the frequent (14 times) doubling of intervocalic ν; many of the instances are supplied by τυγχανναι, but others include XV⁵ λαμβαννεται, XXXVIII³ πιννεται etc. According to Mancini (p. 488) this is a Siculo-Calabrian feature.

c. V

James rightly recognised the secondary nature of the many expansions and variants in V, which can now be paralleled by those in Slav. The orthography, while less accurate than P's, does not approach the state of affairs in S: ω for ο (24 times); ο for ω (19 times); η for ι (14 times); η for ει (13 times); ι for η (7 times); ει for η, and υ for η (6 times each); four times each and under: ει for ι; ι for ει; οι for ι; αι for ε; η for υ. A few spellings are recurrent, eg. ολιγορεω, -ια. Unlike P and S, V usually omits so-called ν ἐφελκυστικόν.

In many places the alterations to be found in the text of V are carelessly made, e.g.

XXV⁷ την ενδυσιν . . . υφασμενην] το ενδυμα . . .

εξυφασμενην V.

XL⁴ και ειπεν (sc. Σιτιδος)] τω θεω και λεγων V.

A rather striking feature of the following variants in V is their slightly Semitic flavour:

XI⁸ ουτως ενεπορευοντο] πορευομενοι επορευοντο V.

XXVII¹ (πολεμησον) με] μετ εμου SV.

XXXIV² συν (τοις στρατευμασιν)] εν V

XLIII⁶ ουτος εστιν ο (του σκοτους)] υιος εστι V.

These, however, should be attributed to reminiscences of Septuagint Greek, rather than pointing to traces of a Semitic original (such as Torrey claimed¹), polished over in the other manuscripts.

¹ C. C. Torrey, *The Apocryphal Literature* (New Haven,

d. *Paris BN gr.* 938

Examination of this manuscript amply confirms James's statement (p. lxxiii): 'This is merely a copy of 2658'. Consequently it has been totally disregarded for the present edition.

The following, out of many examples, demonstrate the manuscript's dependence on P: VII⁶ *ενα αρτον*] + *τον* 938, but then deleted; in P *αρτον* is written *αρ τον*. Errors in P like IX⁷ *αι τεσσαρεις θυραις* are preserved in 938.

Besides a number of itacistic errors and confusion of omikron and omega, the scribe has introduced some new corruptions, *e.g.*

V²⁻³ *εις το εδαφος-ανεχωρησα*] *om* 938 (*εις*^{1^2})

XIX³ *λεγων*] *λεγοντος* 938.

LIII³ *ηρται ο των ξενων ξενοδοχος*] *om* 938 (*ηρται*^{1^2}).

In two instances only does a variant from P in 938 agree with another manuscript:

§ I⁵ *Ιακωβ*] *Ιωβ* 938 = S Slav.

§ IV¹ *υποδεικνυμι*] *αποδ-* 938 = S.

Since these are the only examples, they must be attributed to coincidence, and not to contamination.

e. *Slav.*

The Slavonic translation has proved difficult to use extensively in the apparatus owing to its periphrastic nature. Furthermore, the translator (so, probably, rather than his Greek *Vorlage*) took the liberty of abbreviating in some places, and in others expanding. The result is a text that has some general similarities with that of V, but these are due, not to any close textual relationship between V and Slav, but to the same type of treatment of the text in both of them. In

1945) pp. 143 foll. (Aramaic); cp. Riessler (op. cit.) p. 1333 'ursprünglich hebräisch'.

Slav, however, the process has gone considerably further.

The following examples will give a general idea of the character of the version.

Translation errors

In a few cases the translator has wildly misread or misinterpreted the Greek:

XXVII³ ἀθλητής was read in both occurrences as μαθητής, and παλαιών as παλαιῶν.

XXXIV² τοῖς ἄλλοις φίλοις was misread as τοῖς ἄλλοφύλοις.

XLII³ ἤκουον is treated as 1st sing. instead of 3rd plur.

L-LII κέρας is not recognised as part of the name of Job's third daughter, and is consequently worked into the rest of the sentence; thus in LII⁴ she is given not only a tambourine, but also a horn.

LII etc. ἄρματα is curiously rendered 'weapon', *i.e.* read as ἄρματα (late Greek = Latin *arma*).

Abbreviation

A large number of instances of this are to be found, *e.g.*

VI² ἀμα-ασφαλίσταμενος] *om* Slav.

XLIV¹⁻² μετὰ δὲ . . . ἐν τερπνότητι τοῦ κυρίου becomes simply 'when the kings arose to go home'. Sometimes whole sections are drastically curtailed; *ch.* XII, for example, has suffered badly in this way.

Expansion

This ranges from simple addition of a few words to complete rewriting of whole sections in longer form. Among the former there are a number of coincidences with V, which is hardly surprising, *e.g.*

VI³ ἀλλ εἰπατε] + αὐτῷ V Slav.

XXXIX¹³ ἀποκριθέντες] + οἱ βασιλεῖς V Slav.

But more often the additions are similar to, but not identical with, V:

VII¹ ασσαλιον] + ρακκωδη V; + 'like one of the destitute' Slav.

XXXIX⁶ κλαυσαντες] + οι βασιλεις V; + 'all the kings' Slav.

XL⁴ (προσκυνουσα)και ειπεν] τω θεω και λεγων V; 'to me' Slav.

Or they are unparallelled:

IV⁶ υπομεινης] + 'says the Lord' Slav.

A few examples of the more drastic cases of expansion or rewriting will have to suffice:

XI¹¹ στέφανον ἐπιφερόμενος ἀφαιρήσεως becomes: '(saying) the crown in presented you from on high'.

XXVI³ ολως και ταυτα-μεγαλου πλουτου] 'so it seems to me; and our children, if they received good things, will receive bad from thy teaching, for thou hast spoken evil, and rememberest the great riches; but if I obey thee (and) speak a word to (Slav^N: against) God, I loose a greater wealth' Slav.

XXVIII⁵ The χρήματα are duly listed.

LIII For the added lament see below.

Miscellaneous

A notable feature of the translation is the frequent attempt to increase the vividness of the narrative, *e.g.*

XLVI³ ειπεν δε Ιωβ] 'and I said to them' Slav.

LIII²⁻³ The slightly flat ἔρχεται becomes a question 'where is . . .?'; and in the same section a short lament, 'bury not our life, bury not our light; whither (shall) we (go), whither (shall) we (go) . . .', is put into the mouths of the widows who delay the burial.

Perhaps it was the translator's love of the dramatic

that led him to portray Job as a former pagan: *ch.* II in the Slavonic begins: 'My name was Iobab until the Lord called me Iob; and formerly I used to worship an idol . . .'

On the other hand Job's wife is never given a name in Slav.

Inner Slavonic variants

These are fairly numerous, but for the most part minor, and certainly do not suggest the existence of more than one translation. The question of whether revision on the basis of the Greek took place or not must be left to someone with a better knowledge of the language than mine.

Examples of possible instances are:

I.⁶ Ησάυ] 'Iacob' Slav^N; possibly a misplaced correction, cf. the following Ιακωβ]Ιωβ S Slav.

XL⁷⁻⁸ αρχων . . . και ευρεν αυτην]

'the princes and they found her' Slav^{rel}

'the prince and he found her' Slav^N.

XLV² τους αδυνατους]

'the weak' Slav^{rel}

'the powerless' Slav^N;

The latter is a direct calque on the Greek, but found elsewhere (*e.g.* LIII¹) without variant as the rendering of ἀδύνατος.

In these and many other cases, it would seem more probable that Slav^N simply better preserves the original translation. A better case could be made from:

IV¹ καθαρισαι (καθαιρισαι P) . . δυνηση)] 'you can destroy . . . and purify' Slav^Š, but Slav^S omits 'and purify'.

Finally it might be remarked that the variant at the end of *ch.* LIII τεταρτην S] Γ Slav perhaps suggests that Slav goes back to a text once written in Glagolitic

XXIII¹⁰ *εχειρεν* P = Slav] *ηρεν* SV
 XXXVII² *ζωντι* PV] *σωζοντι* S = Slav.

Evaluation of readings, especially where P is opposed by SV Slav, is often difficult, though of course as far as the text of the present edition is concerned the question hardly arises.

In a number of places the text of SV (Slav) seems definitely superior to that of P (only where P is clearly corrupt have these been adopted into the text, *e.g.* XXVI³ *λαλησαι τι* S(V)Slav] *αλισαι της* P). Thus in IX³ P has probably lost the mention of the '200 other hounds' through homoioteleuton, and the same may be the case with the additional clauses in the lament in LIII. In XIII⁴⁻⁵ the following two readings of SV are certainly superior to P's text: *και των πενητων post χηρων*, and *ολιγωρουντων*] *και ολιγωρουντες* SV. At XV³ the ambiguous *αμα και των τριων αδελφων* of S has been rewritten in P and V so as to have *αδελφας* in the accusative, and at XX⁶ the colourful *απο κορυφης εως ονυχων των ποδων μου* of SV Slav seems preferable to the banal *απο ποδων εως κεφαλης* of P. The same applies to their reading at XL³ *ιδετε*] *αναβλεψαντες* ιδον SV Slav.

On the other hand P is in many places manifestly superior to SV (Slav), *e.g.*

XI³ *προχρησον*] *προχειρησον* SV.

XLI³ *Μεινατε με* (*cf* Job xxxvi 2)] *om με* S; *μειναι* μικρον V.

Furthermore P retains hellenistic forms, *e.g.*

III⁴ *κατεπεσα*] *επεσον* V.

XXXIX¹³ *ειπαν*] *ειπον* SV

ibid. *ειπας* (rather than *ειπας James*)] *ειπων* S
 (λεγων V).

And similarly P alone preserves the bizarre syntax of the original at:

XXXIX⁷ ως (. . . περιρῆξαι)] ὥστε SV

(For P here, cf XLI² ὥς . . . ἀναστῆναι; XLVI⁷ ὥς μὴ δύνασθαι; XLIX¹ ὥς μηκέτι ἐνθυμεῖσθαι).

XXXIX⁸ (ἵνα . . .) ἀσφαλισασθαι] ἀσφαλησθῇ S; ἀσφαλισθῇ V.¹

Finally it should be said that the text of the Testament of Job is not well enough preserved to exclude the need for conjectural emendation in a number of places. Those of earlier editors are usually given in the apparatus, but it was not considered worth recording the few infelicitous ones to be found in Kohler's edition. To these I have added a few of my own, notably in those places (marked in the text with a dagger) where a passage, corrupt in P, cannot be corrected on the basis of SV Slav.

¹ For ὥς + inf. cf E. Mayser, *Grammatik der griech. Papyri aus der Ptol. Zeit*, II. 1, 1926, p. 297 (very rare); and for ἵνα + inf., cf H. Ljungvik, *Studien zur Sprache der apokryphen Apostelgeschichten* (Uppsala Universitets Årsskrift 1926), p. 41.

CONCORDANCE TO THE CHAPTER NUMERATION IN JAMES AND KOHLER

<i>James</i>	<i>Kohler</i>	<i>James</i>	<i>Kohler</i>
I	i 1-7	XXVIII	vii 1-10
II	i 8-11	XXIX	vii 11-15
III	i 12-16	XXX	vii 16-20
IV	i 17-27	XXXI	vii 21-26
V	i 28-ii 2	XXXII	vii 27-33
VI	ii 3-6	XXXIII	vii 34-39
VII	ii 7-15	XXXIV	viii 1-3
VIII	ii 16-17	XXXV	viii 4-7
IX	iii 1-6	XXXVI	viii 8-11
X	iii 7-12	XXXVII	viii 12-18
XI	iii 13-24	XXXVIII	viii 19-26
XII	iii 25-29	XXXIX	ix 1-10
XIII	iii 30-33	XL	ix 11-20
XIV	iii 34-37	XLI	x 1-7
XV	iv 1-6	XLII	x 8-11
XVI	iv 7-11	XLIII	x 12-23
XVII	iv 12-19	XLIV	x 24-xi 4
XVIII	iv 20-26	XLV	xi 5-7
XIX	iv 27-28	XLVI	xi 8-14
XX	v 1-8	XLVII	xi 15-22
XXI	v 9-13	XLVIII	xi 23-24
XXII	v 14-15	XLIX	xi 25-26
XXIII	v 16-24	L	xi 27-29
XXIV	vi 1-9	LI	xii 1-4
XXV	vi 10-18	LII	xii 5-10
XXVI	vi 19-23	LIII	xii 11-19
XXVII	vi 24-31		

SIGLA

- P = Paris BN gr 2658
S = Messina San Salvatore 29
V = Rome Vat gr 1238
Slav = Slavonic version
 Slav^N = Belgrade ms
 Slav^S = Moscow ms
 Slav^Š = Šafarik ms

The abbreviations in the apparatus will be self-explanatory.

ΔΙΑΘΗΚΗ ΙΩΒ

I. ¹Βίβλος λόγων Ιωβ τοῦ καλουμένου Ιωβαβ. ²ἐν ἣ γὰρ
 ἡμέρᾳ νοσήσας ἐξετέλει αὐτοῦ τὴν οἰκονομίαν, ἐκάλεσεν
 τοῦς ἐπτά υἱοὺς αὐτοῦ καὶ τὰς τρεῖς θυγατέρας αὐτοῦ, ³ὧν
 εἰσιν τὰ ὀνόματα Τερσι Χορος Ὑων Νικη Φορος Φιφη
 5 Φρουων Ἡμέρα Κασία Ἀμαλθείας κέρας· ⁴καλέσας δὲ
 αὐτοῦ τὰ τέκνα εἶπεν Περικυκλώσαντες, τέκνα μου, περι-
 κυκλώσατέ με ἵνα ὑποδείξω ὑμῖν ἃ ἐποίησεν Κύριος μετ' ἐμοῦ
 καὶ τὰ γενόμενά μοι πάντα· ⁵ἐγὼ γάρ εἰμι ὁ πατὴρ ὑμῶν Ιωβ ἐν
 πάσῃ ὑπομονῇ γενόμενος, ὑμεῖς δὲ γένος ἐκλεκτὸν ἐντιμον
 10 ἐκ σπέρματος Ιακωβ τοῦ πατρὸς τῆς μητρὸς ὑμῶν· ⁶ἐγὼ
 γάρ εἰμι ἐκ τῶν υἱῶν Ησσυ ἀδελφοῦ Ιακωβ, οὗ ἡ μήτηρ
 ὑμῶν ἐστὶν Δινα, ἐξ ἧς ἐγέννησα ὑμᾶς· ἡ γὰρ προτέρα μου
 γυνὴ ἐτελεύτησεν μετὰ ἄλλων δέκα τέκνων ἐν θανάτῳ πικρῷ.
 ἀκούσατε οὖν μου, τέκνα, καὶ δηλώσω ὑμῖν τὰ συμβεβηκότα
 15 μοι.

Title Διαταξὴς τοῦ Ιωβ S. Διαθήκη τοῦ αμεμπτοῦ καὶ πολυαθ-
 λου καὶ μακαρίου Ιωβ V. (βίος καὶ πολιτεία τοῦ ἁγίου καὶ δικαίου
 Ιωβ) Slav.

I. **1** Βίβλος-Ιωβαβ] *om* Slav. | λογων] *om* SV. | Ιωβαβ] + καὶ
 βίος αὐτοῦ καὶ ἀντιγραφὸν διαθήκης αὐτοῦ V. | γαρ]αν V. | **2** ἐξετελει-
 οικονομίαν] καὶ ἐγνώκος τὴν ἀποδημίαν αὐτοῦ ἐκ τοῦ σώματος V. |
3 θυγατέρας αὐτοῦ] *om* αὐτοῦ S Slav; *tp* V. | **3-6** ὦν-τα τεκνα] *om* V
 Slav. | **4** εἰσιν] ἐστὶν S. | ὀνοματα] + ταῦτα S. | τερσι-φορος] *om* S. |
5 φρουων] κρυων S. | κασσια S. | **6** τὰ] + δεκα S. | εἶπεν] καὶ εἶπεν
 αὐτοῖς V Slav. | περικυκλωσαντες]-σατε V. | μου] *om* V. | **7** ἵνα
 (Slav)] καὶ SV. | υποδείξω] ἀκούσατε καὶ διηγήσομαι V. | **8** γενόμενα]
 -ομένα S; συμβαντα V. | ὁ πατήρ ὑμῶν/Ιωβ] *tp* V. | ἐν] *pr* ο SV. |
9 ὑμεῖς δε] δοκιμος· γινώσκετε οὖν ἑαυτοὺς τέκνα μου ὅτι V. |
 ἐκλεκτοῦ V. | **9-10** ἐντιμον-μητρος ὑμῶν] ἐστε καὶ τηρήσατε τὴν
 εὐγενίαν ὑμῶν V. | ἐντιμον] τιμιον S. | **10** Ιακωβ] Ιωβ S Slav. | τῆς
 μητρος] *om* S Slav. | **11** Ησσυ] *Iacob* Slav^N. | ἀδελφου] -ος V Slav. |
 Ιακωβ] Νᾶωρ SV Slav. | οὐ ἡ μήτηρ] μῆρ δε SV Slav. | **12** ὑμῶν
 ἐστὶν] ἡμῶν V. | ἡς]ων V. | **13** μετὰ] + των V. | θανάτῳ πικρῷ]
tp SV. | **14** μου τεκνα] *om* μου SV; *tp* Slav. |

II. ¹Ἐγὼ γάρ εἰμι Ιωβαβ πρὶν ἢ ὀνομάσαι με ὁ Κύριος Ιωβ. ²ὅτε Ιωβαβ ἐκαλούμην, ᾠκουν τὸ πρὶν ἐγγιστα εἰδωλίου θρησκευομένου. ³καὶ συνεχῶς βλέπων ὀλοκαυτώματα αὐτῷ ἀναφερόμενα διελογιζόμεν ἑν ἑαυτῷ λέγων ⁴Ἄρα οὗτός ἐστιν ὁ θεὸς ὁ ποιήσας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν καὶ ἡμᾶς αὐτούς; ἄρα πῶς γνώσομαι;

III. ¹Καὶ ἐν τῇ νυκτὶ κοιμωμένου μου ἤλθεν μοι μεγάλη φωνὴ ἐν μερίζονι φωτὶ λέγουσα Ιωβαβ Ιωβαβ. ²καὶ εἶπον Ἰδοὺ ἐγώ. καὶ εἶπεν Ἀνάστηθι καὶ ὑποδείξω σοι τίς ἐστιν οὗτος ὃν γινῶναι θέλεις. ³οὗτος οὐ τὰ ὀλοκαυτώματα προσφέρουσιν καὶ σπένδουσιν οὐκ ἔστιν θεός, ἀλλὰ αὕτη ἐστὶν ἡ δύναμις τοῦ διαβόλου, ἐν ᾧ ἀπατηθήσεται ἡ ἀνθρωπίνη φύσις. ⁴καὶ ἐγὼ ἀκούσας κατέπεσα ἐπὶ τὴν κλίνην μου προσκυνῶν καὶ λέγων ⁵Κυρίέ μου ὁ ἐπὶ τῇ σωτηρίᾳ τῆς ¹⁵ἐμῆς ψυχῆς ἐλθὼν, ⁶δέομαί σου, εἶπερ οὗτός ἐστιν ὁ τόπος τοῦ Σατανᾶ ἐν ᾧ ἀπατηθήσονται οἱ ἄνθρωποι, δός μοι ἐξουσίαν ἵνα ἀπελθὼν καθαρίσω αὐτοῦ τὸν τόπον, ⁷ἵνα

II. **1** εἰμι Ιωβαβ] εἰμην πλουσιος σφοδρα των αφ ηλιου ανατολων εν χωρα τη αυσιτηδι και V. | πρην η] προ του SV. | ονομασαι] καλεσαι V. | **2** οτε] τοτε S; om V. | Ιωβαβ εκαλουμην] tpr SV. | ωκουν] τον S. | ωκουν-θρησκ.] η δε αρχη του πειρασμου εγενετο ουτως· ην γαρ πλησιον του οικου μου ειδωλον τινος θρησκευομενου υπο του λαου V; and formerly I worshipped idols . . . Slav. | ἐγγιστα] ει τις τα S. | **3** βλέπων] εβλεπον V. | **4** αναφερομενα] προσφερομενα ως θω V. | εν εαυτω] εμαυτω V. | λεγων] και ελεγον V. | **5** και²] om V. | **6** ημας αυτους] παντας ημας V; all that is in them Slav. | γνωσομαι] + το αληθες V. |

III. **7** νυκτι] + εκεινη V. | μεγαλη φωνη] tpr S; om μεγαλη V. | **8** εν μειζ. φωτι] om V. | εν] pr φωνη S. | φωτι] φωνη S. | **8-9** και ειπον-ειπεν] om V. | **8** και] + εγω S. | **10** ουτος²] + τοινυν V. | ου] ο (= ᾧ) S. | **10-11** προσφερουσιν]-ονται S; + οι ανοι V; (-φερεις) Slav. | **11** και] + ω S. | αλλ V. | αυτη post δυναμις V. | η] om V. | **12** του διαβ.] pr και εργασια V. | ω] η S(ει) V. | **12-13** απατηθησεται-φυσις] απατα τους ανους V. | **13** και εγω] καγω ταυτα V. | κατεπεσα] επεσον V. | επι-μου] εις την γην V. | **14** προσκυνων και] και προσεκυνησα V. | τη σωτηρια] σωτηριαν S; om τη V. | **15** ελθων] μοι λαλων V. | σου] σοι S. | **16** εν ω-ανθρωποι] om V. | **16** δος μοι-ρ. 3, **1** σπενδεσθαι αυτον] δεομαι σου κελυσον με απελθειν και αφανισαι αυτον και καθαρισαι τον τοπον τουτον V.

ποιήσω μηκέτι σπένδεσθαι αὐτόν. καὶ τίς ἐστὶν ὁ κωλύων με βασιλεύοντα ταύτης τῆς χώρας;

- IV. ¹ Καὶ ἀποκριθεὶς ἐμοὶ εἶπεν τὸ φῶς "Ὅτι μὲν καθαρῖσαι τοῦτον τὸν τόπον δυνήσῃ, ἀλλὰ ὑποδείκνυμί σοι πάντα ἅπερ
⁵ ἐνετείλατό μοι Κύριος μεταδιδόναι σοι. ² καὶ γὰρ εἶπον ὅτι Πάντα ὅσα ἐνετείλατό μοι τῷ θεράποντι αὐτοῦ ἀκούσομαι καὶ πράξω. ³ καὶ πάλιν εἶπεν Τάδε λέγει Κύριος ⁴ "Εὰν ἐπιχειρήσεις καθαρῖσαι τὸν τόπον τοῦ Σατανᾶ, ἐπαναστήσεται σοι μετὰ ὀργῆς εἰς πόλεμον. μόνον ὅτι θάνατόν σοι οὐ δυνήσεται
¹⁰ ἐπενεγκεῖν· ἐπιφέρει δέ σοι πληγὰς πολλὰς, ⁵ ἀφαιρεῖται σου τὰ ὑπάρχοντα, τὰ παῖδιά σου ἀναιρήσει· ⁶ ἀλλ' ἐὰν ὑπομείνης, ποιήσω σου τὸ ὄνομα ὀνομαστὸν ἐν πάσαις ταῖς γενεαῖς τῆς γῆς ἄχρι τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος. ⁷ καὶ πάλιν ἀνακάμψω σε ἐπὶ τὰ ὑπάρχοντά σου, καὶ ἀποδοθήσεται σοι διπλάσιον,
¹⁵ ⁸ ἵνα γινῶς ὅτι ἀπροσωπὸληπτός ἐστίν, ἀποδιδούς ἐκάστῳ τῷ

1 ποιησω μηκετι] μηκετη ποιησωμεν S. | και τις] ουκ V. | **2** με] + τουτο ποιησαι V. | βασιλευοντα] βασιλευς ων V. | ταυτης της χωρας] της χωρας ταυτης ινα μηκετι πλανηθωσιν οι εν αυτω V. |

IV. **3** αποκριθεις-το φως] απεκριθη μοι η φωνη εκ του φωτος λεγουσα V. | αποκριθεις εμοι] -θεν μοι S (*vid.*) | ειπεν/το φως] *tp* S Slav. | μεν] *om* V. | καθαρισαι = SV] καθαιρισαι P Slavs (*doublet* Slav^s). | **4** τουτον] -ου S; *om* V. | τοπον] ναον S. | δυνηση (-σεις V)] + τι οτι μελλει ενεργησαι του ανοικοδομησαι αυτον S. | αλλα] αλλ ιδου SV. | υποδεικνυμι] αποδεικνημι S. | **5** κυριος] *pr* ο S. | μεταδιδοναι σοι] ειπειν σοι εγω γαρ ειμι ο αρχαγγελος του θυ V. | **6** ενετειλατο μοι] εντελειται SV. | θεραποτι S. | **7** παλιν ειπεν] ειπε μοι ο αρχαγγελος V. | **7-8** εαν-καθαρισαι] απολεσαι εαν επιχειρησεις και καθερης S; ει απολεσαι επιχειρησεις και καθαιρεις V. | **8** επαναστησεται] ανα- S (+ γαρ) V. | μετ SV. | **9** μονον] *pr* ει μη S. | οτι] *om* S. | δυνησεται] δυναται S. | **9-10** μονον-επενεγκειν] και ενδειξεται εν σοι πασαν την πονηριαν αυτου V. | **10** επενεγκειν] προσεν- S. | δε] *om* V. | πληγας πολλας] *tp* SV; + και χαλεπας V. | αφαιρειται] *pr* και SV. | σου] σοι παντα S; απο σου παντα V; *hab* παντα Slav. | **11** τα] + τε V. | αναιρησει] αναιρει S (-ρει) V; + και πολλα κακα σοι ποιησει και εσει ως αθλητης πυκτευων και καρτερων πονους και εκδεχομενος τον μισθον και τους πειρασμους προσκαρτερων και τας θλιψεις V. | εαν] + ταυτα V. | **13** ανακαμψω] επανα- SV. | **14** σοι] σου S. | διπλασιον] διπλασια παντα ων απολεσεις V. | **15** εστιν] + ο κς S; + ο θς V. |

ὕπακούοντι ἀγαθά· ⁹ καὶ ἐγερθήσῃ ἐν τῇ ἀναστάσει· ¹⁰ ἔσῃ γὰρ ὡς ἀθλητῆς πυκτεῦων καὶ καρτερῶν πόνους καὶ ἐκδεχόμενος τὸν στέφανον. ¹¹ τότε γνώσει ὅτι δίκαιος καὶ ἀληθινὸς καὶ ἰσχυρὸς ὁ Κύριος, ἐνισχύων τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐτοῦ.

- 5 V. ¹ Καὶ ἐγώ, τεκνία μου, ἀνταπεκρίθην αὐτῷ ὅτι "Ἀχρι θανάτου ὑπομείνω καὶ οὐ μὴ ἀναποδίσω. ² καὶ μετὰ τὸ σφραγισθῆναι με ὑπὸ τοῦ ἀγγέλου ἀνελθόντος ἀπ' ἐμοῦ, τότε ἐγώ, τεκνία μου, ἀναστὰς ἐν τῇ ἐξῆς νυκτί, παραλαβὼν μεθ' ἐαυτοῦ πεντήκοντα παιῖδας, καὶ εἰς τὸν ναὸν τοῦ εἰδωλίου
10 ἀπελθὼν κατήνεγκα αὐτὸ εἰς τὸ ἔδαφος, ³ καὶ οὕτως ἀνεχώρησα εἰς τὸν οἶκόν μου, κελεύσας ἀσφαλισθῆναι τὰς θύρας.

- VI. ¹ Ἀκούσατέ μου, τεκνία, καὶ θαυμάσατε· ² ἅμα γὰρ εἰσῆλθον εἰς τὸν οἶκόν μου καὶ τὰς θύρας μου ἀσφαλισάμενος ἐντελειάμην τοῖς προθύροις μου ὅτι ³ Εἴ τις σήμερον ζητήσῃ
15 με, μὴ σημανθῆτω, ἀλλ' εἵπατε ὅτι Οὐ σχολάζει· περὶ γὰρ πράγματος ἀναγκαίου ἔνδον ἐστίν. ⁴ καὶ ἐμοῦ ἔνδον ὄντος, ὁ Σατανᾶς μετασχηματισθεὶς εἰς ἐπαίτην ἔκρουσεν τὴν θύραν ⁵ καὶ λέγει τῇ θυρωρῷ Σήμενον τῷ Ιωβ λέγουσα ὅτι Βούλομαι συντυχεῖν σοι. ⁶ καὶ ἡ θυρωρὸς εἰσελθοῦσα λέγει μοι ταῦτα,

1 ἀγαθα] + α και σοι δωρησεται και στεφανον αμαραντινον κοιμισεις V. | και εγερθησῃ] εγερθησει δε και V. | εγερθησῃ]-ησεται S. | ἀναστασει] + εις ζωνν αιωνιον V. | εση γαρ] και εση S. | 1-3 εση-στεφανον] om V. 3 γνωσει] -εις V. | ἀληθινος] ἀληθης S (-εις) V. | 4 ενισχυων-αυτου] om V. |

V. 5 και εγω] εγω δε V. | τεκνα SV. | 6 αχρι θανατου υπομεινω (-μενω S)] υπομενω μεχρι θανατου παντα τα επερχομενα μοι υπερ της αγαπης του θυ V. | ἀναποδισω] ἀναπηδησω V. | 6-8 και μετα-τεκνια μου] τοτε ο αγγελος σφραγισαμενος με απηλθεν απ εμου V. | 7 ανελθοντος] και απελθοντος S. | 8 εγω] καγω S. | τεκνα S. | ἀναστας εν τη εξης] τη δε εξης ἀναστας τη V. | παραλαβων] παρελαβον S; ελαβον V. | 9 μεθ εαυτου] om V. | και] απηλθον V. | 10 απελθων] εισελθων S; om V. | κατηνεγκα-εδαφος] και ολοθρευσα αυτον αχρι εδαφους S. |

VI. 12-13 ακουσατε-ασφαλ.] om V (αμα-ασφ. om Slav.) | μου] om S. | τεκνα S. | αμχ] + τε S. | 13 ασφαλισαμενος] ησφαλησα S. | 14 εντελειαμην] εντειλαμενος V. | 15 σημανθητω] + μοι SV Slav. | ειπατε] + αυτω V Slav. | οτι ου] om V. | γαρ] om SV. | 16 πραγ-ματων ἀναγκαιων V. | και-οντος] τοτε V. | 17-18 την θυραν και λεγει] τη θυρα λεγων SV. | 19 σοι] αυτω V. | εισελθουσα] ελθουσα S. |

⁷καὶ ἤκουσεν παρ' ἐμοῦ δηλῶσαι μὴ σχολάζειν με νῦν.

VII. ¹Ὁ δὲ Σατανᾶς ἀκούσας ἀπῆλθεν καὶ ἐπέθετο τοῖς ὤμοις ἀσφάλιον, καὶ ἐλθὼν λελάληκεν τῇ θυρωρῷ λέγων
²Εἰπόν τῷ Ιωβ Δός μοι ἄρτον ἐκ τῶν χειρῶν σου ἵνα φάγω.
⁵³καὶ ἐγὼ ἄρτον ἐκκεκαυμένον δέδωκα τῇ παιδί διδόναι αὐτῷ, καὶ εἶπον αὐτῷ ὅτι ⁴Μηκέτι προσδόκα φαγεῖν ἐκ τῶν ἐμῶν ἄρτων, ὅτι ἀπηλλοτριώσαί μου. ⁵καὶ ἡ θυρωρὸς αἰδεσθεῖσα δοῦναι αὐτῷ τὸν κεκαυμένον καὶ σποδοεῖδην ἄρτον, ⁶ἐπεὶ μὴ ἔγνωκεν εἶναι αὐτὸν τὸν Σατανᾶν, ἤρεν ἐκ τῶν ἐαυτῆς ἕνα
⁰ἄρτον καλὸν καὶ ἔδωκεν αὐτῷ. ⁷ὁ δὲ λαβὼν καὶ γνούς τὸ γεγονός, εἶπεν τῇ παιδί Ἀπελθοῦσα, κακὴ δούλη, φέρε τὸν δοθέντα σοι δοθῆναί μοι ἄρτον. ⁸καὶ ἔκλαυσεν μετὰ λύπης μεγάλης ἡ παῖς λέγουσα Ἀληθῶς καλῶς σὺ λέγεις εἶναί με κακὴν δούλην. ⁹εἰ γὰρ μὴ ἤμην, ἐποίησα ἂν καθῶς προσετάρχη
⁵μοι ὑπὸ τοῦ δεσπότου μου. καὶ ὑποστρέψασα προσῆνεγκεν αὐτῷ τὸν κεκαυμένον ἄρτον λέγουσα αὐτῷ Τάδε λέγει ὁ κύριός μου ὅτι ¹⁰Οὐκέτι οὐ μὴ φάγης ἐκ τῶν ἄρτων μου, διότι ἀπηλλοτριώθη σου. ¹¹ἀκμὴν καὶ τοῦτό σοι ἔδωκα ἵνα μὴ

1 εμου] εμοι S. | δηλωσαι-νυν] διλωσαι με νυν μοι (= μὴ) σχολάζειν S; οτι σχολάζω V. |

VII. **2** ο δε-απηλθεν και] αστοχησας εν τουτω ο πονηρος επελθων V. | ακουσας] om S Slav. | επεθετο] εθετο S; επεθηκεν V. | **2-3** τοις ωμοις] + αυτου S Slav; επι τους ωμους αυτου V. | **3** ασσαλιον] + ρακκωδη V. | ελθων] εισελθων V. | **4** δος] φησιν οτι V. | **5** και εγω] + Ιωβ S; και ακουσας εγω ταυτα V. | αρτον-παιδι] εδωκα αυτη αρτον εκκεκαυμενον V. | εκκαυμενον S. | διδοναι] δουναι SV. | **6** ειπον] εδηλωσα S (εδιλ-) V. | προσδοκα φαγειν] τη V. | **7** απηλλοτριωσαι μου] απηλλοτριωθη σου S (-ητριωθειν) V Slav. | **8** δουναι] επιδουναι SV. | κεκαυμενον] εκκεκαυμενον V. | αρτον post κεκαυμενον SV. | σποδοειδη SV (-οιδη). | **8** επει = S] + ει P. | **8-9** επει-Σαταναν] μη ιδουσα οτι ο Σατανας εστιν V Slav. | **9** εγνωκει S. | ειναι αυτον] αυτη ιναι S. | **9-10** εαυτης-καλον] αυτης αρτων των καλων V. | ενα] om S. | **11** τη] το S. | παιδι] παιδισκη V. | φερει] + μοι SV Slav. | **12-13** μετα λυπης μεγ. η παις] η παις μετα λυπης V. | **13** η παις] om S. | καλως συ] om συ S Slav; om V. | **14** ει γαρ μη ημην] οτι ουκ SV Slav. | αν] om SV Slav. | **15** προσηνεγκεν] ηνεγκεν V. | **16** αυτω] om S. | **17** ουκετι] om SV. | μου] + ετι SV. | διοτι] οτι V. | **18** σου] σοι V. | ακμην] om V. | τουτο] -ον V. |

ἐγκληθῶ ὅτι τῷ αἰτήσαντι ἐχθρῷ οὐδὲν παρέσχον. ¹² ταῦτα ἀκούσας ὁ Σατανᾶς ἀντέπεμψέν μοι τὴν παῖδα λέγων ὅτι Ὡς ὀλόκαυστός ἐστιν ὁ ἄρτος οὗτος, οὕτως ποιήσω καὶ τὸ σῶμά σου τοιοῦτον· ἐν γὰρ μιᾷ ὥρᾳ ἀπέρχομαι καὶ ἐρημώσω σε. ¹³ καὶ ἀνταπεκρίθην αὐτῷ Ὁ ποιεῖς ποιήσον· εἴ τι γὰρ βούλει ἀγάγαι μοι, ἔτοιμός εἰμι ὑποστῆναι ἅπερ ἐπιφέρεις μοι.

VIII. ¹ Ὅτε δὲ ἀπέστη ἀπ' ἐμοῦ, ἀπελθὼν ὑπὸ τὸ στερέωμα ² ὄρκωσεν τὸν Κύριον ἵνα λάβῃ ἐξουσίαν κατὰ τῶν ὑπαρχόντων μου. ³ καὶ τότε λαβὼν τὴν ἐξουσίαν ἤλθεν καὶ ¹⁰ ἤρén μου σύμπαντα τὸν πλοῦτον.

IX. ¹ Ἀκούσατε οὖν, ὑποδείξω γὰρ ὑμῖν πάντα τὰ συμβεβηκότα μοι καὶ τὰ ἀρθέντα μοι. ² ἔχον γὰρ ἑκατὸν τριάκοντα χιλιάδας προβάτων ³ καὶ ἀφώρισα ἀπ' αὐτῶν χιλιάδας ἑπτὰ καρῆναι εἰς ἔνδυσιν ὀρφανῶν καὶ χηρῶν καὶ ¹⁵ πενήτων καὶ ἀδυνάτων· ἦν δέ μοι ἀγέλη κυνῶν ὀκτακόσιοι φυλάσσοντές μου τὸν οἶκον· ⁴ εἶχον δὲ καμήλους ἑννακισχιλίους, καὶ ἐξ αὐτῶν ἐξελεξάμην τρισχιλίας ἐργάζεσθαι πᾶσαν πόλιν, ⁵ καὶ γομώσας ἀγαθῶν ἀπέστειλα εἰς τὰς πόλεις καὶ εἰς

1 ἐγκληθῶ] ἐγκλεισθῶ V. | παρέσχον] -ου V. | ταῦτα] *ᾤν* και SV. | **3** ὡς-ουτος] ὡς ορας τον αρτον τουτον τον ολοκαυτον V. | ουτως = SV Slav] *om* P. | ποιησω] + εν ταχει V. | **4** εν γαρ-ερημωσω σε] *om* V. | **5** αυτω] *om* V. | **5-6** ει τι-αγαγαι μοι] και (*om* S) οια βουλη αγωγη (εγωγη S) εργασον (*om* S) SV; *om* Slav. | **6** ετοιμος] + γαρ SV. | επιφερεεις] φερεις S; προσφερεεις V. |

VIII. **7** οτε δε] ταυτα ακουσας ο διαβολος V. | απελθων] *ᾤν* και V. | **9** μου] μοι SV. | τοτε] *om* V. | λαβων]+ κατὰ των υπαρχοντων μοι S; + παρα θυ V. | **10** συμπαντα τον] *ἡν* SV. | πλουτον] + παραχρημα V. |

IX. **11-12** ακουσατε-αρθεντα μοι] *om* V. | **11** ουν] + και S. | γαρ] *om* S. | **13** αφωρισα (-οριζα S) απ αυτων] εξ αυτων αφοριζα V. | **14** καρηναι] του ειναι V. | **16** φυλασσοντες] οι εφυλασσον S; *ᾤν* οι V. | μου τον οικον] μοι τα ποιμνοια· οιχον δε και αλλους διακοσιους κυνας φυλασσοντας τον οικον S Slav; τα ποιμνια· και αλλους κυνας ειχον ὁ φυλασσοντες (*sic*) τον οικον V. | **16-17** εννακισχιλιους-τρισχιλιας] ὅ V. | **17** εξελεξαμην] επολεσαμην S. | τρισχιλιους S. | πασαν] *ᾤν* κατὰ SV. | **18-p. 7, 2** και γωμωσας-πασαις] και γομους κομιζεσθαι αγαθων και απεστελλον κατὰ πασαν πολιν και εις τας κωμας τοις αδυνατοις και τοις αρρωστοις και τοις υστερουμενοις V. | **18** γημωσας S. | αποστελλων S. |

τὰς κώμας, ἐντειλάμενος ἀπελθεῖν καὶ ἐπιδιδόναι τοῖς
 ἄδυνάτοις καὶ τοῖς ὑστερουμένοις καὶ ταῖς χηραῖς πάσαις·
 6 εἶχον δὲ ἑκατὸν τεσσαράκοντα χιλιάδας ὄνων νομάδων, καὶ
 ἀφώρισα ἐξ αὐτῶν πεντακοσίας, καὶ τὴν ἐξ αὐτῶν γονὴν
 5 ἐκέλευον πιπράσκεισθαι καὶ διδόναι τοῖς πένησιν καὶ ἐπιδεο-
 μένοις. 7 καὶ ἤρχοντό μοι εἰς ἀπάντησιν ἀπὸ πασῶν τῶν
 χωρῶν ἅπαντες. ἀνεωγμένοι δὲ ἦσαν αἱ τέσσαρες θύραι
 τοῦ οἴκου μου· 8 ἐκέλευον δὲ τοῖς οἰκέταις μου ταύτας εἶναι
 ἀνεωγμένας, τοῦτον τὸν σκοπὸν ἔχων, μὴ ἄρα ἔλθωσιν τινες
 10 αἰτοῦντες ἐλεημοσύνην καὶ ἴδωσιν με παρκαθεζόμενον
 τῇ θύρᾳ, καὶ αἰδεσθέντες ἀποστραφῶσιν μηδὲν λαβόντες·
 ἀλλ' ὅταν ἴδωσιν με πρὸς μίαν θύραν καθήμενον, δυνηθῶσιν
 διὰ τῆς ἄλλης ἐπανελθεῖν καὶ λαβῶσιν ὅσον χρήζουσιν.

X. 1 Ἦσαν δέ μοι καὶ τράπεζαι ἰδρυμένοι τριάκοντα
 15 ἐν τῷ οἴκῳ μου ἀκίνητοι πάσας ὥρας τοῖς ξένοις μόνους·
 2 εἶχον δὲ καὶ τῶν χηρῶν ἄλλας δώδεκα τραπέζας κειμένας·
 3 καὶ εἴ τις ξένος προήρχετο αἰτῆσαι ἐλεημοσύνην, ἀνάγκην
 εἶχεν τρέφεσθαι ἐν τῇ τραπέζῃ πρὶν ἢ λαβεῖν τὴν χρεῖαν·
 4 καὶ οὐδὲ ἐπέτρεπον ἐξελθεῖν τὴν θύραν μου κόλπῳ κενῷ·
 20 5 εἶχον δὲ τρισχίλια καὶ πεντακόσια ζεύγη βοῶν, καὶ ἐξελεξάμην
 ἐξ αὐτῶν ζεύγη πεντακόσια καὶ ἔστησα εἰς τὸν ἀροτριασμόν

1 εντελλομενος S. | επιδουναι S. | 2 πασαις] om S. | 3 δε] + και V. |
 τεσσαρακοντα = S (σαρα-) V Slav] τριακοντα P (ex p. 6, 13). |
 4 αφωρισα (scripsi; αφορησα P)] ηφορησα SV. | αφωρισα/εξ αυτων]
 tp SV. | πεντακοσιαις] -ιους S. | γενην S. | 5 διδοναι] την τιμην ειναι
 V. | 5-6 επιδεομενοις] δεομενοις V. | 6 και ηρχοντο μοι] ηρχ. γαρ V. |
 7 απαντες] οι πενητες V Slav (vid). | ηνεωγμεναι S. | δε] γαρ V. |
 τεσσαρες = V] -ρεις PS (-ης). | 8 μου¹] om V. | 8-9 εκελευον-
 ανεωγμενας] om V. | 9 τουτον τον σκοπον εχων] τουτο σκοπων S;
 υπερ του τοιουτου σκοπου V. | 10 αιτουντες ελεημοσυνην] ελεημ.
 ζητουντες SV. | 11 τη θυρα] εις μιαν των θυρων V. | 11-12 τη θυρα-
 καθημενον] om S. | και αιδ.-καθημενον] om V. | 13 επανελθειν]
 απελθειν SV Slav (vid). | λαβωσιν] λαβειν S (-ην) V. |

X. 15 εν τω οικω μου] om V. | πασαν ωραν V. | 16 αλλαις] om
 SV. | 17 ξενος] om V. | προηρχετο αιτησαι] ηρχετο αιτων SV. |
 18 πρην η] om η S; μου του V. | 19 ουδε] ουδενα V. | 20 και¹] om
 SV. | 21 ζευγη] om SV. | εστησα] εταξα SV. |

δὲν δύνανται ποιεῖν ἐν παντί ἀγρῶ τῶν προσλαμβανόντων αὐτά, ⁶καὶ τὸν καρπὸν αὐτῶν ἀφορίζειν τοῖς πένησιν εἰς τὴν τράπεζαν αὐτῶν. ⁷εἶχον δὲ ἀρτοκόπια πεντήκοντα ἀφ' ὧν ἔταξα εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς τῶν πτωχῶν τραπέζης.

- 5 XI. ¹Ἦσαν δὲ καὶ ξένοι τινὲς ἰδόντες τὴν ἐμὴν προθυμίαν, καὶ ἐπεθύμησαν καὶ αὐτοὶ ὑπηρετεῖν τῇ διακονίᾳ. ²καὶ ἄλλοι τινὲς ἦσαν ποτε ἀποροῦντες, καὶ μηδὲν δυνάμενοι ἀναλῶσαι ἤρχοντο παρακαλοῦντες καὶ λέγοντες Δεόμεθά σου, καὶ ἡμεῖς δυνάμεθα ταύτην τὴν διακονίαν ἐκτελέσαι;
- 10 οὐδὲν δὲ κεκτήμεθα. ³ποίησον σὺ μεθ' ἡμῶν ἕλεος καὶ πρόχρησον ἡμῖν χρυσίον ἵνα ἀπέλθωμεν εἰς τὰς μακρὰς πόλεις ἐμπορευόμενοι καὶ τοῖς πένησιν δυνηθῶμεν ποιήσασθαι διακονίαν, ⁴καὶ μετὰ τοῦτο ἀποκαταστήσωμέν σοι τὸ ἴδιον. ⁵καὶ ἐγὼ ταῦτα ἀκούων ἡγαλλιώμην ὅτι ὅλως παρ' ἐμοῦ
- 15 λαμβάνουσιν εἰς οἰκονομίαν τῶν πτωχῶν. ⁶καὶ προθύμως δεξάμενος τὸ γραμματεῖον ἐδίδουν αὐτοῖς ὅσον ἤθελον, ⁷μὴ λαμβάνων παρ' αὐτῶν ἐνέχυρα εἰ μὴ μόνον ἔγγραφον. ⁸καὶ οὕτως ἐνεπορεύοντο ἐν τοῖς ἑμοῖς. ⁹ἐνίστε δὲ ἐμπορευόμενοι ἐπετύγχανον καὶ ἐδίδουν τοῖς πτωχοῖς. ¹⁰ἐνίστε δὲ

1 ὄν δυνανται] ὡδε παντα V. | ἐν] + τω S. | 2 αὐτα] αὐτων S; αὐτου V. | καὶ τὸν-αφορίζειν] καρπῶν αὐτῶν ἀφορίζα S; καὶ τὴν εἰσοδὸν τῶν καρπῶν αὐτῶν ἀφορίζον V. | 3 δε] + καὶ V. | 4 ὑπηρεσίαν = S] + δωδεκα P (ex p. 7, 16); τραπεζαν V Slav (vid.). | τῆς . . . τραπέζης] τῇ . . . τραπαιζῇ S; om V Slav (vid.). |

XI. 5 ἦσαν] *pr* εἶχον δε δούλους ἐξαιρετοὺς εἰς τὴν ὑπηρεσίαν ταυτην V. | τ.νες] om S. | 6 καὶ¹] + αὐτοὶ V. | καὶ αὐτοὶ] om V. | ὑπηρετησαι SV. | 7 ποτε] om V. | μηδεν] μὴ V. | 8 ἤρχοντο] *pr* καὶ S. | παρακαλουντες] + με S. | 9 καὶ (Slav)] *pr* ἐπειδὴ S (-ιδῇ) V. | δυνημεθα S. | τὴν διακ./ἐκτελεσαι] *tp* S (om τῇ) V. | 10 οὐδεν δε] καὶ οὐδεν SV. | συ] om V. | 11 προχρησον] προχειρησον SV. | 12 ἐμπορευόμενοι καὶ] καὶ ἐμπορευσαμένοι S; καὶ ἐμπορευσωμεθα καὶ το περιττον τῆς ἐμπορίας V. | τοῖς πενήσιν / δυνηθωμεν] *tp* V. | 13 ἴδιον] + σου SV. | 14 ταυτα] τοιαυτα S. | 16 δεξάμενος] δεχομενος V. | γραμματειον] + αὐτων V. | ἐδιδουν-ἠθελον] *post* προθυμῶς V. | ἐδιδου S. | 17 ἐνεχυρα]-ρον V. | μονον] + το V. | 18 οὕτως] πορευόμενοι V | ἐνεπορευοντο] ἐπορ- SV. | ἐν τοῖς ἐμοῖς] om V. | ἐνίστε-ἐμπορ.] καὶ V. | δε] δὴ S. | 19 καὶ] om V. | 19-p. 9, 1 ἐνίστε-ἤρχοντο καὶ] πολλὰκις τινες ἀπολῶλαν ἐξ αὐτῶν ἐν ὁδῷ ἢ ἐν θαλάσῃ ἢ ἐσυλῶντο ἐξ αὐτῶν καὶ ἐρχόμενοι V. | ἐνίστε] ἐν οἷς S. |

πάλιν ἀπεσυλοῦντο καὶ ἤρχοντο καὶ παρεκάλουν με λέγοντες
Δεόμεθά σου, μακροθύμησον ἐφ' ἡμᾶς· ἴδωμεν πῶς
ἀποκαταστήσῃ σοι δυνάμεθαι. ¹¹ καὶ γὰρ ἀνυπερθέτως προέφερον
αὐτοῖς τὸ χειρόγραφον καὶ ἀνεγίνωσκον στέφανον ἐπιφερό-
⁵ μενος ἀφαιρήσεως λέγων "Ὅσον προφάσει τῶν πενήτων
ἐπίστευσα ὑμῖν, οὐδὲν λήψομαι παρ' ὑμῶν. ¹² οὐδὲ ἐδεχόμεν
τι παρὰ τοῦ ὀφειλέτου μου.

XII. ¹ Καὶ εἴ ποτέ μοι ἤρχετο ἀνὴρ ἱλαρὸς τὴν καρδίαν
λέγων Οὔτε ἐγὼ εὐπορῶ ἐπικουρῆσαι τοῖς πένησιν· βούλομαι
¹⁰ μέντοι καὶ διακονῆσαι τοῖς πτωχοῖς σήμερον ἐν τῇ σῇ τραπέζῃ.
² καὶ συγχωρηθεὶς ὑπηρετεῖ καὶ ἔτρωγεν· καὶ ἐσπέρας
γινομένης ἐξερχόμενος ἀπελθεῖν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ λαμβάνειν
ἡναγκάζεται παρ' ἐμοῦ λέγοντος ³ Ἐπίσταμαι ὅτι ἐργάτης εἶ
ἀνθρώπος προσδοκῶν καὶ ἀναμένων σου τὸν μισθόν· ἀνάγκην
¹⁵ ἔχεις λαβεῖν. ⁴ καὶ οὐκ ἔων μισθὸν μισθωτοῦ ἀπομειναι
παρ' ἐμοῦ ἐν τῇ οἰκίᾳ μου.

XIII. ¹ Διεφώνουν δὲ οἱ ἀμέλγοντες τὰς βοῦς ῥέοντος τοῦ
γάλακτος ἐν τοῖς ὄρεσιν· ² καὶ τὸ βούτυρον διεχειτο ἐν ταῖς

1 επεσυλουντο S. | **2** ιδωμεν] *pr* ινα SV Slav. | **3** αποκαταστησαι
σοι δυναμεθα] αποκαταστησωμεν σοι τα σα SV (Slav). | καγω
ανυπερθετως] εγω δε ταυτα ακουων και συμπαθων αυτοις V. |
4 αυτοις] -ων SV. | **4-5** στεφανον-αφαιρησεως] ενωπιον αυτων και
διαρρηξας ελευθερουں αυτους του χρεους V. | **5** λεγων] + ουτως SV
Slav. | **6** ουδε εδεχομην τι] και ουδεν εδεχομην S (-μιν) V. |

XII. **8** μοι] *om* V. | -τη καρδια SV. | **9** ουτε] ουδεν SV. | εγω]
om V. | **10** μεντοι καν] μεν V. | σημερον] *om* SV. | ση τραπεζη]
τραπεζη σου V. | **11** υπηρετειν V. | ετρωγεν] ησθιεν S; εφαγεν V. |
11-12 και εσπερας-απελθειν] και τη εσπερα εδιδου αυτω τον μισθον
αυτου και επορευετο V. | **12** γεναμενης S. | απελθειν] *om* S. |
λαμβανειν] ελαμβανεν μισθον και ημιν εβουλετο λαβειν S; χαιρων
και ει μη εβουλετο λαβειν V. | **13** λεγοντος] λεγων προς αυτον V. |
14 ανθρωπος] αν̄ε S. | αναγκην] *pr* και SV. | **15** εων-απομειναι]
υστερησα ποτε μισθον μισθωτου η αλλου τινος η αφηκα τον μισθον
αυτου εσομενος (*sic*) V. | εων μισθον] εω S. | απομεινειν S. | **16** εμοι]
+ μιαν εσπεραν V. |

XIII **17** τας] τους S. | βους] βοας SV; + η και τα προβατα τους
παροδιτας εν τη οδω οπως μεταλαβωσιν εξ αυτου V. | **17-18** ρεοντος
του γαλακτος = S] ρεοντες P. | ρεοντος-εν ταις οδαις μου] και
διεχειτο γαλα το βουτηρον εν τοις ορεσι και εν ταις οδοις V. |
18 διεχεετο S. | ταις] τοις S. |

δοῖς μου, καὶ τὰ κτήνη μου ἀπὸ τοῦ πλήθους ἐν ταῖς πέτραις καὶ τοῖς ὄρεσιν ἐκοιτάζοντο διὰ τὰ λοχεύμενα.
³ καὶ διὰ ταῦτα τὰ μὲν ὄρη ἐκλύζοντο γάλακτι καὶ ὡς πεπηγ-
⁵ μένον βούτυρον γίγνεσθαι, ⁴ ἀπέκαμνον δὲ καὶ οἱ δοῦλοί μου οἱ
 τῶν κτηρῶν ἐδέσματα ἐψοῦντες, καὶ τῶν πενήτων
⁵ ὀλιγορούντων κτηρῶντό μοι λέγοντες Τίς ἂν δώῃ ἡμῖν ἐκ
 τῶν σαρκῶν αὐτοῦ ἐμπλησθῆναι; ⁶ λίαν μου χρηστοῦ ὄντος.

XIV. ¹ Εἶχον δὲ ἕξ ψαλμούς καὶ δεκάχορδον κιθάραν.
² καὶ διεγειρόμην τὸ καθ' ἡμέραν μετὰ τὸ τρέφεσθαι τὰς χήρας,
¹⁰ καὶ ἐλάμβανον τὴν κιθάραν καὶ ἐψαλλον αὐτοῖς, καὶ αὐταὶ
 ὕμνουν. ³ καὶ ἐκ τοῦ ψαλτηρίου ἀνεμίμησκον αὐτὰς τοῦ
 θεοῦ ἵνα δοξάσωσιν τὸν Κύριον. ⁴ καὶ εἴ ποτε διεγόγγυζον
 αἱ θεράπαιναι μου, ἀνελάμβανον τὸ ψαλτήριον καὶ τὸν μισθὸν
 τῆς ἀνταποδόσεως ἐψαλλον, ⁵ καὶ κατέπαυον αὐτὰς τῆς
¹⁵ ὀλιγωρίας τοῦ γογγυσμοῦ.

XV. ¹ Καὶ τὰ ἐμά τέκνα μετὰ τὴν ὑπηρεσίαν τῆς διακονίας
 ἦρον καθ' ἡμέραν τὸ δεῖπνον αὐτῶν ² καὶ εἰσῆρχοντο παρὰ τῷ
 ἀδελφῷ τῷ πρεσβυτέρῳ δειπνῆσαι μετ' αὐτοῦ, ³ συμπαραλαμ-
 βάνοντες καὶ τὰς τρεῖς ἀδελφὰς μεθ' ἐαυτῶν· τὰ δὲ

1 και τα κτηνη μου] *om* SV. | εν] + δε V. | 2 δια τα λοχευομενα] διαλοχευομενα V. | 3-4 και δια-γιγνεσθαι] *om* V. | 3 ταυτα] τουτο S. | τα = S] *om* P. | εκλυζοντο] εκβλυζωντο S. | 4 γενεσθαι S. | απεκαμνον V. | και] *om* SV. | μου] *om* S. | 5 κτηρων] + και των πενητων SV. | εψουντες] ενεχοντες SV. | των πενητων] *om* SV. | 6 ολιγορουντων] -τες SV. | κτηρωντο] κατηγορουντο S; καταρονται V. | 7 αυτου] + εμφορεθηναι και V. | λιαν-οντος] λιαν χρηστον οντω (*sic*) μου προς αυτους V. |

XIV. 9 διεγειρομην] διεκρουομην V. | μετα-χηρας] *om* V. | 10 και εψαλλον αυτοις (-αις *James*)] *om* V. | 10-11 αυται υμνουν] αντυμνουν αι χηραι μετα το εσθιειν αυτας V. | 11 ψαλτηρος V. | 12 διεγογγυζον] εγογγυζον SV. | 13 θεραπενες V. | ανελαμβανον] ελαμβανον SV. | 14 ανταποδοσεως] -οσιας SV (-ωσιας). | εψαλλον] + αυταις SV. | αυτας] -αις S. | 15 του = SV] + ψαλμου τουτεστιν P. |

XV. 16 και τα] τα δε V. | 17 ηρον] ελαμβανον V. | το] τη S. | αυτων] εαυτων S; + και ταις τρεις αυτων αδελφας V. | και εισηρχ.] επορευοντο V. | 18 αδελφω] + αυτων SV. | 18-p. 11, 2 δειπνησαι-διακονουσιν] και εποιουν ποτον V. | 18-19 συμπαραλαμβανοντες (= *James*; -των P) -εαυτων] αμα και των τριων αδελφων αυτων S.

ἐπικείμενα ταῖς θεραπαινίσιν, ⁴ἐπειδὴ γὰρ καὶ οἱ υἱοί μου ἀνέκειντο τοῖς ἀρρενικοῖς δούλοις τοῖς διακονοῦσιν· ἀνιστάμενος οὖν ἐγὼ κατὰ τὸ πρῶν ἀνέφερον ὑπὲρ αὐτῶν θυσίας κατὰ ἀριθμὸν αὐτῶν, περιστεράς τριακοσίας, ἐρίφους αἰγῶν
⁵ πεντήκοντα καὶ πρόβατα δεκάδου· ⁵ ταῦτα πάντα μετὰ τὴν σύνταξιν ἐκέλευον κατασκευασθῆναι τοῖς πτωχοῖς, καὶ ἔλεγον αὐτοῖς Ταῦτα λαμβάνετε περισσὰ μετὰ τὴν σύνταξιν ἵνα δεηθῆτε ὑπὲρ τῶν τέκνων μου· ⁶ μὴ ἄρα οἱ υἱοί μου ἤμαρτον ἐνώπιον Κυρίου καυχώμενοι λέγοντες μετὰ κατα-
¹⁰ φρονήσεως ὅτι ⁷ Ἡμεῖς τέκνα ἐσμὲν τοῦ πλουσίου τούτου ἀνδρός, ἡμῶν δέ ἐστιν τὰ χρήματα ταῦτα· ⁸ διὰ τί δὲ καὶ διακονοῦμεν; διότι βδέλυγμά ἐστιν ἐναντίον τοῦ θεοῦ ἡ ὑπερηφανία· ⁹ καὶ πάλιν ἐξαίρετον μόσχον ἀνέφερον ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τοῦ θεοῦ, μήπως οἱ υἱοί μου ἐνενοήσαντο κακὰ
¹⁵ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν πρὸς τὸν θεόν.

XVI. ¹ Ἐμοῦ δὲ τοῦτο ποιοῦντος ἐν τοῖς ἑπτὰ ἔτεσιν μετὰ τὸ τὸν ἄγγελον ὑποδεῖξάί μοι, ² εἶτα μετὰ τὸ εἰληφέναι τὴν ἐξουσίαν τὸν Σατανᾶν, τότε λοιπὸν ἀνηλεῶς κατῆλθεν ³ καὶ

1 οἱ] *om* S. | 2 ἀνεκίετω] *ενεκίετω* S. | 3 κατὰ το] *om* το S; τω V. | 4 κατὰ-τριακοσίας] *om* V. | κατὰ] + των (= τὸν) S. | 4-5 περιστε-
 ρας-πεντηκοντα] 308 kids Slav. | τριακοσιους S. | 5 δεκάδου] δωδεκα S; ιθ V. | 5-6 παντα-κατασχ.] *om* V. | 6 τοῖς πτωχοῖς] *pr* εκ περιττου και αναλωθῆναι S; *pr* εδιδουν εκ περιττου εις αναλωμα V. | 7 αυτοῖς] + ἐγώ SV. | περισσὰ] -ττα SV; *om* Slav. | 7-8 μετὰ-ἰνα] και V Slav. | 8 οἱ] *om* S. | 9 καυχώμενοι] *om* SV Slav. | 10 ἡμεῖς τεκνα ἐσμὲν] ἐσμεν ἡμεῖς τεκνα S; ἡμεῖς ἐσμεν τεκνα V. | τούτου] τουδε V. | 10-11 τούτου ἀνδρός] *tp* S. | 11 δε ἐστιν] δωτε V. | 12 δια-
 κολουμεν] + ταυτα λεγοντες εξ υπερφανειας παροργιζον τον θν V. | διότι] οτι S; και V. | βδέλυγμα SV. | βδ. ἐστιν] *tp* V. | του θεου] κῷ SV. | 13-14 και παλιν-του θεου] ανεφερον δε και μοσχους τω επι το θυσιαστηριον V. | 13 ἐξαίρετον]-ως S. | επι]περι S. | 14 μηπως] λεγων μη ποτε SV. | οἱ] *om* S. | ἐνενοήσαντο κακὰ] κακα εννοησαν S(ενε-
 νοεῖσα) V. | 15 ἐν τη καρδια αυτων/προς τον θεον] *tp* V. | καρδια] διανοια S. |

XVI. 16-18 ἐμου δε-λοιπον] τουτο τω τροπω βιουντος μου ο διαβολος ουκ ηνεγκε το αγαθον αλλα απελθων εξητησατο κατ ἐμου τον πολεμον παρα τω θω V. | 16 τουτο] ταυτα S. | το = James] του P; *om* S. | 18 τοτε] το S. | ἀνηλεως κατῆλθεν] κατῆλθεν (+ επ εμε V) ἀνηλεως S(ανι-) V; κατελθων ἀνηλωσε *conj* Spitta p. 158 | και] + πρωτον μεν V. |

ἐφλόγισεν τὰς ἑπτὰ χιλιάδας τῶν προβάτων τὰ ταχέοντα εἰς ἔνδυσιν τῶν χηρῶν, καὶ τὰς τρισχιλίαις καμήλους καὶ τὰς πεντακοσίας ὄνους καὶ τὰ πεντακόσια ζεύγη τῶν βοῶν.

- ⁴ ταῦτα πάντα ἀνήλισκεν δι' ἑαυτοῦ καθ' ἣν εἵληφεν ἐξουσίαν
 5 κατ' ἐμοῦ. ⁵ καὶ τὰ λοιπὰ τῶν κτηνῶν μου ἡχμαλώτισται
 ὑπὸ τῶν συμπολιτῶν μου τῶν ⁶ καὶ παρ' ἐμοῦ εὐεργετηθέντων,
 νυνὶ δὲ ἐπανισταμένων μοι καὶ ἀφαιρουμένων τὰ ὑπόλοιπα
 τῶν θρεμμάτων μου. ⁷ καὶ τῶν ὑπαρχόντων μοι ἀνήγγειλάν
 μοι τὴν ἀπώλειαν, καὶ ἐδόξασα τὸν θεὸν καὶ οὐκ ἐβλασφήμησα.
 10 XVII. ¹ Τότε ὁ διάβολος ἐγνωκῶς μου τὴν καρδίαν
 κατεμηχανήσατό με· ² καὶ μετασχηματισθεὶς εἰς βασιλέα
 τῶν Περσῶν ἐπέστη τῇ ἐμῇ πόλει, συναγαγὼν πάντας τοὺς
 ἐν αὐτῇ πανούργους, ³ καὶ ἐλάλησεν μετὰ ἀπειλῆς αὐτοῖς
 λέγων Οὗτος ὁ ἀνὴρ Ιωβαβ ὁ ἀναλώσας πάντα τὰ ἀγαθὰ
 15 τῆς γῆς καὶ μηδὲν καταλιπὼν, ὁ διαδεδωκῶς τοῖς ἐπιδομομένοις
 καὶ τυφλοῖς καὶ χωλοῖς, ⁴ καὶ τὸν μὲν ναὸν τοῦ μεγάλου θεοῦ
 καθελὼν καὶ ἀφανίσας τὸν τόπον τῆς σπονδῆς· διὸ κἀγὼ
 ἀνταποδώσω αὐτῷ καθὰ ἔπραξεν κατὰ τοῦ οἴκου τοῦ θεοῦ.
 συνέλθατε οὖν καὶ σκυλεύσατε ἑαυτοῖς πάντα τὰ ζῶα καὶ

1 τας επτα χιλ.] το πληθος V. | τα ταχεντα-χηρων] om V. | ταχεντα] εκταχ- S. | εις] + την S. | **2** ενδυσιν] + των πτωχων και S Slav. | και τας τρισχιλιας] επειτα τας V. | τρισχιλιους S. | **2-9** και τας πεντακ.-απωλειαν] ειτα τους βοας και παντα τα κτηνη τα μεν εφλογησε τα δε ηγμαλωτισθησαν ου μονον παρ εχθρων αλλα και απο των παρ εμου ευεργετηθεντων και ελθοντες οι ποιμενες ανοιγγειλαν μοι ταυτα V. | **3** ονους] οναδας S Slav. | **4** ανηλiskeν] ανειλεν S. | εαυτου] αυτου S. | **5** ηχμαλωτευθησαν S. | **6** και] om S. | εμου] εμοι S. | ευεργ.] + σφοδρω S. | **8** μου = S] μοι P. | μοι] μου S. | **9** και¹] εγω δε ακουσας V Slav (sim). |

XVII. **10** καρδιαν] καρτεριαν V. | **11** με] om S; κατ εμου V. | και] om SV. | **12** επεστη] ην και SV. | πολει] + και V. | **13** πανουρ- γους και] πανουργως V. | μετα απειλης/αυτοις] ην SV. | **14** Ιωβαβ] ην ο S; ο Ιωβ V Slav. | **15** καταλιπων] -λειπων S(-λοιπ-) V. | **15-17** διαδεδ.-σπονδης] αφανισας και καταλυσας τον ναον του θεου V. | **15** επιδομενοις] δεομ- S. | **16** τυφλοις] ην τοις S. | μεγα- λου] om S Slav. | **17** καθελων και] κατηλεν S. | και εγω SV. | **18** ανταποδωσω] αποδωσω SV. | καθα] + και V. | κατα] μετα SV. | θεου] ην μεγαλου SV Slav. | **19-p. 13, 1** συνελθατε-γης] νυν ουν ανελθατε συν εμοι και σκυλευσωμεν παντα τα υπαρχοντα εν τω οικω αυτου V. |

ὅσα ἔχει ἐπὶ τῆς γῆς. ⁵καὶ αὐτοὶ ἀποκριθέντες εἶπον αὐτῶ
 Ἔχει ἐπτὰ υἱοὺς καὶ θυγατέρας τρεῖς· μὴ ἄρα καταφύγωσιν
 εἰς ἐτέρας χώρας καὶ ἐντύχωσιν καθ' ἡμῶν ὡς τυραννούντων,
 καὶ λοιπὸν ἐπαναστάντες ἀποκτείνωσιν ἡμᾶς. ⁶καὶ εἶπεν
⁵ αὐτοῖς Μὴ φοβηθῆτε ὅλως· τὰ πλείονα τῶν κτημάτων
 αὐτοῦ ἤδη ἀπώλεσα ἐν πυρί· τὰ ἄλλα ἥχμαλώτευσσα, καὶ
 ἰδοὺ καὶ τὰ τέκνα αὐτοῦ ἀπολέσω.

XVIII. ¹ Ταῦτα δὲ λέγων αὐτοῖς ἀπῆλθεν καὶ κατέβαλεν
 τὴν οἰκίαν ἐπὶ τὰ τέκνα μου καὶ ἀνέϊλεν αὐτά· ²καὶ οἱ
¹⁰ συμπολιῖται ἰδόντες ὅτι ἀληθῶς γέγονεν τὰ εἰρημένα, ἐπελθόν-
 τες ἐδίδωξάν με καὶ πάντα τὰ ἐν τῇ οἰκίᾳ μου ἥρπαζον.
³οἱ ἐμοὶ ὀφθαλμοὶ ἐβλεπον ἐπάνω τῶν τραπεζῶν μου καὶ
 κραββάτων ἀνδρας εὐτελεῖς καὶ ἀτίμους· ⁴καὶ οὐκ ἠδυνάμην
 φθέγξασθαι· ἠτονημένος γὰρ ἤμην ὡς γυνὴ παρειμένη τὰς
¹⁵ ὁσφύας ἀπὸ τοῦ πλήθους τῶν ὠδίνων, ⁵μνησθεὶς μάλιστα τοῦ
 προσημανθέντος μοι πολέμου ὑπὸ τοῦ Κυρίου διὰ τοῦ
 ἀγγέλου αὐτοῦ καὶ τῶν ἐγκωμίων τῶν λαληθέντων μοι· ⁶καὶ
 ἐγενόμην ὡς θέλων εἰσβαλεῖν εἰς πόλιν τινὰ ἰδεῖν τὸν αὐτῆς
 πλοῦτον καὶ κληρονομεῖν μέρος τῆς δόξης αὐτῆς, ⁷καὶ ὡς

1 αὐτοὶ] *om* V. | **2** καταφυγούσιν S. | **3** τυραν.] + αὐτῶν V. |
4 λοιπὸν] -οὶ V. | ἐπαναστάντες] ἐπανελθούσιν ἐφ' ἡμᾶς μετὰ δυνάμεως
 καὶ V. | **5** φοβηθῆτε] φοβήσθε S (-θαι) V. | τὰ πλείονα-ἡδη] τὰ κτηνὰ
 αὐτοῦ καὶ τὸ πλῆθος αὐτοῦ V. | τὰ πλείονα] τὸ γὰρ πλοῖον (= πλεῖον) S. |
 κτημάτων] κτηνῶν S. | **6** ἡδη] *om* S. | τὰ] + δε SV. | **7** ἰδοὺ = SV]
 ἡδη P. | καὶ] *om* S. | αὐτοῦ] *om* S. | ἀπολέσω = SV] *om* P; (ἀπω-
 λεσα) Slav. |

XVIII. **8** ταῦτα δε] καὶ ταῦτα SV. | λέγων] εἰπὼν V. | ἀπῆλθεν
 καὶ] ἀπελθὼν SV. | **9** τὴν οἰκίαν] τὸν οἶκον SV. | **10** ἀληθῶς] -θῆ
 SV. | εἰρημένα] + ὑπ' αὐτοῦ SV. | **11** ἥρπαζον] διῆρπ- SV. | **12** οἱ
 ἐμοὶ ὀφθ. ἐβλεπον] καὶ ἰδὼν τοῖς ὀφθαλμοῖς μου τὴν ἀρπαγὴν τοῦ
 οἴκου μου καὶ V. | ὀφθαλμοὶ] + τοὺς λυχνούς ποιοῦντας S Slav. |
 καὶ] + τὴν SV. | **13** κραββάτων] κραβαττων μου S (κρε-) V. |
 ἀνδρας] -ρες SV. | ἀτίμους] -μοι SV; + εἰσαν S. | ἐδυνάμην S. |
14 φθέγξ.] + τι κατ' αὐτῶν SV. | ἡμην] εἰμι S. | **15** ὠδίνων] ὀδυνῶν
 SV (ὠδ-) | μνησθεὶς] μνηστής S. | μάλιστα S. | **17** καὶ τῶν-μοι] *om*
 τῶν¹ S; *om* V. | **18-19** ὡς θέλων-αὐτῆς καὶ] *om* V. | **18** ὡς θέλων]
 ὠσηθελον (= ὡσεὶ θέλων) S. | αὐτῆς = James] εαυτῆς PS. | **19**
 ὡς] ὥσπερ (= ὡς ὅτε) μὲν S; ὥσει V; *con*j ὡς <ἔχων> James. |

φορτίον ἐμβαλλόμενος ἐν θαλασσίῳ πλοίῳ καὶ μεσοπελαγίσας
 ἰδὼν τὴν τρικυμίαν καὶ τὴν ἐναντίωσιν τῶν ἀνέμων ἔρριψεν εἰς
 θάλασσαν τὸ φορτίον λέγων Θέλω ἀπολέσθαι τὰ πάντα, μόνον
 εἰσελθεῖν εἰς τὴν πόλιν ταύτην ἵνα κληρονομήσω τὰ κρείττονα
 5 τῶν σκευῶν καὶ τὸ πλοῖον. ⁸ οὕτω καὶ γὰρ ἡγησάμην τὰ ἐμὰ ἀντ'
 οὐδένοιο πρὸς ἐκείνην τὴν πόλιν περὶ ἧς λελάληκέν μοι ὁ ἄγγελος.

XIX. ¹ Ἐλθόντος δὲ τοῦ ἐσχάτου ἀγγέλου καὶ δηλώσαντός
 μοι τὴν τῶν ἐμῶν τέκνων ἀπώλειαν, ἐταράχθην ἐν μεγάλῃ
 ταραχῇ ² καὶ διέρρηξά μου τὰ ἱμάτια λέγων τῷ ἀπαγγέλλοντι
 10 Πῶς οὖν σὺ ἐσώθης; ³ καὶ τότε ἐγὼ συνιδὼν τὸ γενόμενον
 ἀνεβόησα λέγων ⁴ Ὁ Κύριος ἔδωκεν, ὁ Κύριος ἀφείλατο·
 ὡς τῷ Κυρίῳ ἔδοξεν, οὕτως καὶ ἐγένετο· εἴη τὸ ὄνομα
 Κυρίου εὐλογημένον.

XX. ¹ Τῶν οὖν ὑπαρχόντων μοι πάντων ἀπολομένων
 15 ἔμαθεν ὁ Σατανᾶς ὅτι οὐδὲν δύναται με εἰς ὀλιγωρίαν τρέψαι·
² καὶ ἀπελθὼν ᾗτήσατο τὸ σῶμά μου παρὰ τοῦ Κυρίου ἵνα
 ἐπενέγκῃ μοι πληγὴν· ³ καὶ τότε παρέδωκέν με ὁ Κύριος
 εἰς χεῖρας αὐτοῦ χρήσασθαι τῷ σώματι ὡς ἡβούλετο, τῆς δὲ
 ψυχῆς μου οὐκ ἔδωκεν αὐτῷ τὴν ἐξουσίαν· ⁴ καὶ προσῆλθεν
 20 μοι καθημένῳ ἐπὶ τὸν θρόνον καὶ πενθοῦντι τὴν τῶν τέκνων
 μου ἀπώλειαν· ⁵ καὶ ὁμοιώθη μεγάλη καταιγίδι καὶ τὸν

1 ἐμβαλλομενος] -ον V. | 2 ἰδων = SV] εἶδον P. | ἐρριψεν] + δε S;
 ἐρρηξεν V. | 3 θελων S. | ἀπολεσαι V. | 4 ταυτην] om V. | 4-5 κληρο-
 νομησω-πλοιον] κερδησω το πλοιον σεσωσμενον και τα κρειττονα
 των σκευων V. | 5 το πλοιον = S] του πλοιου P. | 5-6 αντ ουδενος-
 αγγελος] om V. | 6 προς-πολιν] προσεγγιζειν τη πολει S. |

XIX. 7-8 ελθοντος-μοι] τοτε ηλθεν ετερος αγγελος και ανεδιδαξε
 με V. | 7 εσχατου] υστερου S. | 8 μοι] εμοι S. | εταραχθην] ην και V. |
 εν] om S. | εν μεγαλη ταραχη] μεγαλην ταραχην V. | 9 μου/τα
 ιματια] ην V. | λεγων] και ειπον V. | 9-11 τω-λεγων] om V. | 9 απαγγ.]
 + μοι S. |

XX. 14-15 των ουν-Σατανας] ιδων ουν ο Σατανας V Slav
 (sim). | 14 απολλομενων S. | 15 με] om S. | 16 και] om V. | 17 πλη-
 γην] + διοτι ουκ ηνεγκεν ο πονηρος την υπομονην μου V. | και] om V. |
 18 εις] + τας V. | χρησασθαι] χρησθαι S. | σωματι] + μου SV Slav. |
 ηβουλετο] εβουλετο S; βουλεται V. | 19 την] om SV. | 20 μοι
 καθημενω = James] μοι καθημενου P; καθημενου μου SV. | τον
 θρονον] + μου S Slav; θρονου V. | 20-21 την-απωλειαν] τα τεκνα μου
 V. |

θρόνον μου κατέστρεψεν, καὶ ἐποίησεν τρεῖς ὥρας ἐπὶ τὸν
 θρόνον μου μὴ δυνηθεὶς ἐξελθεῖν· ⁶καὶ ἐπάταξέν με πληγὴν
 σκληράν ἀπὸ ποδῶν ἕως κεφαλῆς· ⁷καὶ ἐν μεγάλῃ ταραχῇ
 καὶ ἀδημονίᾳ ἐξῆλθον τὴν πόλιν, καὶ καθεσθεις ἐπὶ τῆς
 5 κοπρίας ⁸σκωληκόβρωτον τὸ σῶμά μου εἶχον· καὶ συνέβρεχον
 τὴν γῆν ἐκ τῆς ὑγρασίας καὶ ἰχώρες τοῦ σώματος σκώληκες
 πολλοὶ ἦσαν ἐν τῷ σώματί μου· ⁹καὶ εἵποτε ἀφῆλτο σκώληξ,
 ἦρον καὶ κατήγγιζον εἰς τὸν αὐτὸν τόπον λέγων Παράμεινον
 ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ ἐν ᾧ ἐτέθης ἄχρις οὗ ἐνταλθῇ ὑπὸ τοῦ
 10 κελεύσαντός σε.

XXI. ¹Καὶ ἐποίησα ἔτη τεσσαράκοντα ὀκτὼ ἐν τῇ
 κοπρίᾳ ἐκτὸς τῆς πόλεως ἐν ταῖς πληγαῖς ὥστε ἰδεῖν,
²τέκνα μου, τοῖς ἑμοῖς ὀφθαλμοῖς τὴν πρώτην μου γυναῖκα
 ὑδροφοροῦσαν εἰς οἶκον τινὸς εὐσχήμονος ὡς παιδίσκην ἕως
 15 ἂν λάβῃ ἄρτον καὶ προσενέγκῃ μοι· ³καὶ ἐγὼ κατανευγμένος
 ἔλεγον Ὡς τῆς ἀλαζονείας τῶν ἀρχόντων τῆς πόλεως ταύτης·
 πῶς χρῶνται τῇ γαμετῇ μου ὡς δουλίδι. ⁴καὶ μετὰ ταῦτα
 ἀνελάμβανον λογισμὸν μακρόθυμον.

1 κατεστρεψεν] + προσκρουσας με επι την γην V. | εποιησεν (Slav)]
 -σα SV. | τρεις ωρας] *tr* SV. | **1-2** επι-εξελθειν] κειμενος επι εδαφους
 V. | **1** επι] υπο S. | **2** δυναμενος S. | εξελθειν] (εξωθειν) Slav (*uid.*). |
3 ποδων εως κεφαλης] κορυφης εως ονυχων των ποδων μου SV
 Slav. | **4** και²] *om* S. | **5** το σωμα μου/ειχον] *tr* SV (*om* μου). |
6 της] + πολλης V. | ιχωρες] *pr* οι S. | σωματος] + μου S; + μου
 ερρεον και V. | **7** εν τω σωματι μου] εν αυτω SV. | αφηλατο = S]
 εφ- P; αφιστατο V. | σκωληξ] + εκ του σωματος μου V. | **8** ηρον]
 + αυτων S; αιρων αυτον V. | κατηγγιζον] -εγγιζον S; κατοικιζον
 V. | τον αυτον τοπον] το αυτο S (-τω) V. | **9** ετεθης] εταχθης V
 Slav. | ενταλθη] επισταλθη σοι S (σει) V. | **10** σε] σοι SV. |

XXI. **11** εποιησα-οκτω] ουτως διηρκεσα ετη ζ V; *I sat for seven years* Slav. | εποιησα *post* οκτω S. | εν] *pr* καθεζομενος SV. |
12 εκτος] εξω V. | ωστε] + με S. | ωστε ιδειν] και ιδον V Slav. |
13 τεκνα-οφθ.] τοις οφθαλμοις μου τεκνα μου ποθητα V. | τοις] *pr*
 εν S. | πρωτην] ταπεινην SV Slav. | γυναικα] + την πρωην εν τη
 τοσαυτη τρυφη και δορυφορια θαλαμνομενην ιδον αυτην V. | **14**
 ευσχημονος] ασχημονως SV (-ος) Slav (*sim*). | παιδισκη V. | **15**
 αν]ου SV. | κατανευγ.] + την ψυχην S. | **16** ταυτης] + ους (*om* S)
 ουδε αξιους (αξη- S) ειναι κυνων των εμων νομαδων ηγουμαι· οτι SV
 Slav (*sim*). **17** δουλιδι] δουλη S. | **18** ανελαμβανον] ανελαβον V. |
 μακροθυμον] *om* S. |

XXII. ¹Καὶ μετὰ ἔνδεκα ἔτη καὶ αὐτὸν τὸν ἄρτον ἀφείλαντο μὴ προσενεχθῆναι μοι, μόλις ἐπιτρέψαντες ἔχειν αὐτὴν τὴν ἰδίαν τροφήν· ²καὶ αὐτὴ λαμβάνουσα διεμέριζεν αὐτῇ τε καὶ ἐμοί, λέγουσα μετ' ὀδύνης Οὐαί μοι, τάχα οὔτε ⁵ἄρτου χορτάζεται. ³καὶ οὐκ ἐφείδετο ἐξελεῖθαι ἐν τῇ ἀγορᾷ προσαιτῆσαι ἄρτον παρὰ τῶν ἀρτοπρατῶν ἕως ἂν προσενέγκῃ μοι καὶ φάγομαι.

XXIII. ¹Καὶ ὁ Σατανᾶς τοῦτο γινούς μετεσχηματίσθη εἰς πράτην· ²καὶ ἐγένετο κατὰ συντυχίαν ἀπελθεῖν πρὸς ¹⁰αὐτὸν τὴν γυναῖκά μου καὶ αἰτῆσαι ἄρτον, νομίζουσα εἶναι αὐτὸν ἄνθρωπον. ³καὶ ὁ Σατανᾶς ἔλεγεν αὐτῇ Παρασχοῦ τὸ τίμημα καὶ λάβε δ θέλεις. ⁴ἀποκριθεῖσα δὲ αὐτῷ λέγει Πόθεν μοι ἀργύριον; ἄγνοεῖς τὰ συμβεβηκότα ἡμῖν πονηρά; ⁵εἰ μὲν ἐλεεῖς ἐλέησον, εἰ δὲ μὴ σὺ ὄψει. ⁶καὶ ἀπεκρίθη αὐτῇ ¹⁵λέγων Εἰ μὴ ἄξιοι ἦτε τῶν κακῶν, οὐκ ἂν ἀπελάβετε αὐτά· ⁷νῦν οὖν εἰ μὴ ἔχεις ἐν χερσίν σου ἀργύριον, ὑποθοῦ μοι τὴν τρίχα τῆς κεφαλῆς σου καὶ λάβε τρεῖς ἄρτους· ἴσως δυνήσεσθε ζῆσαι ἐν τρισὶν ἡμέραις. ⁸τότε λέγει ἐν ἑαυτῇ Τί γάρ μοι ἡ θριξ τῆς κεφαλῆς πρὸς τὸν πεινοῦντα ἄνδρα μου; ²⁰⁹καὶ οὕτω καταφρονήσασα τῆς τρίχος εἶπεν αὐτῷ Ἀνάστα, ἄρον αὐτήν. ¹⁰τότε λαβὼν ψαλίδα ἔκειρεν τὴν τρίχα τῆς κεφαλῆς αὐτῆς καὶ ἔδωκεν αὐτῇ τρεῖς ἄρτους

XXII. 1 ενδεκα ετη] ικανον χρονον V Slav (sim). | 2 μη] *pr* του SV. | 3 αυτην λαμβανουσαν διμεριζον V. | 4 αυτη] εαυτη SV. | εμοι] εμε S. | 4-5 ουτε αρτου χορτ.] ουτε χορτ. αρτου S; ου χορτ. του αρτου V. | 6 αν] ου SV. | 7 φαγομαι] φαγω SV.

XXIII. 9 πρατην] αρτοπρατην SV Slav. | συντυχιαν] συγκυριαν SV. | 10 και] *om* SV. | αιτησαι] + παλιν V. | αρτον] + παρ αυτου S. | 11 αυτον] + τον S. | ελεγεν] λεγει V. | ελεγεν αυτη] *ip* S. | παρασχοι] παρασχε μοι V. | 13 αγνοεις] *pr* η SV. | ημιν] μοι V. | πονηρα] *pr* ωδε SV. | 14 ελεεις] ελεησον V. | αυτη (Slav.)] παλιν SV. | 15 αυτα] ταυτα SV. | 16 εχεις] *om* V. | σου] *om* S. | 17 τριχα = V] -αν PS. | 18 τρισιν] *pr* ταις V. | λεγει] ελεγεν S; ειπεν V. | εν εαυτη *post* tote S. | 19 μοι] + εστιν V. | κεφαλης] + μου V. | πεινουντα] ποιουντα S. | ανδρα μου] *ip* SV. | 20 της τριχος] εαυτην V. | 21 αναστα αρων (Slav)] αναστας κειρον SV. | αυτην] με V. | εκειρεν (Slav)] ηρεν SV (ηρε). | 21-22 την τριχα (-αν P)] τας τριχας SV (τρυχ-). | 22 αυτης] + παντων ορωντων V. |

πάντων βλέπόντων· ¹¹ ἡ δὲ λαβοῦσα ἤλθεν καὶ προσφέρει μοι· καὶ ὁ Σατανᾶς ἠκολούθει αὐτῇ ἐν τῇ ὁδῷ περιπατῶν κεκρυμμένως, καὶ ἐπλαγίαζεν αὐτῆς τὴν καρδίαν.

- XXIV. ¹ Ἀμα τε ἡγγισεν ἡ γυνὴ μου, ἀνακράξασα μετὰ
⁵ κλαυθμοῦ λέγει μοι Ιωβ Ιωβ, ἄχρι τίνος καθεῖζῃ ἐπὶ τῆς κοπρίας ἔξωθεν τῆς πόλεως λογιζόμενος ἔτι μικρὸν καὶ ἐκδεχόμενος τὴν ἐλπίδα τῆς σωτηρίας σου; ² καὶ ἐγὼ πλανῆτις καὶ λάρτρις τόπον ἐκ τόπου περιερχομένη· διὸ ἀπώλετο ἀπὸ γῆς τὸ μνημόσυνόν σου, οἱ υἱοί μου καὶ αἱ θυγατέρες τῆς
¹⁰ ἐμῆς κοιλίας οὓς εἰς κενὸν ἐκοπίασα μετὰ μόχθων· ³ σὺ δὲ αὐτὸς κάθη ἐν σαπρίᾳ σκωλήκων διανυκτερεύων αἰθριος, ⁴ ἀγὰρ πάλιν ἡ παναθλία ἐργαζομένη ἡμέρας ὀδυνωμένη καὶ ἐν νυκτὶ ἕως ἂν εὐπορήσασα ἄρτον προσενέγκω σοι· ⁵ οὐκ ἐτι γὰρ δὴ μόλις τὴν ἐμὴν τροφὴν λαμβάνω καὶ διαμερίζω σοί
¹⁵ τε καὶ ἐμοί, ⁶ ἐννοουμένη ἐν τῇ καρδίᾳ μου ὅτι οὐκ ἄρκετόν εἶναι σε ἐν πόνοις, ἀλλὰ καὶ μὴ ἐμπλήσκεισθαί σε τοῦ ἄρτου· ⁷ ὥστε τολμῆσαι με ἀναισχύντως ἐξελθεῖν εἰς τὴν ἀγοράν, ⁸ † εἰ κατανύγομαι ἐν τῇ καρδίᾳ μου ὅτι οὐκ ἄρκετόν πράττειν † Δὸς τὸ ἀργύριον καὶ λήψει. ⁹ καὶ ἐμὲ δὲ δεῖξαι τὴν ἀπορίαν

1 παντων βλεποντων] *om* V. | βλεπ.] ορωντων S. | προσφερε] προσ-εφερε S(-ον) V. | **2** ηκολουθει αυτη] ηλθεν οπισθεν αυτης V. | **2-3** κεκρυμμενως και επλαγιαζεν] κεκρυμμενος και πλαγιαζων SV. |

XXIV. **4** αμα] *pr* και SV. | ηγγισεν] + προς με SV Slav. | **5** αχρι] μεχρι V. | καθεζεις V. | **6** εξωθεν] εξω SV. | ετι] επι V. | **7** σου] μου S. | καγω V. | **8** διο] ηδη γαρ S(ιδη) V. | απωλετο] απολωλεν S(-λυλεν) V. | **9** γης] *pr* της SV. | οι] *om* S. | αι] *om* S. | της] *om* SV. | **10** κοιλιας] + οδυες και πονοι S; + και πονοι και οδυναις V. | εις] + το SV. | μοχθων] -θου V. | **11** αυτος] *om* SV. | αιθριος] αιθερω S (*vid*). | **12-13** ημερας-νυκτι] και ωδυνωμενη ημερας και νυκτος V. | **13** αρτου] -ου S. | **13-14** ουκετι-μολις] ουκετι γαρ μοι διδωται ο περιττος αρτος εκεινος επειδη (*om* S) μογισ και SV Slav (*sim*). | **14** διαμεριζω] -ουσα S. | **16** αλλα-αρτου] και εν λιμω αρτου V. | εμπλησκεσθαι σε του] εμπιπλαστε S. | **17** ωστε τολμησαι] ετολμησα V. | με] *om* SV. | εξελθειν] ελθειν V. | **17-18** ει κατ.-πραττειν] και του πρατου ειποντος μοι V. | ει κατανυγομαι] κατανυγησα S; ει <και> κατανυγομαι *conj. ego.* | οτι ουκ αρκετον *sic* PS, *dittogr. ex* 15? | πραττειν] + ειπεν S (*recte*?). | **19** το] μοι SV. | ληψει] ληψεις αρτους V. | και εμε δε] καμου S; *om* V. | δειξαι] εδειξα V. | **19-p.** 18, **1** την απορ. ημων/αυτω] *tp* SV. |

ἡμῶν αὐτῷ καὶ ἀκοῦσαι παρ' αὐτοῦ Εἰ μὴ ἔχεις, ὦ γύναι, ἀργύριον, παρασχοῦ τὴν τρίχα τῆς κεφαλῆς σου καὶ λάμβανε τρεῖς ἄρτους· ἴσως ζήσεσθε ἐν τρισὶν ἡμέραις. ¹⁰ κἀγὼ ἐκκακήσασα εἶπον αὐτῷ Ἄναστὰς κεῖρόν με. καὶ οὕτως
 5 ἀναστὰς μετὰ ψαλίδος ἀτίμως ἔχειρέν μου τὴν τρίχα ἐν τῇ ἀγορᾷ παρεστῶτος ὄχλου καὶ θαυμάζοντος.

XXV. ¹Τίς οὐκ ἐξεπλάγη ὅτι αὕτη ἐστὶν Σίτιδος ἡ γυνὴ τοῦ Ιωβ, ² ἥτις εἶχεν σκεπάζοντα αὐτῆς τὸ καθεστῆριον βῆλα δεκατέσσαρα, καὶ θύραν ἐνδοθεν θυρῶν ἕως ἂν ὅλως
 10 καταξιωθῇ τις εἰσαχθῆναι πρὸς αὐτήν; ³ νυνὶ καταλλάσσει τὴν τρίχα αὐτῆς ἀντὶ ἄρτων.

⁴ Ἦς αἱ κάμηλοι γεγομωμένοι ἀγαθῶν ἀπέφερον εἰς τὰς χώρας τοῖς πτωχοῖς, ὅτι νῦν ἀντιδίδωσιν τὴν τρίχα αὐτῆς ἀντὶ ἄρτων.

15 ⁵ Ἰδε ἡ ἔχουσα ἐπτὰ τραπέζας ἀκινήτους ἐπὶ τῆς οἰκίας, εἰς ἃς ἡσθιον οἱ πτωχοὶ καὶ πᾶς ξένος, ὅτι νῦν καταπιπράσκει τὴν τρίχα ἀντὶ ἄρτων.

⁶ Βλέπε τίς εἶχεν τὸν νιπτῆρα τῶν ποδῶν χρυσοῦ καὶ ἀργύρου, νυνὶ δὲ ποσὶν βαδίζει ἐπὶ ἐδάφους, ἀλλὰ καὶ τὴν
 20 τρίχα ἀντικαταλλάσσει ἀντὶ ἄρτων.

⁷ Ἰδε ὅτι αὕτη ἐστὶν ἥτις εἶχεν τὴν ἐνδυσιν ἐκ βύσσου

1 ἀκουσαι] ηκουσα V. | ω γυναι] γυναικα S; om V. | **2** παρασχοῦ] + μοι SV. | τριχαν P. | **4** ἐκκακήσα] εγκ-SV. | ἀναστὰς κειρον με (σεαυτω S) καὶ = SV Slav (sim)] om P. | **5** τριχα (-αν S)] + της κεφαλῆς V. | **6** οχλου] pr του SV. |

XXV. **7** τις] + ουν V. | ἐξεπλάγη] + λεγοντες S; + λεγων V. | Σιτιδος = James] Σιγιδος P; Σιτιδα S; Σιτης V; om Slav. | **8** καθεστηριον V. | **9** θυραν] -ρα V. | **10** νυνι] καὶ νυνι δε SV. | **11** αρτων] -ου SV. | **12** ης αι] η (οι V) ησαν (εισαν S) SV. | γεμοσμένοι SV. | αγαθων] + και V. | απεφεροντο SV. | τας] om V. | **13** τοις] om S. | οτι] om V. | αντιδιδ.] διδωσιν SV. | την τριχα αυτης] αυτη την τριχα V. | **13-14** αντι αρτων post διδωσιν S. | **14** αρτου V. | **15** την εχουσιν V. | επτα] n Slav. | ακινητους-οικιας] ακοινητου οικιας S. | **16** εις ας] η S; ης V. | ησθιον οι πτωχοι] ησθιεν πας πτωχος V. | οτι] om V. | **17** τριχαν P. | τριχα] + αυτης V. | αρτων] -ου V. | **18** βλεπετε V. | τις] ητις SV. | ποδων] + αυτης S. | χρυσουν και αργυρουν SV. | **19-20** αλλα-αρτων] om V. | **20** τριχαν P. | **21** ιδε] ιδεται S; ειδετε V. | την ενδυσιν] το ενδυμα V.

ὑφασμένην σὺν χρυσοῦ, νῦν δὲ φορεῖ ῥακκώδη καὶ ἀντικαταλλάσσει τὴν τρίχα ἀντὶ ἄρτων.

⁸ Βλέπε τὴν τοὺς κραββάτους χρυσοῦς καὶ ἀργυρέους ἔχουσιν, νυνὶ δὲ πιπράσκουσιν τὴν τρίχα ἀντὶ ἄρτων.

- 5 ⁹ Ἀπαξαπλῶς, Ἰωβ, Ἰωβ, πολλῶν ὄντων τῶν εἰρημένων, συντόμως λέγω σοι ¹⁰ Ἐπὶ ἀσθενείᾳ τῆς καρδίας μου συνετρίβη μου τὰ ὀστέ· ἀνάστηθι σύ, λαβὼν τοὺς ἄρτους χορτάσθητι, καὶ εἰπόν τι ῥῆμα πρὸς Κύριον καὶ τελευτά· καὶ ἐγὼ δὲ ἀπαλλαγῆσομαι ἀκηδίας διὰ πόνου σου τοῦ σώματος.
- 10 XXVI. ¹ Καὶ ἐγὼ ἀπεκρίθην αὐτῇ Ἰδοὺ ἐγὼ δέκα ἐπτὰ ἔτη ἔχω ἐν ταῖς πληγαῖς, ὑφιστάμενος τοὺς σκώληκας τοὺς ἐν τῷ σώματί μου, ² καὶ οὐκ ἐβάρηθην ἡ ψυχὴ μου διὰ τοὺς πόνους ὅσον διὰ τὸ ῥῆμα ὃ εἶπας ὅτι Εἰπόν τι ῥῆμα πρὸς Κύριον καὶ τελευτά. ³ ὅπως καὶ ταῦτα ὑποφέρω καὶ ὑποφέρεις
- 15 καὶ τὴν τῶν τέκνων ἡμῶν ἀπώλειαν καὶ τῶν ὑπαρχόντων † βουλόμενος † ἡμᾶς λαλῆσαι τι πρὸς Κύριον, ἵνα ἀπαλλοτριωθῶμεν τοῦ μεγάλου πλούτου; ⁴ διὰ τί δὲ οὐκ ἀνεμνήσθης τῶν μεγάλων ἐκείνων ἀγαθῶν ἐν οἷς ὑπῆρχομεν; εἰ οὖν τὰ

1 ὑφασμενην] εξυφασμενην (sic) V. | συν] om V. | νυν-ρακκωδη] om V. | νυν] νυνι S. | και] + αρτι V. | 2 τριχα] + αυτης SV. | αρτου V. | 3 βλεπετε V. | κραβαττους SV. | χρυσοys] -ους SV. | 4 εχουσα S. | πιπρασκουσα S. | τριχα (-αν P)] + αυτης V. | αρτου V. | 5 απαξαπλωs] pr και V. | Ιωβ²] om SV Slav. | ειρημενων] + μοι V. | 6 επι ασθeneia (Slav)] επει η ασθeneia SV (-νια). | συνετριβη (Slav)] συνετριψε S (-εν) V. | 7 συ] pr ουν και S; ουν σε V. | λαβων] pr και SV. | 8 κxγω V. | 9 δε] + παλιν SV Slav. | απαλλαγω V. | πονου] -ων SV. | σου/του σωματος] tp SV.

XXVI. 10 δεκα] om V Slav. | 12 εβαρηθη = James Slav.] -ην P; εβαρυνθην SV. | η ψυχη] την ψυχην SV. | τους] om S. | 13 προς] εις S. | 14 ολωs] ομιος S; ομως V. | και ταυτα] τα κακα ταυτα SV. | υποφερω και] om S; pr απερ ορας V. | 15-16 και την-προς κυριον] και την των υπαρχοντων ημων απωλειαν υπομενωμεν και βουλει ημαs αρτι λαλησαι τι ρημα προς κυριον V. | 15 υπαρχ.] + ημων S. | 16 βουλομενος sic PS] βουλει μεντοι conj. ego. | λαλησαι τι = S (cf V supra) Slav] αλισαι της P. | προς] εις S. | ινα] om SV. | απαλλ.] και απηλλωτριωθηναι V. | 17 πλουτου] + ινα τι ουτως ελαλησας ως μια των αφρονων γυναικων V. | ανεμνησθηs] εμνησθηs SV. |

ἀγαθὰ ἐδεξάμεθα ἐκ χειρὸς Κυρίου τὰ κακὰ πάλιν οὐχ ὑπομένομεν; ⁵ ἀλλὰ μακροθυμήσωμεν ἕως ἄν ὁ Κύριος σπλαγχνισθεῖς ἐλεήσῃ ἡμᾶς. ⁶ ἄρα σὺ οὐχ ὀρθῶς τὸν διάβολον ὀπισθεν σου στήκοντα καὶ τaráσσοντα τοὺς διαλογισμοὺς σου, ὅπως καὶ ἐμὲ ἀπατήσῃ; βούλεται γάρ σε δεῖξαι ὥσπερ μίαν τῶν ἀφρόνων γυναικῶν τῶν πλανησάντων τῶν ἑαυτῶν ἀνδρῶν τὴν ἀπλότητα.

XXVII. ¹ Ἐγὼ δὲ πάλιν στραφείς πρὸς τὸν Σατανᾶν εἶπον, ὀπισθεν ὄντα τῆς γυναικός μου, Ἐλθέ ἐπὶ τὰ ἔμπροσθεν, ¹⁰ παύσαι κρυπτόμενος· μὴ ὁ λέων τὴν ἰσχὺν δείκνυσιν ἐν γαλεάγρα; μὴ τὸ πετεινὸν ἀντίπταται τυγχάνων ἐν τῷ καρτάλῳ; ἐξελθὼν πολέμησόν με. ² τότε ἐξόπισθεν τῆς γυναικός μου ἐξῆλθεν καὶ σταθεῖς ἐκλαυσεν λέγων Ἴδε, ¹⁵ πνεῦμα· σὺ μὲν ἐν πληγῇ ὑπάρχεις, ἐγὼ εἰμι ἐν ὀχλήσει μεγάλη· ³ ἐγένου γάρ ὃν τρόπον ἀθλητῆς μετὰ ἀθλητοῦ, καὶ εἷς τὸν ἕνα κατέρραξαν· καὶ ὁ μὲν ἐπάνω τὸν ὑποκάτω ἐφίμωσεν πλήσας τὸ στόμα αὐτοῦ ἄμμου ⁴ καὶ πᾶν μέλος συγκλάσας ὑποκάτω αὐτοῦ ὄντος, καὶ ἐνέγκαντος αὐτοῦ

1 ἐδεξάμεθα/εκ χειρὸς κυρίου] *ἐφ* V. | κυρίου] *πρ* παρα S. | τα] + δε V. | **2** υπομενομεν] -μεινομεν S. | ἀλλά] καὶ V. | μακρ.] + εν παντι SV. | αν] ου SV. | **4** στήκοντα] εσθηκωτα SV. | **5** ἀπατήσῃ] -σης V Slav. | **5-7** βούλεται-απλοτητα] *om* V. | **5** σε δειξαι] υποδειξαι σε S. | **6** των³] *πρ* την S. | **6-7** εαυτων ανδρων] ανδρων αυτων S. | **7** την] *om* S. |

XXVII. **8** εγω δε παλιν] καὶ V. | στραφεις] + εγω V. | **9** ειπον *post* μου S. | οπισθεν-μου] *om* V. | ελθε] δια τι ουκ ερχεται V. | εμπροσθεν] + προς εμε V. | **10** κρυπτομενος] + ταλαιπωρε V. | λεων] *πρ* ως [*supralin*] S. | δεικνυει SV. | εν] + τη SV. | **11** μη το] μηπω V. | ανηπτα S. | τυγχανων] *om* V. | τω] *om* SV. | **12** καρταλω] καρτελλω· ουχι αχρι τουτο λεγω S; καρταλλω· και νυν σοι λεγω V Slav (*sim*). | με] μετ εμου SV. | **13** σταθεις εκλαυσεν] εστη εμπροσθεν μου κλαιων και V. | **14** σοι] σου S. | σαρκινω] ανου σαρκινου SV. | δε] *om* SV. | **15** συ] *πρ* και V. | εγω] + δε SV. | ειμι] ειμην S. | **16** εγενου γαρ] εγενομην S (-μιν) V. | αθλητης] + παλαιων S (-εων) V (*cf* Slav, *vid p.* xv). | **17** κατερρηξεν SV. | **17-18** και ο μεν-εφιμωσεν] *om* V. | **17** υποκατω] επικατω S. | **18** εφιμωσεν] εφησεν S. | αμμου] -ον V. | μελος (= SV)] μερος P; + αυτου SV. | **19** υποκατω] *πρ* οδε V. |

τὴν καρτερίαν καὶ μὴ διαφωνήσαντος μέγα ἐφώνησεν ἀκμὴν
ὁ ἐπάνω. ⁵ οὕτω καὶ σύ, Ιωβ, ὑποκάτω ἤς καὶ ἐν πληγῇ,
ἀλλ' ἐνίκησας τὰ παλαιστρικά μου ἃ ἐπήγαγόν σοι. ⁶ τότε
καταισχυνθείς ὁ Σατανᾶς ἀνεχώρησεν ἀπ' ἐμοῦ ἐν τρισὶν
⁵ ἔτεσιν. ⁷ νῦν οὖν, τέκνα μου, μακροθυμήσατε καὶ ὑμεῖς ἐν παντί
συμβαίνουντι ὑμῖν, ὅτι κρείττων ἐστὶν παντὸς ἡ μακροθυμία.

XXVIII. ¹ Καὶ ὅτε ἐπλήρωσα εἴκοσι ἔτη τυγχάνων ἐν
τῇ πληγῇ, ² καὶ ἤκουσαν οἱ βασιλεῖς τὰ συμβεβηκότα μοι,
ἀναστάντες ἦλθον πρὸς με ἕκαστος ἐκ τῆς ἰδίας χώρας ὅπως
¹⁰ ἐπισκεψάμενοι παραμυθήσονται με. ³ ἦνικα δὲ ἡγγισαν
μακρόθεν, οὐκ ἐπεγίνωσκόν με. κράξαντες δὲ ἐκλαυσαν,
ῥήξαντες τὴν ἑαυτῶν στολὴν καὶ καταπασάμενοι γῆν ⁴ παρεκά-
θισάν μοι ἐπτὰ ἡμέρας καὶ ἐπτὰ νύκτας. καὶ οὐθείς αὐτῶν
λελάληκέν μοι, ⁵ καὶ οὐχὶ μακροθυμοῦντες ἔμειναν μὴ λαλοῦν-
¹⁵ τες. ἀλλ' ἐπειδὴ ἤδεισάν με πρὸ τούτων τῶν κακῶν ἐν
πολλῷ πλούτῳ ὄντα, καὶ γὰρ ὅτε ἠρξάμην αὐτοῖς ἀναφέρειν
τοὺς πολυτελεῖς λίθους, ἀπεθαύμαζον καὶ τύπτοντες τὰς
χεῖρας ἔλεγον ὅτι Ἡμῶν τῶν τριῶν βασιλέων τὰ χρήματα,
ἐὰν συναχθῇ εἰς ἐν ἐπὶ τὸ αὐτό, οὐ μὴ ἀναλογήσῃ τοὺς λίθους
²⁰ τοὺς ἐνδόξους τῆς βασιλείας σου. ⁶ εὐγενέστερος γὰρ ἤμην

1 και]α V. | μη = SV] om P | μεγα εφωνησεν] εφωνησε δε V. | αγμην
SV. | **2** πληγη] + και εν πονω V. | **3** παλαιστρικά = SV] πλευτρικά P. |
σοι] + και ιδου υποχωρω σου V. | **4** εν τρισιν ετεσιν] om V. | **6** υμιν]
+ λυπηρω V. | κρεισσων SV. | παντος] -ων SV. |

XXVIII. **7** και οτε] οτε δε S; τοτε V. | επληρωσα-πληγη] om V. |
εικοσι] seven Slav (cf V Slav p. 22, 4). | **8** και] om SV. | **9** ανα-
σταντες] pr και SV. | **9-10** οπως-με] επισκεψωμενοι παραμυθησονται
μοι V. | **10** ηγγισαν] + μοι SV. | **11** μακροθεν-με] om SV Slav. |
δε εκλαυσαν] φωνη μεγαλη V. | **12** ρηξαντες scripsi] ριψαντες P;
διερρηξεν (ρηξαντος sic! S) εκαστος SV Slav (sim). | εαυτων] -ου
SV. | κατασπασαμενοι SV Slav | γην] + επι τας εαυτων κεφαλας V. |
13 ουθεις] -δεις SV. | **14** μοι] + ρημα ησαν δε τεσσαρες των αριθμων
ελιφαζ ο βασιλευς θεμανων και βαλδαδ και σωφαρ και ελιους καθεξ-
ομενοι διελογιζοντο τα περι εμου V. | **14-16** και ουχι-οντα] om V. |
14 μακροθ.] + μοι S. | εμειναν μη λαλουντες] om S. | **15** προ-κακων]
τον S. | **16** οντα] + ουδεποτε εικασαντες S. | οτε] το πρωτον οταν
ηρχοντο προς με και V. | αυτοις αναφερειν] tp V. | **17** απεθαυμαζον]
pr και S. | τυπτ. τας χειρας] om V. | **18** οτι] οταν SV. | **19** εαν] om
SV. | αναλογηση] αναλωσει SV. | **20** σου] Ιωβαβ V. | ημην] ει SV. |

τῶν ἀφ' ἡλίου ἀνατολῶν. ⁷ ὀπηνίκα δὲ ἦλθον εἰς τὴν Αὐσιτιίδα ἐρωτήσαντες ἐν τῇ πόλει Ποῦ Ιωβαβ ὁ τῆς Αἰγύπτου ὅλης βασιλεύων; καὶ ἐμήνυσαν αὐτοῖς περὶ ἐμοῦ ὅτι ⁸ Κάθηται ἐπὶ τῆς κοπρίας ἔξω τῆς πόλεως· ἔχει γὰρ εἴκοσι ἔτη μὴ ⁵ ἀνελθῶν ἐν τῇ πόλει. ⁹ πάλιν ἠρώτησαν περὶ τῶν ὑπαρχόντων μου, καὶ ἐδηλώθη αὐτοῖς τὰ συμβεβηκότα μοι.

XXIX. ¹ Καὶ ἀκούσαντες ἐξῆλθον τὴν πόλιν ἅμα τοῖς πολίταις· καὶ οἱ μὲν πολῖται μοι ὑπέδειξαν με αὐτοῖς, ² οἱ δὲ ἀντέτειναν λέγοντες μὴ εἶναι με τὸν Ιωβαβ. ³ ἀπαξαπλῶς ἔτι ¹⁰ ἀμφιβαλλόντων, στραφεῖς πρὸς με Ελιφας ὁ τῶν Θεμανῶν βασιλεὺς εἶπεν Σὺ εἶ Ιωβαβ ὁ συμβασιλεὺς ἡμῶν; ⁴ ἐγὼ δὲ κλαύσας κατεπασάμην γῆν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς μου καὶ κινήσας αὐτὴν ἐδήλωσα αὐτοῖς ὅτι Ἐγὼ εἰμι.

XXX. ¹ Ἰδόντες δὲ με κινοῦντα τὴν κεφαλὴν μου ¹⁵ κατέπεσαν εἰς τὴν γῆν ἐκλυθέντες· ² καὶ ταραχθέντων τῶν στρατευμάτων αὐτῶν βλέπόντων τοὺς τρεῖς βασιλεῖς κατερρημένους ἐν τῇ γῇ ἐπὶ ὥρας τρεῖς ὥσκι νεκροῦς, ³ τότε ἀναστάντες συνελάλουν ἀλλήλοις ὅτι Οὗτός ἐστιν. ⁴ καὶ λοιπὸν ἐκάθισαν ἐν ταῖς ἑπτὰ ἡμέραις διακρίνοντες τὰ κατ' ἐμέ,

1 ὀπηνίκα δε] ηνίκα γαρ V. | ἦλθεν S. | εἰς] ἐπὶ S; τότε ἐπὶ V. | Αὐσιτιίδα] Λυσ- S. | 2 ἐρωτησαντες] ὡπως ἐπισκεψῶσι με, ἠρωτησαν V. | ποῦ] ᾧ ὅτι S. | Αἰγυπτου] + καὶ τῆς χώρας ταύτης V. | 3 κάθηται] om S. | 4 εχει- ἐτη] ἰδου γαρ ἐτῆ ζ V Slav (sim). | 5 παλιν] ᾧ καὶ SV Slav. | 6 μοι] μοι SV. | μοι] + πάντα V Slav. |

XXIX. 9 ἀντέτειναν]- ἀντο S; -ον V. | ἀπαξαπλῶς] καὶ V. | 10 ἀμφιβ.] + αὐτῶν SV. | στραφεῖς] λέγει V. | πρὸς με] om SV. | Ελιφας S; Ελιφας V; om Slav. | τῶν] om V. | 11 εἶπεν] om V. | Ιωβαβ] Ιωβ S. | ἐγὼ δε] καὶ γε S. | 11-12 συ-κεφ. μου] Δευτε ἐγγισῶμεν καὶ ἰδῶμεν. καὶ ἐρχομένων αὐτῶν ἐμνηνῆθαι μοι περὶ αὐτῶν. καὶ ἐγὼ ἐκλαύσα σφοδρῶς μαθὼν τὴν ἐλευσιν αὐτῶν, καὶ γῆν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν μου ἀνεθήκα καὶ καθέζομενος ἐκινῶν τὴν κεφαλὴν μου V. | 12 κατεπασάμην S. | τῆς κεφαλῆς] τὴν κεφαλὴν S. | 13 ἐδήλωσα αὐτοῖς] ᾧ S; om αὐτοῖς V. |

XXX. 14 με] om V. | 15 κατέπεσαν εἰς] -σον ἐπὶ V. | ταραχθέντων] κοινῇθεντων S; ἰσταμένων V; om Slav. | 16 βλέπόντων] ἐβλεπον V. | 17 κατερρημένους = SV] κατερριγμένων P. | ὥσκι νεκροῦς] post γῆ V Slav (sim). | ἐπὶ] ὡση S. | ὥσκι] ὡς S. | 18 ὅτι] + οὐ πιστευομεν ὅτι SV Slav. | ἐστιν] + Ιωβαβ V Slav. | 19 ἐκάθισαν] om V. | διακρίνοντες S.

διαλογιζόμενοι τὰ κτήνη καὶ τὰ ὑπάρχοντά μου λέγοντες ⁵ Μὴ οὐκ οἶδαμεν τὰ πολλὰ ἀγαθὰ τὰ ἀποστελλόμενα ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὰς κώμας καὶ εἰς τὰς κύκλῳ πόλεις διαδίδοσθαι τοῖς πτωχοῖς, παρεκτὸς τῶν ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ ἐρρημένων; πῶς
 5 οὖν νῦν εἰς τὴν τοσαύτην νεκρότητα κατέπεσεν;

XXXI. ¹ Ἐγένετο δὲ μετὰ τὰς ἑπτὰ ἡμέρας οὕτως διαλογιζομένους, ἀποκριθεὶς Ἐλιους εἶπεν τοῖς συμβασιλεῦσιν Προσεγγιῶμεν αὐτῷ καὶ ἐξετάσωμεν αὐτὸν ἀκριβῶς εἰ ὅλως αὐτός ἐστιν ἢ οὐ. ² οἱ δὲ μακρὰ μου ὄντες ὡς ἡμισυ σταδίου
 10 διὰ τὴν δυσωδίαν τοῦ σώματός μου, ἀναστάντες προσήγγισάν μοι ἔχοντες εὐωδίας ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν, ³ συνόντων αὐτοῖς τῶν στρατιωτῶν αὐτῶν καὶ θυμιάμα βαλλόντων μοι κυκλόθεν, ἵνα δυνηθῶσιν προσεγγίσει μοι. ⁴ καὶ ἐποίησαν τρεῖς ἡμέρας χορηγοῦντες τὰ θυμιάματα. ⁵ καὶ ὅτε πλησίον μου ἐγένοντο,
 15 ἀποκριθεὶς Ἐλιους εἶπέν μοι Σὺ εἶ Ιωβαβ ὁ συμβασιλεὺς ἡμῶν; σὺ εἶ ὁ τότε ἔχων τὴν μεγάλην δόξαν; σὺ εἶ ὁ ὡς ὁ ἥλιος τῆς ἡμέρας ἐν πάσῃ τῇ γῇ; σὺ εἶ ὁ ὡς ἡ σελήνη καὶ οἱ ἀστέρες οἱ ἐν τῷ μεσονυκτίῳ φαίνοντες; ⁶ καὶ εἶπον αὐτῷ Ἐγὼ εἰμι. ⁷ καὶ οὕτως κλαύσας κλαυθμὸν μέγαν σὺν
 20 θρήνῳ βασιλικῷ ἀνεφώνησεν ⁸ ὑποφωνούντων καὶ τῶν ἄλλων βασιλέων καὶ τῶν στρατευμάτων αὐτῶν.

1 τα¹] + τε V. | μου] μοι S. | **3** κώμας . . . πόλεις] *tp* SV. | **4** παρεκ-
 τος] + και SV. | ἐρρημένων] δεδομένων V. | **5** οὖν] *om* SV. | εἰς-
 νεκροτητα] ἐν τῇ τριαυτῇ νεκρωτητά (*sic*) S. | τοιαυτην V. | νεκρ.] +
 και ταλαιπωριαν V. | κατεπεσεν] ἐξεπεσε S (-εν) V. |

XXXI. **6** ἐγένετο δε] και V. | **6-7** οὕτως διαλογ.] *om* V. |
7 διαλογιζομένους] -οις S. | συμβασ.] βασιλευσιν SV. | **8** προσεγγισω-
 μεν S (-ησ-) V. | αὐτον] *om* SV. | **9** αὐτος ἐστίν] οὕτως ἐστίν S;
 ἐστίν Ιωβαβ V Slav. | ἰμισεως SV. | **11** αὐτοῖς] -ων V. | **12** αὐτῶν] *om*
 SV. | θυμιαμα] -ματα V. | **13** ἵνα] ὡπως ἀν S (εάν) V. | προσεγγίσει
 -εγγυσουσιν S. | ἐποίησαν] ποιησαντες SV. | τρεῖς ἡμερας] *tp* S;
 ὡσει ὥρας τρεῖς V. | **14** και οτε] *om* SV. | μου] μῃ (*ie* μοι) S. |
 ἐγένοντο V. | **15** ἀποκριθεῖς] *pr* και SV. | Ιωβαβ] Ιωβ SV. | **16** τοτε
 ἐχων] *tp* V. | ο ὡς ο] ὡς V. | **17** ἐν] λαμπων SV | ο = S] *om* PV. |
18 οι] *om* SV. | φαίνοντες] -τι V. | και] + τοτε (*om* V) ἀποκριθεῖς
 SV. | **19** κλαύσας] -αντες V. | **20-21** υποφων.-αυτῶν] και ο στρατος
 αυτων V. | **20** και] αυτω S.

XXXII. ¹ Ἀκούσατε οὖν τοῦ κλαυθμοῦ τοῦ Ἐλιου ὑποδεικνύοντος τοῖς παισὶν τὸν πλοῦτον τοῦ Ιωβ.

² Σὺ εἶ ὁ τὰ ἐπτακισχίλια πρόβατα ἐκτάξας εἰς τὴν τῶν πτωχῶν ἔνδυσιν·

5 ποῦ οὖν τυγχάνει ἡ δόξα τοῦ θρόνου σου;

σὺ εἶ ὁ τὰς τρισχιλίας καμήλους ἐκτάξας εἰς μεταφορὰν τῶν ἀγαθῶν τοῖς πένησιν·

ποῦ οὖν τυγχάνει ἡ δόξα τοῦ θρόνου σου;

³ σὺ εἶ ὁ τὰς χιλίας βοῦς ἐκτάξας τοῖς πένησιν εἰς ἀροτρίαν·

10 ποῦ οὖν τυγχάνει ἡ δόξα τοῦ θρόνου σου;

⁴ σὺ εἶ ὁ τοὺς χρυσέους κραββάτους ἔχων, νυνὶ δὲ καθήμενος ἐπὶ κοπρίας·

ποῦ νῦν τυγχάνει ἡ δόξα τοῦ θρόνου σου;

⁵ σὺ εἶ ὁ τὸν θρόνον ἐκ λίθων πολυτελῶν ἔχων, νυνὶ δὲ ἐν σποδῷ

15 καθήμενος·

ποῦ νῦν τυγχάνει ἡ δόξα τοῦ θρόνου σου;

⁶ τίς γὰρ κατὰ σε ἐν μέσῳ τῶν τέκνων σου; ὥς γὰρ φυτὸν ἥς εὐώδους μῆλου συνανθῶν·

ποῦ νῦν τυγχάνει ἡ δόξα τοῦ θρόνου σου;

20 ⁷ σὺ εἶ ὁ τὰς ἰδρυμένας ἐξήκοντα τραπέζας τοῖς πτωχοῖς στηρίξας·

ποῦ νῦν τυγχάνει ἡ δόξα τοῦ θρόνου σου;

XXXII. 1-2 ακουσατε-Ιωβ] και παλιν υπολαβων Ελιου λεγει μοι V. | 1 του Ελιου] Ελιου S. | 2 τοις παισιν] *post* Ιωβ S; *om* Slav. | παισιν] πασιν S. | 3 συ ει] *pr* που τυγχαννει η δοξα του θρονου αυτου S. | ενταξας V. | 5 ουν] νυν SV Slav. | του θρονου] *om* V. | 6-8 *om* V. | 6 ο] η S. | τρισχιλιους S. | 8 ουν] νυν S. | 9 τας χιλιας] τους χιλιους S; τας τρισχιλιους V. | βοας SV. | ενταξας V. | τοις πενησιν εις αροτριαν] εις αροτριασμον (αρω- S) των πενητων SV. | 10 ουν] νυν SV. | του θρονου = SV] *om* P. | 11 κραβαττους SV. | νυνι] νυν SV. | 14-19 *om* V. | 14 εχων *post* θρονον S. | 14-15 νυνι-καθημενος] *om* Slav. | 14 νυνι] νυν S. | σποδω = S] οδω P. | 16 τυγχανει] *om* S. | 17-19 *om* S. | 18 συνανθουν James. | 19 του θρονου = James] *om* P. | 20 εξηκοντα] N (= 50) Slav. | 22 τυγχανει] υπαρχει S. | του θρονου] *om* V.

- 8 σὺ εἶ ὁ τὰ θυμιατήρια τῆς εὐώδους ἐκκλησίας ἔχων, νυνὶ ἐν
 δυσωδίᾳ ὑπάρχεις·
- 9 σὺ εἶ ὁ τοὺς χρυσοὺς λύχνους ἐπὶ τὰς ἀργυρᾶς λυχνίας ἔχων,
 νυνὶ δὲ προσδοκᾷς τὴν φαῦσιν τῆς σελήνης·
- 5 ποῦ οὖν τυγχάνει ἡ δόξα τοῦ θρόνου σου;
- 10 σὺ εἶ ὁ τὸ ἄλειμμα ἔχων ἐκ τοῦ λιβάνου, νυνὶ δὲ ἐν ἀπορίᾳ ὢν·
 ποῦ οὖν τυγχάνει ἡ δόξα τοῦ θρόνου σου;
- 11 σὺ εἶ ὁ καταγελάσας τῶν ἀδικούντων καὶ ἀμαρτανόντων, νυνὶ
 δὲ ἐγένου εἰς χλεύην·
- 0 ποῦ νῦν τυγχάνει ἡ δόξα τοῦ θρόνου σου;
- 12 σὺ εἶ Ιωβ ὁ τὴν μεγάλην δόξαν ἔχων·
 ποῦ νῦν τυγχάνει ἡ δόξα τοῦ θρόνου σου;
- XXXIII. 1 Τοῦ δὲ Εἰλιου μακρύναντος τὸν κλαυθμὸν
 ὑποφωνούντων αὐτῷ τῶν συμβασιλέων ὥστε γένεσθαι
 5 μεγάλην ταραχήν, 2 καὶ καταπαυσάσης τῆς κραυγῆς εἶπεν
 αὐτοῖς Ιωβ Σιωπήσατε· νῦν ὑποδείξω ὑμῖν τὸν θρόνον μου
 καὶ τὴν δόξαν καὶ τὴν εὐπρέπειαν τὴν οὖσαν ἐν τοῖς ἁγίοις.
 3 ἔμοῦ ὁ θρόνος ἐν τῷ ὑπερκοσμίῳ ἐστίν, καὶ ἡ τοῦτου δόξα
 καὶ ἡ εὐπρέπεια ἐκ δεξιῶν τοῦ πατρός ἐστιν. 4 ὁ κόσμος ὅλος
 0 παρελεύσεται καὶ ἡ δόξα αὐτοῦ φθαρῇσεται καὶ οἱ προσέχοντες

1 ο] *om* S. | ευωδους εκκλησιας] ωδης εκ λιθων V. | ευωδους] ωδεις S. |
 εχων] + που νυν τυγχανει (-αννη S) η δοξα του θρονου σου SV (*om* του
 θρ.) Slav (*sim*). | 1-2 νυνι-υπαρχεις] *om* Slav. | νυνι] οτι SV. | δυσωδια]
 + νυν V. | 3 τους] *om* SV. | λυχνους] *om* V. | λυχνιας] *om* SV. |
 4 νυνι] νυν V. | φασιν] φουσιν του φωτος V. | 5 ουν] νυν SV. | 6-7 *om*
 Slav. | 6 το] *om* V. | απορια] σαπρια V. | 7 ουν] νυν SV. | του θρονου]
om V. | 8 καταγελασας] -λων V. | 9 δε] *om* V. | εις χλευην] χλευη
 SV (+ πασι). | 10 του θρονου = S] *om* PV. | 11-12 *om* SV Slav. |
 XXXIII. 13 Εἰλιου] -ους S; Ελιφαζ V. | μακρυναντος] -οντος V. |
 14 συμβας.] βασιλεων V. | 15 μεγαλη S. | και-κραυγης] καταπαυσας
 δε εγω την ταραχην αυτων V. | ειπεν] -ον SV Slav (*sim*). | 16 Ιωβ]
om SV Slav. | σιωπατε SV. | νυν] *pr* και S; και V. | 17 και την ευπρ.]
 της ευπρεπειας αυτου SV. | την ουσαν -αγιοις] *om* V. | 18-19 εμου-
 εστιν] *post* καταστροφη αυτου (p. 26, 1) V. | 19 πατρος] θῦ S; ὁρς V;
heavenly king Slav. | εστιν] + εν ουρανοις SV. | ο κοσμος] *pr* εμου
 ο θρονος αιωνιος εστιν SV Slav. | 20 και¹ = SV] + ο κοσμος ολος P. |
 φθαρησεται] ου παρελθη S.

αὐτῷ ἔσονται ἐν τῇ καταστροφῇ αὐτοῦ. ⁵ ἔμοι δὲ ὁ θρόνος
 ὑπάρχει ἐν τῇ ἀγίᾳ γῇ καὶ ἡ δόξα αὐτοῦ ἐν τῷ αἰῶνι ἔστιν
 τοῦ ἀπαραλλάκτου. ⁶ οἱ μὲν ποταμοὶ ξηρανθήσονται καὶ
 τὸ γαυρίαμα τῶν κυμάτων αὐτῶν καταβαίνει εἰς τὰ βάθη τῆς
⁵ ἄβύσσου. ⁷ οἱ δὲ ποταμοὶ τῆς ἐμῆς γῆς ἐν ᾗ ἔστιν ὁ θρόνος
 μου οὐ ξηραίνονται οὐδὲ ἀφανισθήσονται, ἀλλ' ἔσονται εἰς
 τὸ διηνεκές. ⁸ οὗτοι οἱ βασιλεῖς παρελεύσονται καὶ οἱ ἡγεμόνες
 παρέρχονται, ἡ δὲ δόξα καὶ τὸ καύχημα αὐτῶν ἔσονται ὡς
 ἔσοπτρον. ⁹ ἔμοι δὲ ἡ βασιλεία εἰς αἰῶνας αἰώνων, καὶ ἡ δόξα
¹⁰ καὶ ἡ εὐπρέπεια αὐτῆς ἐν τοῖς ἄρμασιν τοῦ πατρὸς ὑπάρχει.
 XXXIV. ¹ Καὶ ἐμοῦ ταῦτα λέγοντος πρὸς αὐτοὺς ἵνα
 σιωπήσωσιν, ² ὀργισθεὶς Ἐλιφας εἶπεν τοῖς ἄλλοις φίλοις Τί
 χρήσιμον ὅτι οὕτω παραγεγόναμεν σὺν τοῖς στρατεύμασιν
 ἵνα παραμυθησώμεθα αὐτόν; ³ καὶ ἰδοὺ αὐτὸς προσεγκαλεῖ
¹⁵ ἡμῖν· διὸ ἀναχωρήσωμεν εἰς τὰς ἰδίαις χώρας· ⁴ αὐτὸς ἐν
 ταλαιπωρίᾳ σκωλήκων κάθηται καὶ δυσωδίαις, καὶ ἀκμὴν
 ἐπαίρεται καθ' ἡμῶν Βασιλεῖται παρέρχονται καὶ αἱ ἡγεμονίαι
 αὐτῶν· καὶ ἰδοὺ ἡμῖν, φησὶν, ἔσται ἕως αἰῶνος. ⁵ ἀναστὰς
 δὲ ἐν μεγάλῃ ταραχῇ Ἐλιφας ἐκλινεν ἀπ' αὐτῶν ἐν μεγάλῃ
²⁰ λύπῃ λέγων Ἐγὼ πορεύσομαι· ἐληλύθαμεν γὰρ ἵνα
 παραμυθησώμεθα αὐτόν καὶ ἀκμὴν κατέλυσεν ἡμᾶς ἀπέναντι
 τῶν στρατιωτῶν ἡμῶν.

1 εσονται] εσται S. | εν τη καταστροφή] υποκατου V. | εμου SV. | δε] om V. | **2** γη] ζωη V. | εστιν *post* απαρall. V. | **3** του απαρ.] τω απαρallακτω SV. | **4** το γαυριαμα των κυματων] τα γαυριαματα SV (γαβρ-). | **5** γης] om S. | **6** ουδε αφαν.] om V. | αλλ εσονται] om S. **7** ουτοι] om V. | ηγεμονες] ηγουμενοι SV. | **8** η δε] και η SV. | αυτων *post* δοξα V. | εσονται] εσται V. | **9** εσοπτρον (Slav.)] εν εσοπτρω SV. | εμου SV. | αιωνας αιωνων] τον (om V) αιωνα αιωνος SV. |
 XXXIV. **11** λεγοντος] ειποντος V. | ινα σιωπ.] om V. | **12** Ελεφας SV (Ελι-). | τοις] *pr* προς V. | **13** συν] εν V. | συν τοις στρατ.] ωδε S; + ωδε V. | **14** αυτος προσεγκαλει] ουτος εγκαλει S (-ως *et* -η) V. | **15** αυτος] ουτος S (-ως) V. | **16** και δυσωδiais] και (om V) εν δυσωδια SV | αγμην SV. | **17** επαιρεται] εγειρεται S (εγυρ-) V. | ημων] + λεγων V. | αι ηγεμονiai] οι ηγουμενοι SV Slav. | **18** και ιδου ημιν] η δε μοι S; η δε εμη βασιλεια V Slav. | εως] + του S (τους) V. | **19** Ελεφας SV. | εκλινεν] εξεκλ- V. | **20** λυπη] *pr* ταραχη και S. | **21** ακμην] αγμην S; αυτος V. |

XXXV. ¹Τότε Βαλδαδ ἐκράτησεν αὐτὸν λέγων ὅτι Οὐχ οὕτως δεῖ λαλῆσαι ἀνθρώπῳ πενθοῦντι, οὐ μόνον ἀλλὰ καὶ ἐν πληγαῖς πολλαῖς ὄντι. ²Ἰδοὺ ἡμεῖς ὅλως ὑγιαίνοντες οὐκ ἰσχύσαμεν προσεγγίσει αὐτῷ διὰ τὴν δυσωδίαν εἰ μὴ διὰ ⁵πλείονος εὐωδίας. ³σὺ ὅλως, Ελιφα, ἀμνημονεῖς πῶς ἐγένου νοσήσας ἐν ταῖς δυσὶν ἡμέραις; ⁴νῦν οὖν μακροθυμήσωμεν ἵνα γνῶμεν ἐν τίνι ἐστίν. μήτι ἄρα ἐξέστη αὐτοῦ ἡ καρδία, μήτι ἄρα μνήσκεται αὐτοῦ τῆς εὐδαιμονίας τῆς προτέρας, καὶ ἐμάνη κατὰ ψυχὴν; ⁵τίς γάρ οὐκ ἂν ἐκπλαγείη καὶ μανῇ ¹⁰ὑπάρχων ἐν πληγαῖς; ⁶ἀλλ' ἔασόν με προσεγγίσει αὐτῷ, καὶ γνῶσομαι ἐν τίνι ἐστίν.

XXXVI. ¹Τότε ἐγερθεὶς ὁ Βαλδαδ προσήγγισέν μοι λέγων Σὺ εἶ Ιωβ; καὶ εἶπον αὐτῷ Ναί. ²καὶ εἶπεν Ἄρα ἐν τῷ καθεστηκότη ἡ καρδία σου; ³καὶ γὰρ εἶπον ὅτι Ἐν μὲν τοῖς ¹⁵γῆινοις οὐ συνέστηκεν, ἐπεὶ ἀκατάστατος ἡ γῆ καὶ οἱ ἐνοικοῦντες ἐν αὐτῇ. ἐν δὲ τοῖς ἐπουρανίοις συνέστηκεν ἡ καρδία μου, διότι οὐχ ὑπάρχει ἐν οὐρανῷ ταραχή. ⁴ὑπολαβὼν δὲ Βαλδαδ λέγει ὅτι μὲν Γινώσκομεν τὴν γῆν ἀκατάστατον οὔσαν, ἐπεὶ γὰρ κατὰ καιρὸν ἀλλοιοῦται. ἐνίστε εὐθύνεται, ²⁰ἐνίστε δὲ εἰρηνεύει, ἐσθ' ὅτε καὶ πολεμεῖται. ⁵περὶ δὲ τοῦ οὐρανοῦ ἀκούομεν ὅτι εὐσταθεῖ. ἀλλ' εἰ ἀληθῶς ἐν

XXXV. ¹ Βαλδας S. | αὐτον] + της χειρος SV Slav. | οτι] om SV. | ² μονον] + δε V. | ³ πληγαις πολλαις] tp V. | ⁵ συ] + δε SV. | Ελιφα-πως] αμνημονεις (-ης S) Ελιφαζ απλως SV. | εγενου] om S; γενου V. | ⁶ νοσησας-ημεραις] om V. | ημερας S. | ⁷ ινα γνωμεν = SV Slav] om P. | εστιν] εσται V. | ⁷⁻⁸ μητι αρα¹^2] om V. | ⁸ μητι αρα] μηδε S. | μνησκεται] αναμνημνησκειτω S; μιμνησκομενος V. | αουτου] om S. | προτερας] -ον S. | και] om V. | ⁹ ψυχην = SV] -ης P (vid.). | εκπλαγειη] -αγη SV. | και μανη] και (om V) πανυ SV. | ¹⁰ υπαρχων] τυγχανων S. | υπαρχων εν] βλεπε αυτον τοιουτον εν υπερβαλλοντος κακοις και V. | αλλα S. | ¹¹ εστιν] εσται V. |

XXXVI. ¹² τοτε] και V Slav. | ο] om SV. | Βαλδας SV. | προσηγγισεν] -ηγγισαι V. | μοι] με S. | ¹³ και¹] + εγω S. | αυτω] om SV. | ¹⁴ καθεστηκоти] καθεστωτι εστιν (ει S) SV. | και εγω S. | οτι] om V. | εν] om S. | ¹⁵ ου συνεστηκεν] τοις ουσυν εστηκεν S. | επει] επειδη S(επι-) V. | και] + παντες V. | ¹⁶ ενοικ.] κατοικ- SV. | επουρανοις] ουρανοις V. | ¹⁸ Βαλδας SV. | ¹⁹ επει] επειδη SV. | γαρ] om V. | ενιστε ευθυνεται] om SV. | ²⁰ δε¹] om S; και V. | ²¹ αλλα V.

τούτῳ τυγχάνεις, ἐρωτήσω σε λόγον, ⁶ καὶ ἐὰν ἀποκριθῇς μοι πρὸς τὸ πρῶτον νουνεχῶς, ἐρωτήσω σε ἐν τῷ δευτέρῳ· καὶ ἐὰν ἀποκριθῇς μοι εὐσταθῶς, δῆλον ὅτι γνωσόμεθα ὅτι ἡ καρδιά σου οὐκ ἐξίσταται.

- 5 XXXVII. ¹ Καὶ πάλιν εἶπεν Ἐπὶ τίνος σὺ ἐλπίζεις; ² καὶ ἐγὼ εἶπον Ἐπὶ τῷ θεῷ τῷ ζῶντι. ³ καὶ πάλιν εἶπέν μοι Τίς ἀφείλατο τὰ ὑπάρχοντά σου ἢ ἐπήνεγκέν σοι τὰς πληγὰς ταύτας; ⁴ καὶ ἐγὼ εἶπον ὅτι Ὁ θεός. ⁵ καὶ πάλιν ὑπολαβὼν εἶπεν πρὸς με Ἐπὶ τῷ θεῷ ἐλπίζεις; πῶς οὖν, ἀδικῆσαι
10 κρίνων; — ἐπενεγκὼν σοι τὰς πληγὰς ταύτας ἢ ἀφελόμενός σου τὰ ὑπάρχοντα. ⁶ εἰ ἐδίδου καὶ ἀφείλατο, ἐχρῆν αὐτὸν ὅλως μὴ δεδωκέναι τι· οὐδέποτε βασιλεὺς ἀτιμάσει στρατιώτην ἴδιον καλῶς αὐτῷ δορυφοροῦντα· ἢ τίς ποτε καταλήψεται τὰ βάθη τοῦ Κυρίου καὶ τῆς σοφίας αὐτοῦ, ἢ κατατολμᾷ τις
15 προσάπτειν τῷ Κυρίῳ ἀδίκημα; ⁷ ἀποκρίνου μοι, Ιωβ, πρὸς ταῦτα. ⁸ καὶ πάλιν λέγω σοι, εἰ ἐν τῷ καθεστηκότι ὑπάρχεις, δεῖξον, εἰ ἔστιν σοι φρόνησις, διὰ τί ἥλιον μὲν ὀρῶμεν ἀνατέλλοντα ἐν ἀνατολαῖς, δύνοντα δὲ ἐν τῇ δύσει, καὶ πάλιν ἀνιστάμενοι κατὰ πρῶτὴ εὐρίσκομεν τὸν αὐτὸν ἐν ἀνατολαῖς
20 ἀνατέλλοντα; νουθέτησόν με πρὸς ταῦτα, εἰ σὺ εἶ ὁ θεράπων τοῦ θεοῦ.

1 τουτω] τω καθεστωτι SV. | αν S. | 2 το] τον SV. | νουνεχως] νουν εχω σε S(σαι) V. | ερωτησω] -ησαι SV. | σε] om SV. | 3 ευσταθως] -ες SV. | γνωσομεθα οτι] om SV. | 4 εξισταται] εξεστι S; εξεστηκεν V. |

XXXVII. 5 παλιν] om V. | επι τινος] τινι S; εν τινι V. | καγω S. | 6 εγω] om V. | ζωντι] σωζοντι S Slav. | παλιν] om V. | 7 τα υπαρχοντα/σου] τη SV. | σοι] σου V. | 8 ταυτας] αυτας S. | καγω SV. | οτι] om SV. | παλιν υπολαβων] om V. | 9 προς με] om SV. | επι] ει SV Slav (vid). | ουν] om V. | αδικησαι = SV] αδικος η P; om Slav. | 10 σοι] σου S. | πληγας] + και συμφορας V. | 11 σου] σοι V. | ει εδιδου] ει δ αν S; ει δε V. | 12 ολως] om SV. | δεδωκεναι] διδοναι S(-ωναι) V. | ατιμαζει SV. | 13 ιδιον] αυτου V. | αυτω]-ον V (vid). | καταληψεται] καλυψαι S. | 14 η κατατολμα τις] ινα τολμα τις S; ινα τολμας V. | 16 καθεστωτι SV. | 17 δειξον] διδαξον με S(μοι) V. | 18 εν ανατολαις] επι ανατολας SV. | 19 τον] om V. | 20 με] om S. | ταυτα] + και ειπον νουθετισον με προς ταυτα S. | 20-21 ει συ-θεου] om SV Slav.

XXXVIII. ¹Καὶ ἐγὼ πρὸς ταῦτα εἶπον Ἔστιν μὲν φρόνησις ἐν ἐμοί, καὶ συνέστηκεν ἡ καρδία μου· διὰ τί οὖν μὴ λαλήσω τὰ μεγαλεῖα τοῦ Κυρίου; ἢ ὅλως ἂν πταίσῃ μου τὸ στόμα εἰς τὸν δεσπότην; μὴ γένοιτο· ²τίνες γὰρ ἐσμέν ⁵ πολυπραγμονοῦντες τὰ οὐράνια σάρκινοι ὄντες, ἔχοντες τὴν μερίδα ἐν γῇ καὶ σποδῶ; ³ἵνα οὖν γνῶτε ὅτι συνέστηκεν ἡ καρδία μου, ἀκούσατε ὁ ἐπερωτῶ ὑμᾶς. διὰ στόματος ἡ τροφή εἰσέρχεται, καὶ πάλιν τὸ ὕδωρ διὰ τοῦ αὐτοῦ στόματος πίνεται καὶ πέμπεται ἐν τῇ αὐτῇ φάρυγγι· ὅταν δὲ ¹⁰ καταβῇ τὰ δύο εἰς τὸν ἀφεδρῶνα, τότε ἀφορίζεται ἀπ' ἀλλήλων. τίς οὖν ταῦτα διαχωρίζει; ⁴εἶπεν δὲ ὁ Βαλδαδ Ἄγνοῶ. ⁵ἐγὼ πάλιν ὑπολαβὼν εἶπον αὐτῷ Εἰ οὖν τὴν τοῦ σώματος πορείαν οὐ καταλαμβάνεις, πῶς τὰ ἐπουράνια καταλήψει; ⁶ὑπολαβὼν δὲ καὶ Σοφαρ εἶπεν Οὐχὶ τὰ ὑπὲρ ¹⁵ ἡμᾶς ἐρευνῶμεν, ἀλλὰ βουλόμεθα γινῶναι εἰ ἐν τῷ καθεστῶτι ὑπάρχεις, καὶ ἰδοὺ ἀληθῶς ἐγνώμεν ὅτι ἡ σύνεσίς σου οὐκ ἡλλοίωται· ⁷τί οὖν βούλει ἡμᾶς ἐν σοὶ διαπράξασθαι; ἰδοὺ γὰρ † πάρωμεν † μεθ' ἑαυτῶν τοὺς ἰατροὺς τῶν τριῶν βασιλειῶν ἡμῶν· καὶ βούλει θεραπευθῆναι ὑπ' αὐτῶν; ²⁰ ἴσως ἀναπαύσει. ⁸ἀποκριθεὶς δὲ εἶπον Ἡ ἐμὴ ἱασις καὶ ἡ ἐμὴ θεραπεία παρὰ Κυρίου ἐστίν, τοῦ καὶ τοὺς ἰατροὺς κτίσαντος.

XXXVIII. **1** και-ειπον] και ειπον S; ειπον δε εγω V. | εστιν μεν] ει εστιν σοι S. | **1-2** εστιν- η καρδια μου] om V. | **2** συνεστηκεν η] συνεσις τη S. | **3** Κυριου] θυ εν τη καρδια μου V. | η] ει S; μη V. | πταιση] πεσι S. | **5** τα ουρανια] των επουνιων S; τω επουνιω V. | εχοντες] pr και SV. | **6** σποδω] pr εν V. | **7** δια] + του SV. | **8** η] pr ουν V. | εισερχεται] om SV. | αυτου] om SV. | **9** και πεμπεται] om S. | πεμπεται-φαρυγγι] ομου κατερχονται δια του φαρυγγος V. | **10** αφοριζεται] -ονται V. | **11** διαχωριζει] χωρ- SV. | Βαλδας SV. | **12** εγω] + δε SV. | παλιν] om V. | ουν] συ SV. | **13** πορειαν] προνοιαν S; σου ποριαν V. | **14** καταληψει] -λαβη S; -ληψεις V. | και] om V. | Σωφαρ V. | ειπεν] λεγει V. | **15** ημας] -ων V. | ει εν τω] εαν εν τω αυτω S; εαν εν τω αυτου V. | **17** ηλλοιωται] -ωθη V. | **18** παρωμεν sic P] παροντες SV; παρεσμεν James; παρ<ηγαγ>ομεν conj. ego. | εαυτων] ημων αυτων SV. | **19** βασιλεων V. | ημων] + ηγαγωνμεν (sic) S Slav (sim); ησαγαγωμεν V. | και] + ει S(η) V. | θεραπευθηναι] -ητι V. | υπ] παρ SV. | **20** ισως] om V. | αναπαυσει] om SV. | δε] + εγω SV. | η εμη²] om SV.

- XXXIX. ¹ Καὶ ἐμοῦ ταῦτα πρὸς αὐτοὺς λέγοντος, ἦλθεν ἡ γυνή μου Σίτιδος ἐν ἱματίοις ῥακκῶδοις, ² ἀποδράσασα ἐκ τῆς τοῦ οἰκοδεσπότη δουλείας ᾧ ἐδούλευεν, ἐπεὶ ἐκωλύετο ἐξελθεῖν ἵνα μὴ ἰδόντες οἱ συμβασιλεῖς ἀρπάσωσιν αὐτήν·
- 5 ³ ὅτε οὖν ἦλθεν, ἔρριψεν ἐαυτὴν παρὰ τοὺς πόδας αὐτῶν, καὶ κλαίουσα ἔλεγεν ⁴ Μνήσθητί μου, ὁ Ελιφας καὶ οἱ δύο φίλοι σου, ὅτι ὅποια τις ἤμην μεθ' ὑμῶν, καὶ πῶς ἐστολιζόμην. ⁵ νυνὶ δὲ ὁρᾷτε τὴν προέλευσίν μου ἢ τί ἐνδύομαι. ⁶ τότε κλάουσιντες κλαυθμὸν μέγαν, γενόμενοι ἐν διπλῇ ἀκηδία
- 10 ⁷ ἐσιώπησαν, ὥς τὸν Ελιφάν ἄραντα τὴν πορφυρίδα αὐτοῦ περιρῆξαι καὶ περιβαλεῖν τὴν γυναικὰ μου. ⁸ ἡ δὲ ἐδέετο αὐτῶν λέγουσα Παρακαλῶ, κελεύσατε τοῖς στρατιώταις ὑμῶν ἵνα σκάψωσιν τὴν πτῶσιν τῆς οἰκίας τῆς ἐπιπεσούσης τοῖς τέκνοις μου, ἵνα καὶ τὰ ὅστ' αὐτῶν ἀσφαλίσασθαι ἐπὶ
- 15 ⁹ μνήμης, ¹⁰ ἐπεὶ ἡμεῖς οὐκ ἰσχύσαμεν διὰ τὰ ἀναλώματα· ὅπως θεάσωμεν καὶ τὰ ὅστ' αὐτῶν. ¹¹ μὴ ἄρα θηρίου ἐγὼ ἢ κτηνῶδη γαστέρα ἔχω, ὅτι τὰ τέκνα μου δέκα τέθνηκεν, καὶ οὐδένα αὐτῶν κεκήδευκα; ¹² καὶ οἱ μὲν ἀπῆλθον εἰς τὸ σκάπτειν, ἐγὼ δὲ ἐκώλυσα λέγων Μὴ κάμητε εἰκῇ, ¹³ οὐ γὰρ εὐρήσετε τὰ

XXXIX. 1 ἦλθεν] *om* S; ηδου V. | 2 Σιτωδος P; Σιτιδα S; Σιτις V; *om* Slav. | ρακκῶδοις] -εις S; -εσιν V. | 3 οἰκοδεσπ.] οἰκοῖου δεσποτου S; δεσποτου V. | ἐδούλευεν V. | ἐπεὶ] ἐπιδη S. | 4 ἰδόντες] + αὐτὴν SV. | συμβασ.] βασιλεις V. | 5 οὖν] δε SV. | ἐρριψεν] ἐρρηξεν V. | 6 καὶ κλαιουσα ἐλεγεν] κλειουσα καὶ λεγουσα SV Slav. | μου ο] *om* SV. | Ελιφᾶς SV. | δυο] *om* V. | 7 σου οτι] *om* V. | 8 νυνι] νυν V. | η] *om* V. | 9 κλαουσιντες] + οἱ βασιλεις V Slav (*sim*). | γενομενοι] *pr* καὶ S (*et* γενα-) V. | 10 ὡς] ὥστε SV. | Ελιφᾶς SV. | πορφυριδα] πορφυραν S. | 11 περιρῆξαι *Mai.* | καὶ περιβαλεῖν τὴν γυναῖκα μου] ἐπ αὐτὴν ἐνδυθῆναι V. | 12 αὐτων] -τω V. | κελευσατε] ὑμας κυριοι μου ὡπως κελευσητε V. | 13 τῆς ἐπιπεσουσης] τοις πεσουσις S; ἡμων τὴν πεσουσαν ἐπανω V. | 14 καὶ] *om* S. | ἀσφαλισασθαι] ἀσφαλισθῆι S; ἀσφαλισθῆ V. | 15 μνήμης] μνηματα V. | ἐπεὶ ἡμεῖς οὐκ = SV Slav (*sim*)] *om* P. | 16 θεάσωμεν] -μεθα V. | ἀρα θηριου ἐγὼ] ἀρ ἐγὼ S; ἀρα δε ἐγὼ V. | κτηνῶδη] -ους S; -ης V. | 17 γαστερα] + θηριου SV. | δεκα] + οντα SV. | τεθνηκεν] -αν SV. | καὶ] *pr* ἐν μια ἡμερα V Slav (*sim*). | 18 αὐτων] *pr* ἐξ S. | ἐκήδευσα V. | καὶ οἱ μὲν-σκάπτειν] καὶ ἐκείλευσαν οἱ βασιλεις τοῦ σκαφῆναι τὴν οἰκίαν V. | 19 ἐκώλυσά] + αὐτοὺς V. | κάμητε] -ετε SV. | εἰκῇ] ἐκεῖ S. | εὐρησετε = S] -σητε P; εὐρηται V.

παιδιά μου, ἐπειδὴ ἀνελήφθησαν εἰς οὐρανούς ὑπὸ τοῦ δημιουργοῦ αὐτῶν τοῦ βασιλέως. ¹³ τότε πάλιν ἀποκριθέντες εἶπάν μοι Τίς πάλιν οὐκ ἔρεῖ ὅτι ἐξεστήκεις καὶ μαίνει, εἶπας ὅτι Ἀνελήφθη τὰ τέκνα μου εἰς τὸν οὐρανόν; διὸ ἔκφρανον ἡμῖν τὸ ἀληθές.

XL. ¹ Ἐγὼ δὲ ὑπολαβὼν εἶπον αὐτοῖς Ἐγειράτέ με ἵνα σταθῶ. οἱ δὲ ἠγειράν με ἐκατέρωθεν τοὺς βραχίονάς μου ὑποστηρίζοντες. ² καὶ τότε σταθεὶς ἐξωμολογησάμην πρὸς τὸν πατέρα. ³ καὶ μετὰ τὴν εὐχὴν εἶπον αὐτοῖς Ἀναβλέψατε τοῖς ὀφθαλμοῖς πρὸς ἀνατολὴν καὶ ἴδετε τὰ τέκνα μου ἐστεφανωμένα παρὰ τῇ δόξῃ τοῦ ἐπουρανίου. ⁴ Ἰδουσα δὲ τότε Σίτιδος ἡ γυνὴ μου κατέπεσεν ἐπὶ τὴν γῆν προσκυνοῦσα καὶ εἶπεν Νῦν ἔγνω ὅτι ὑπάρχει μοι μνημόσυνον παρὰ Κυρίου· ἀναστήσομαι δὴ καὶ εἰσελεύσομαι εἰς τὴν πόλιν καὶ καμμύσω ὀλίγον καὶ ἀνακτήσομαι πρὸ τῆς ὑπουργείας τῆς δουλείας μου. ⁵ καὶ ἀπελθοῦσα εἰς τὴν πόλιν εἰσῆλθεν εἰς τὴν ἐπαύλην τῶν βοῶν αὐτῆς τῶν ἀρπασθέντων ὑπὸ τῶν ἀρχόντων οἷς ἐδούλευεν. ⁶ καὶ περὶ τινὰ φάτνην ἐκοιμήθη καὶ τετελεύτηκεν

1 ανεληφθ.-υπο] πεφυλαγμένα εἰσι παρα V. | εἰς] + τους S. | **2** του] και V. | τοτε παλιν] και V. | αποκριθεντες] + οι βασιλεις V Slav. | **3** ειπαν] -ον SV. | εξεστηκεις] εξεστης S (-ις) V. | **4** ειπας-ουρανον] οτι βουλομενοι ημεις αναγαγειν τα οστα των παιδων σου κωλυεις ημας λεγων οτι ανεληφθησαν και εφυλαχθησαν παρα του δημιουργου αυτων V. | ειπας] -ων S. | ανεληφθειν S. |

XL. **6** δε] om S. | υπολαβων] om V. | εγειρατε] επεγειρατε SV. | **7** σταθω] στω SV. | ηγειραν] εγειραντες SV. | μου] om V. | **8** τοτε] om V. | **8-9** προς τον πατερα] πρωτον (om Slav) τω κω και θω S Slav; τω θω πρωτον V. | **9** την] + μεγαλην S Slav. | **10** οφθ.] + υμων SV. | ανατολην] -ας SV. | ιδετε] αναβλεψαντες ιδον S (-ων) V Slav. | **11** τη δοξη] της δοξης SV. | επουρανιου] + βασιλεως V. | τοτε] om S. | Σιτιδος] om Slav. | **11-12** ιδουσα-γυνη μου] η δε γυνη μου Σιτης ιδουσα ταυτα V. | **12** επι] εις SV. | και ειπεν] τω θω και λεγων V. | **13** εγνω V. | **14-15** αναστησομαι-δουλειας μου] om V. | δη] δε S. | **15** και ανακτησομαι-δουλ. μου] om S. | **16-17** και απελθ.-αρχοντων] και ταυτα ειπουσα εσπερας καταλαβουσης επορευθη εις την πολιν προς τοις κυριοις αυτης V. | **16** εισηλθεν-επαυλην] περι S. | **17** οις] φη εν SV. | **18** εδουλευσεν S. | και¹] om S. | περι-εκοιμηθη και] εκοιμηθη περι την φατνην αυτων (των βοων V) κακη (ie κακεϊ) SV. | ετελευτησεν V.

εὐθυμήσασα. ⁷ καὶ ὁ μὲν δεσποτικὸς αὐτῆς ἄρχων ἐπιζητήσας αὐτὴν καὶ μὴ εὐρῶν ⁸ εἰσῆλθεν ἐσπέρας οὐσης εἰς τὴν ἐπαύλην τῶν κτηνῶν, καὶ εὗρεν αὐτὴν νεκράν ἠπλωμένην. ⁹ καὶ ἅπαντες ἰδόντες ἀνέκραξαν μετὰ μυκήματος κλαυθμοῦ ἐπ' αὐτὴν, ⁵ καὶ ἡ φωνὴ ἔδωκεν διὰ πάσης τῆς πόλεως. ¹⁰ καὶ τότε εἰσεπήδησαν γινῶναι τὸ γεγονός, ¹¹ καὶ εὗρον αὐτὴν νεκράν, τὰ δὲ περιεστῶτα ζῶα κλαίοντα ἐπ' αὐτὴν. ¹² καὶ οὕτως προκομίσαντες αὐτὴν ἐκήδευσαν θάψαντες περὶ τὴν οἰκίαν τὴν συμπεπτωκυῖαν ἐπὶ τὰ τέκνα αὐτῆς. ¹³ καὶ κοπετὸν μέγαν ἐποίησαν οἱ ¹⁰ πτωχοὶ τῆς πόλεως λέγοντες Ἵδετε, ἡ Σίτιδος ἐστὶν αὕτη, ἡ τοῦ καυχήματος καὶ τῆς δόξης γυνή, ὅτι οὐ κατηξιώθη ταφῆς ἀναγκαίας. ¹⁴ τὸν μὲν οὖν θρῆνον τὸν ἐπ' αὐτῇ γενόμενον εὐρήσετε ἐν τοῖς παραλειπομένοις.

XLI. ¹ Ἐλιφας δὲ καὶ οἱ λοιποὶ μετὰ ταῦτα παρεκάθισαν ¹⁵ μοι ἀνταποκρινόμενοι καὶ μεγαλορρημονοῦντες κατ' ἐμοῦ, ² ὥς μετὰ εἴκοσι ἑπτὰ ἡμέρας ἀναστῆναι αὐτοὺς καὶ πορευθῆναι εἰς τὴν ἑαυτῶν χώραν, ³ καὶ ὀρκωθῆναι αὐτοὺς ὑπὸ Ἐλίου λέγοντος Μείνατέ με, ἕως καὶ τὸ περὶ τοῦτου δεῖξω αὐτῷ, ὅτι τοσαύτας ἡμέρας ἐποιήσατε ἀνεχόμενοι τοῦ Ιωβ καυχωμένου

1 ευθυμ.] αθυμ- SV; om Slav. | αὐτῆς ἀρχων] *tp* SV. | **2** ἐσπερας οὐσης] om V. | **3** ἠπλωμένην] + ἐπὶ τῆς φατνῆς V. | **3-5** καὶ ἅπαντες-πολεως] *post* ἐπ αὐτὴν (7) V. | **3** ἅπαντες] πάντες S (+ οἱ) V. | **4** ἰδόντες] + αὐτὴν SV. | μυκήματος] μηκυτάτος καὶ S; om V. | ἐπ αὐτὴν] om V. | **5-6** καὶ ἡ φωνή-νεκρὰν] om S. | ἔδωκεν] διεδόθη V. | καὶ τότε-νεκρὰν] om V. | **6-7** τὰ δε-ἐπ αὐτὴν *bis scr* S. | **8** αὐτὴν] *post* ἐκήδευσαν S; *post* θαψάντες V. | περὶ] ἐπὶ SV. | **8-9** συμπεπτ.] συμπτωθῆσαν V. | **9** καὶ] om S. | μέγα S. | κοπετον μέγαν *post* πολεως V. | **10** λέγοντες] *pr* ἐπ αὐτὴν V. | ἡ Σιτιδος ἐστὶν αὕτη] αὕτη ἐστὶν Σιτιδος S. | ἡ] *forsan leg. el.* | Σιτιδος] Σιτὴ V; om Slav. | **11** ἡ] ἡς V. | γυνή] οὐχ ὑπῆρχε γυνή V. | ὅτι οὐ κατηξιώθη] καὶ οὐκ ἡξιώθη V. | **12** ἐπ αὐτῇ] ὑπ αὐτῆς S; ὑπ αὐτοῦ V. | **13** εὐρήσετε PV. |

XLI. **14** Ἐλιφᾶς SV. | μετὰ ταῦτα] om S; οἱ μετ αὐτοῦ θαμβή-θεντες ἐπὶ τοῦτοις V. | **15** μοι ἀνταπ.] *tp* V. | **16-18** ὡς-λέγοντος] κτὲς ἡμέρας φασκόντες ὅτι δικαίως ταῦτα πεπονθα ὑπερ ἀμαρτιῶν πολλῶν καὶ ὅτι ἐλπίς οὐκ ἀπελείφθη μοι· ἐγὼ δὲ ἀντεφίλονεικουν· καὶ ὀργισθέντες ἀνεστήσαν πορευθῆναι μετὰ θυμοῦ· καὶ τότε Ἐλίους ὠρκώσεν αὐτοὺς V. | **17** Ἐλίου] -ους S. | **18** Μείνατέ με] om με S; μείναι μικρὸν V. | το] om SV. | τοῦτου] -το S. | δεῖξω] -ῃ V (*vid.*) | αὐτῷ] -οις V. | **19** τοῦ] τῷ SV. | καυχωμένου] -ουμένω S.

- εἶναι δίκαιον· ⁴ἐγὼ γὰρ οὐκ ἀνέξομαι· ἀρχῆθεν γὰρ καὶ κλαυθμόν διετελέεσα αὐτῷ, ἀναμνησκόμενος τῆς εὐδαιμονίας τῆς προτέρας, καὶ ἐποίησεν ἑαυτὸν ἄθρόως εἰς τὸ αὐτοῦ ὕψωμα· καὶ ἰδοὺ μεγάλως καὶ ὑπερβαλλόντως λελάληκεν
- 15 λέγων ἔχειν τὸν ἑαυτοῦ θρόνον ἐν οὐρανοῖς. ⁵τοίνυν ἐμοῦ ἀκούσατε καὶ γνωρίσω ὑμῖν τὴν μερίδα αὐτοῦ οὐχ ὑπάρχουσιν. τότε Ἐλιους ἐμπνευσθεὶς ἐν τῷ Σατανᾶ ἐξεῖπέν μοι λόγους θρασεῖς, ⁶οἵτινες ἀναγεγραμμένοι εἰσὶν ἐν τοῖς παραλειπομένοις τοῦ Ἐλιφα.
- 10 XLII. ¹Μετὰ δὲ τὸ παύσασθαι αὐτὸν τῆς μεγαλορημοσύνης αὐτοῦ, ἀναφανείς μοι ὁ Κύριος διὰ λαίλαπος καὶ νεφῶν εἶπεν, ²καὶ τὸν μὲν Ἐλιους ἐμέμψατο, ὑποδείξας μοι τὸν ἐν αὐτῷ λαλήσαντα μὴ εἶναι ἄνθρωπον ἀλλὰ θηρίον. ³τοῦ δὲ Κυρίου λαλήσαντός μοι διὰ τῆς νεφέλης, ἤκουον τῆς
- 15 φωνῆς τοῦ λαλήσαντος καὶ οἱ τέσσαρες βασιλεῖς· ⁴καὶ μετὰ τὸ παύσασθαι τὸν Κύριον λαλοῦντά μοι εἶπεν πρὸς Ἐλιφαν ⁵Τί ἤ, Ἐλιφα, ἡμαρτες σὺ καὶ οἱ δύο σου φίλοι; οὐ γὰρ λελαλήκατε ἀληθῶς κατὰ τοῦ θεράποντός μου Ιωβ· ⁶διὸ ἀναστάντες ποιήσατε αὐτὸν ὑπὲρ ὑμῶν ἀναφέρειν θυσίας,
- 20 ὅπως ἀφαιρεθῇ ὑμῶν ἡ ἁμαρτία· εἰ μὴ γὰρ δι' αὐτόν, ἀπώλεσα ἂν ὑμᾶς. ⁷καὶ αὐτοὶ δὲ προσανήνεγκάν μοι τὰ πρὸς θυσίαν· ⁸καὶ ἐγὼ λαβὼν ἀνήνεγκα ὑπὲρ αὐτῶν καὶ

1 γαρ] δε V. | και] om SV. | **2** κλαυθμον-αυτω] κλαιων διετελεεσα εν αυτω V. | αναμνησκομενος] αναμνηνισκομενου S; αναμνησκομενος V. | ευδαιμ.] + αυτου SV. | **3** προτερον S. | **3-4** και εποησεν-υψωμα] om SV. | **4** μεγαλως] μεγα V. | υπερβαλλοντως] -οντα λογον V. | ελαλησεν SV (-σε). | **5** εχων S. | τοινυν] + ουν S. | **6** ουχ] εν τινι V. | **7** εμπνευσθεις] εμπλησθεις S-Slav. | εν τω] υπο του V. | **8-9** τοις παραλειπομενοις = SV] ταις -εναις P. | Ἐλιφας SV.

XLII. **10** το] του V. | της μεγαλ. αυτου] om SV. | **12** και τον-εμεμψατο] μεφομενος τον Ἐλιους και SV. | **13** λαλουντα V. | **14-15** του δε-βασιλεις] om V. | **15** λαλησαντος] λαλουντος μοι S. | και οι τεσσ. βασι.] om S-Slav. | τεσσαρες = James] -ρεις P. | **16** προς Ἐλιφαν] ο κς τω (το S) Ἐλιφας SV. | **17** τι η Ἐλιφα] om SV-Slav. | δυο] om V. | σου φιλοι] tp V. | **18** λελαληκατε αληθως] ελαλησατε αληθες SV. | **20** αφαιρεθη] αφεθη SV. | υμων] om V. | η αμαρτια] + αυτη V. | **21** προσανηνεγκαν] προσην- SV. | **22** αυτων] + την θυσιαν V.

ὁ Κύριος προσδεξάμενος ἀφῆκεν αὐτοῖς τὴν ἀμαρτίαν.

XLIII. ¹ Τότε Ελιφας καὶ Βαλδαδ καὶ Σωφαρ γνόντες ὅτι ἐχαρίσατο αὐτοῖς ὁ Κύριος τὴν ἀμαρτίαν αὐτῶν, τὸν δὲ Ἐλιους οὐ κατηξίωσεν, ² ἀναλαβὼν Ελιφας πνεῦμα εἶπεν
5 ὕμνον, ³ ἐπιφωνούντων αὐτῷ τῶν ἄλλων φίλων καὶ τῶν στρατευμάτων πλησίον τοῦ θυσιαστηρίου· ⁴ ἔλεγεν οὕτως Ελιφας·

Περιήρηνται ἡμῶν αἱ ἀμαρτίαι, καὶ τέθραπται ἡμῶν ἡ ἀνομία·

10 ⁵ Ἐλιους, Ἐλιους ὁ μόνος πονηρὸς μνημόσυνον οὐχ ἔξει ἐν τοῖς ζῶσιν.

καὶ ὁ λύχνος αὐτοῦ σβεσθεὶς ἠφάνισεν τὸ φέγγος αὐτοῦ,
⁶ ἡ δὲ τῆς λαμπάδος αὐτοῦ δόξα ἀποβήσεται αὐτῷ εἰς κρίμα· ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ τοῦ σκότους καὶ οὐχὶ τοῦ φωτός·

15 οἱ δὲ θυρωροὶ τῆς σκοτίας κληρονομήσουσιν αὐτοῦ τὴν δόξαν καὶ τὴν εὐπρέπειαν·

⁷ ἡ βασιλεία αὐτοῦ παρῆλθεν, σέσηπται αὐτοῦ ὁ θρόνος· καὶ ἡ τιμὴ τοῦ σκηνώματος αὐτοῦ ἐν τῷ ἄδῃ τυγχάνει·

⁸ ἠγάπησεν τὸ τοῦ ὄψεως κάλλος, καὶ τὰς λεπίδας τοῦ
20 δράκοντος,

ἡ δὲ χολὴ αὐτοῦ καὶ ὁ ἰδὸς αὐτοῦ ἔσται εἰς βοράν·

⁹ οὐκ ἐκτήσατο ἑαυτῷ τὸν Κύριον οὐδὲ ἐφοβήθη αὐτόν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐντίμους αὐτοῦ παρώργισεν·

¹⁰ ἐπελάθετο αὐτοῦ ὁ Κύριος, καὶ οἱ ἄγιοι ἐγκατέλειψαν αὐτόν·

25 ¹¹ ἡ δὲ ὀργὴ καὶ ὁ θυμὸς ἔσται αὐτῷ εἰς σκῆνωμα·

XLIII. 2 Ελιφας SV. | Βαλδας SV. | Σωφαρ V. | 3 ο κυριος] om V. | αυτων] + δια του θεραποντος αυτου Ιωβ V. | τον] τοτε S. | 4 κατηξ.] + συγχωρησεως V. | αναλαβων] + δε S. | Ελιφας SV. | πνευμα (Slav sim)] om SV. | ειπεν] εξειπεν S. | 5 αυτω] om S. | 6 ελεγεν] pr και V. | 7 Ελιφας SV. | 8 περιηρηνται] περιηρται S; περιηρηται V (η sec ex α vid) | αι αμαρτια] η αμαρτια SV. | τεθραπται] απεστη S (-ει) V. | ημων²] pr αφ S. | 10 Ελιους²] om S; δε V Slav. | 14 ουτος εστιν ο] υιος εστι V. | ο] om S. | 17 σεσηπεν S. | 18 σκηνωματος] σχηματος SV. | αυτου] om S. | 19 ηγαπησεν] + τε S. | 21 εσται] om SV. | βοραν = James] βορραν PSV Slav. | 24 εγκατελειψαν] -λειπον S; -λιπον V. | 25 σκηνωμα (Slav)] κηνωμα S; κενωμα V.

οὐκ ἔχει ἔλεος ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ οὐδὲ εἰρήνην ἐν τῷ σώματι αὐτοῦ·

¹² ἰὼν ἀσπίδων ἔσχεν ἐν τῇ γλώσσει αὐτοῦ.

¹³ δίκαιός ἐστιν Κύριος, ἀληθινὰ αὐτοῦ τὰ κρίματα·

5 παρ' ᾧ οὐκ ἔστιν προσωπολήψια· κρίνει ἡμᾶς ὁμοθυμαδόν.

¹⁴ ἰδοὺ ὁ Κύριος παρεγένετο, ἰδοὺ οἱ ἄγιοι ἡτοιμάσθησαν, προηγουμένων τῶν στεφάνων μετ' ἐγκωμίων.

¹⁵ χαίρετῶσαν οἱ ἄγιοι, ἀγαλλιάσθωσαν ἐν καρδίᾳ, ¹⁶ ὅτι ἀπειλήφαν τὴν δόξαν ἣν προσεδόκησαν.

10 ¹⁷ ἥρται ἡ ἀμαρτία ἡμῶν, κεκαθάρισται ἡμῶν ἡ ἀνομία· ὁ δὲ πονηρὸς Ἐλιους μνημόσυνον ἐν τοῖς ζῶσιν οὐκ ἔσχεν.

XLIV. ¹ Μετὰ δὲ τὸ παύσασθαι Ἐλιφαν τοῦ ὕμνου, ὑποφωνούντων αὐτῷ πάντων καὶ κυκλούντων τὸ θυσιαστήριον, ἀναστάντες εἰσῆλθομεν εἰς τὴν πόλιν εἰς ἣν νῦν οἰκοῦμεν
15 οἰκίαν, ² καὶ πεποιήκαμεν μεγάλας εὐωχίας ἐν τῇ τερπνότητι τοῦ Κυρίου. πάλιν ἐπεζήτησα εὐεργεσίας ποιεῖν τοῖς πτωχοῖς, ³ καὶ παρεγένοντο πρὸς με πάντες οἱ φίλοι μου καὶ ὅσοι ἤδιδεσαν εὐποιεῖν, ⁴ καὶ ἠρώτησάν με λέγοντες Τί παρ' ἡμῶν νῦν αἰτεῖς; ἐγὼ δὲ ἀναμνησθεὶς τῶν πτωχῶν τοῦ
20 πάλιν εὐποιεῖν ἡτησάμην λέγων Δότε μοι ἕκαστος ἀμνάδα μίαν εἰς ἔνδυσιν τῶν πτωχῶν τῶν ἐν γυμνώσει. ⁵ καὶ τότε ἕκαστος προσήνεγκέν μοι ἀνὰ ἀμνάδα μίαν καὶ τετράδραχμον

1 οὐκ] *pr* και V. | 1-2 ἐν τῷ σώματι (στοματι *James*) αὐτοῦ] *om* SV Slav. | 3 ἀσπίδων] -ος SV Slav. | γλωττη V. | 4 Κυριος] *pr* ο SV. | 5 κρίνει] + γαρ SV. | 6 ο] *om* V. | ἡτοιμασθησαν] προητιμασθησαν S. | 7 μετ] των S; και των V. | 8 ἐν καρδια] αι καρδιαι αυτων SV Slav. | 9 ἀπειλήφαν] -φασι V. | 10 ἡ ἀμαρτια] τα ἀμαρτηματα S (-ιματα) V. | κεκαθαρισται] και καθαρισται V. | 11 μνημοσυνον/ἐν τοῖς ζῶσιν] *tr* SV. |

XLIV. 12 το] του S. | Ἐλιφᾶς SV. | του ὕμνου] τον ὕμνον V. | 13 ὑποφων.-θυσιαστ.] *om* V. | υποφων.] επιφων- S. | αυτω] -των S. | το θυσιαστήριον] *om* S. | 14 νυν] *om* SV. | 15 πεποιήκαμεν-εὐωχίας] πεποιήκαμεν μοι εὐωχίαν V. | μεγάλας] *om* S. | 16-17 πάλιν-πτωχοῖς] *om* V. | 16 πάλιν] *pr* και S. | 17 παντες] *om* S. | 18 εὐποιεῖν] με εὐποιουντα SV. | και] *om* V. | 19 νυν] *om* S. | 19-20 ἀναμνησθεῖς-εὐποιεῖν] υπολαβων εὐποιεῖν πάλιν τοῖς πτωχοῖς V. | 20-22 ἀμνάδα μίαν¹⁻²] *om* S. | 21 γυμνώσει] + οντων V. | 22 ἀνα] *om* V. | τετράδραχμον (-γμον PV)] -γραμμον S.

χρυσίου· καὶ ἠὐλόγησεν Κύριος πάντα ὅσα μοι ὑπῆρχεν, καὶ πεποίηκέν με εἶναι ἐν τῷ διπλῷ.

XLV. ¹ Καὶ νῦν, τέκνα μου, ἴδε ἐγὼ τελευτῶ· μόνον μὴ ἐπιλάθεσθε τοῦ Κυρίου· ² εὐποιήσατε τοῖς πτωχοῖς, μὴ ⁵ παρίδῃτε τοὺς ἄδυνάτους, ³ μὴ λάβετε ἑαυτοῖς γυναῖκας ἐκ τῶν ἄλλοτριῶν· ⁴ ἰδοὺ οὖν, τεκνία μου, διαμερίζω ὑμῖν πάντα ὅσα μοι ὑπάρχει, πρὸς τὸ δεσπόζειν ἕκαστον τοῦ μέρους ἑαυτοῦ ἀκωλύτως.

XLVI. ¹ Οἱ δὲ παρήνεγκαν τὰ ὄντα εἰς μερισμὸν αὐτοῖς ¹⁰ τοῖς ἐπτά ἄρρεσιν· ² ἀπὸ γὰρ τῶν χρημάτων οὐ παρέσχετο ταῖς θηλείαις· αἱ δὲ λυπηθεῖσαι εἶπον τῷ πατρὶ Κύριε πάτερ ἡμῶν, μὴ καὶ ἡμεῖς οὐκ ἐσμέν τέκνα σου; διατί οὐκ ἔδωκας ἡμῖν ἐκ τῶν ὄντων σοι; ³ εἶπεν δὲ Ιωβ ταῖς θηλείαις Μὴ ταραχθῆτε, θυγατέρες μου· οὐ γὰρ ὑμῶν ἐπελαθόμην· ¹⁵ ⁴ ἦδη ὑμῖν ἐπεμψα κληρονομίαν κρείττονα τῶν ἐπτά ἀδελφῶν ὑμῶν. ⁵ τότε καλέσας τὴν θυγατέρα αὐτοῦ τὴν λεγομένην Ἡμέραν λέγει αὐτῇ Λαβοῦσα τὸ δακτύλιον ὕπαγε εἰς

1 χρυσίου] + και αργυρίου V. | ἠυλογησεν κυριος] τότε ο $\overline{\alpha\zeta}$ ευλογησε S (-ισεν) V Slav. | ὅσα μοι] om μοι S; *τῇ* V. | **2** και πεπ. -διπλω] και επληθουν εξ ὀλιγων ημερων απο τε χρηματων και κτηνων και των λοιπων ὡν ἀπολεσα, ἀπελαβον και ἑτερα εἰς τὸ διπλω ελαβον δε και γυναικα τὴν $\overline{\mu\rho\alpha}$ ὡμων και ἐγεννησα ὑμας τοὺς δεκα ἀντι τῶν τελευτησαντων μοι δεκα τεκνων V. | με ειναι] μοι S. | τῷ] τη S. |

XLV. **3** τεκνα μου] + εντελλομαι υμιν V. | ἰδε] ἰδου SV. | τελευτῶ] + υμεις ουν εσεσθε ἀντι ἐμου V. | **4** ευποιησατε] -σασθαι V. **5** λαβητε V (*vid.*) | **6** ἰδου] ἰδε S. | τεκνα SV. | διαμερίζω] -ριω SV. | **7** μοι υπαρχει] *τῇ* V. | ἕκαστον (*cf* Slav)] ἕκαστος και εχειν εξουσιαν (εξ. εχειν V) ἀγαθοποιεῖσαι ἕκαστος (*om* V) εκ SV. | **8** εαυτου] αυτου SV. |

XLVI. **9-10** οι δε-αρρεσιν] και τουτο ειπων ενεγκας τα χρηματα αυτου παντα διμερισεν αυτα τοις επτα υιοις τοις αρρενικοις V. | **10** αρρεσιν] αρσεν S. | απο γαρ] και απο SV. | παρεσχετο] -εσχε S (-εν) V. | **11** αι δε λυπηθ.] και V. | πατρι] + αυτων V. | **12** ουκ εσμεν] ενμεν S. | διατι] διοτι SV. | **13** εκ = SV] εν P. | σοι] + κληρονομιαν V. | θηλειαις] θυγατρασιν αυτου V. | **14** ὡμων επελαθ.] επελαθ. υμιν V. | **15** ηδη] + γαρ S; ἰδου γαρ V. | ὡμιν] om V. | επεμψα] -αν S; εφυλαξα υμιν V. | κρειττονα-ὡμων] κρειττον αυτης ην ελαβον οι επτα αδελφοι V. | τῶν] *πρ* τοις (= τῆς) S. | **16** τότε] *πρ* και S; και V. | θυγατερα] -ραν SV.

τὴν κρυπτὴν καὶ ἐνεγκε τὰ τρία σκευάρια τοῦ χρυσοῦ, ἵνα
 δῶ ὑμῖν τὴν κληρονομίαν. ⁶ ἡ δὲ ἀπελθοῦσα ἤνεγκεν αὐτά· ⁷ καὶ
 ἡνοιξεν καὶ ἀνήνεγκεν τὰς τρεῖς χορδὰς τὰς ποικίλας ὡς
 μὴ δύνασθαι τινα ἄνθρωπον λαλῆσαι περὶ τῆς εἰδέας αὐτῶν,
⁵ ⁸ ἐπεὶ μὴ εἶναι αὐτάς ἐκ τῆς γῆς, ἀλλ' ἐκ τοῦ οὐρανοῦ εἰσιν,
 ἐξαστράπτουσαι σπινθήρας πυρός, ὡς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου.
⁹ καὶ δέδωκεν χορδὴν μίαν εἰπὼν Λάβετε αὐτάς περὶ τὸ
 στῆθος ὑμῶν ἵνα εὖ ὑμῖν γένηται πάσας τὰς ἡμέρας τῆς
 ζωῆς ὑμῶν.

- 10 XLVII. ¹ Εἶπεν δὲ αὐτῷ ἡ ἄλλη θυγατὴρ ἡ λεγομένη
 Κασία· Πάτερ, αὕτη ἐστὶν ἡ κληρονομία ἣν ἔλεγε
 εἶναι κρεῖττονα τῆς τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν; τίς οὖν
 χρειά τῶν περιττῶν τούτων χορδῶν; μὴ ἐκ τούτων ἔξομεν
 τοῦ ζῆν; ² καὶ εἶπεν αὐταῖς ὁ πατήρ Οὐ μόνον ἐκ τούτων ἔξετε
¹⁵ τοῦ ζῆν, ³ ἀλλ' αὐται αἱ χορδαὶ εἰσάξουσιν ὑμᾶς εἰς τὸν
 μείζονα αἰῶνα, ζῆσαι ἐν τοῖς οὐρανοῖς· ⁴ ἀγνοεῖτε οὖν ὑμεῖς,
 τέκνα, τὴν τιμὴν τῶν σπάρτων τούτων; τούτων με κατη-
 ξίωσεν ὁ Κύριος ἐν ἡμέρᾳ ᾗ ἡβουλήθη με ἐλεῆσαι καὶ

1 την κρυπτὴν] την κελλαν S; το ταμειον V; *room* Slav. | ενεγκε] -κον S. | τα] *pr* μοι SV Slav. | τα τρια σκευαρια (σκευρια P) του χρυσοῦ] τα τρια σκρινια του χρυσιου S; το χρυσουν σκενειον V. | **2** δω] δωσω SV. | κληρονομιαν] + υμων V. | η δε] και V. | αυτα] -τω V. | και] + τοτε S. | **3** ηνοιξεν και] ανοιξας αυτω V. | ανηνεγκεν] εξηνεγκεν SV(-κε). | τας τρεις χορδας] *om* S; *om* τας V. | τας ποικιλας] περιζωματα V. | **4** τινα ανθρωπον] τις ανων S. | **5** επει] ως S. | **5-6** μη-εξαστρ.] μηδε ησαν εργον γηινον αλλ ουνιον εξαστραπτουσαις V. | **5** αυτας] *om* S. | αλλ εκ] αλλα S. | **6** σπινθηρας-ακτινας] σπινθηραις (-ες S) φωτιναις (-εινες S) ως ακτινες SV. | **7** χορδην] *pr* ανα V. | μιαν] μιας (*ex* μιαν S) εκαστης των θυγατερων S(θηγ-) V (+ αυτου). | **7-9** περι-ζωης υμων] και περιζωσατε ινα τας ημερας της ζωης υμων περιποιησωσιν υμας και εμπλησωσι παντος αγαθου V. | **8** ευ = S] *om* P.

XLVII. **10** θυγατερα V. | **11** κασσια SV. | **12** των] + αλλων S. | **12-13** τις-χορδων] τι ουν το περιττον τουτων των χορδων S Slav (*sim*); τι ουν V. | **14** του ζην] το ζην V. | πατηρ] + αυτων V. | τουτων] -ου S. | **14-15** εξετε του ζην] το (*bis scr* S) ζην εξετε S (-ται) V. | **15** αλλ] αλλα και SV. | αι χορδαι] *om* V. | **16** ζησαι] *om* S. | αγνοειτε ουν] η αγνωητε V. | υμεις] *om* SV. | **17** τεκνα] + μου SV. | σπαρτων] παροντων V. | τουτων²] ων S; ης V. | **18** η ηβουληθη] οτε ηυδοκησεν ο κς V. | με ελεησαι] *tp* SV.

- περιγραφῆναι ἐκ τοῦ σώματος τὰς πληγὰς καὶ τοὺς σκώλη-
 κας· ⁵καλέσας με παρέσχετό μοι ταύτας τὰς τρεῖς χορδὰς
 λέγων μοι Ἀνάστα, ζῶσαι ὥσπερ ἀνὴρ τὴν ὀσφύν σου·
 ἐρωτήσω δέ σε, σὺ δέ μοι ἀποκρίνου· ⁶ἐγὼ δὲ λαβὼν περιεζω-
⁵ σάμην· καὶ εὐθέως ἀφανεῖς ἐγένοντο ἀπὸ τότε οἱ σκώληκες
 ἀπὸ τοῦ σώματός μου, ὁμοίως καὶ αἱ πληγαί· ⁷καὶ λοιπὸν
 τὸ σῶμά μου ἐνίσχυσεν διὰ Κυρίου ὡς οὐδὲν ὅλως πεπονθώς·
⁸ἀλλὰ καὶ τῶν ἐν καρδίᾳ ὀδυνῶν λήθην ἔσχον· ⁹ὁ δὲ Κύριος
 ἐλάλησέν μοι ἐν δυνάμει, ὑποδείξας μοι τὰ γενόμενα καὶ τὰ
¹⁰ μέλλοντα· ¹⁰νῦν οὖν, τεκνία μου, ἔχουσαι ταύτας οὐχ ἔξετε
 ὅλως ἀντιτασσόμενον τὸν ἐχθρόν, ἀλλ' οὐδὲ τὰς ἐνθυμήσεις
 αὐτοῦ ἐν τῇ διανοίᾳ ὑμῶν· ¹¹διότι φυλακτῆριόν ἐστιν τοῦ
 πατρός· ἐγερθεῖσαι οὖν περιζώσασθε αὐτὰς πρὶν τελευτήσω,
 ἵνα δυνηθῆτε θεάσασθαι τοὺς ἐρχομένους ἐπὶ τὴν ἐμὴν ψυχὴν,
¹⁵ ἵνα θαυμάσητε τὰ τοῦ θεοῦ κτίσματα.

XLVIII. ¹Οὕτως ἀναστᾱσα ἡ μία ἡ καλουμένη Ἡμέρα
 περιεῖληξεν τὴν ἑαυτῆς σπάρτην καθὼς εἶπεν ὁ πατήρ· ²καὶ
 ἀνέλαβεν ἄλλην καρδίαν, μηκέτι τὰ τῆς γῆς φρονεῖν, ³ἀπεφθέγ-
 ξατο δὲ τῇ ἀγγελικῇ διαλέκτῳ, ὕμνον ἀναπέμψασα τῷ

1 περιγραφῆναι] περιαρθῆναι S (-εῖναι) V. | σώματος] + μου SV. |
2 καλεσας] *pr* και γαρ V. | παρεσχετο] παρεθετο SV. | ταυτας/τας
 τρεις] *tp* V. | **3** αναστα] αναστας SV (*vid*). | **4** αποκρινου] -κριθητι
 SV. | **5** απο τοτε] *om* SV. | **6** ομοιως-πληγαι] *om* S. | ομοιως] + δε V. |
7 ενισχυσεν] -υεν S; ισχυεν V. | ως ουδεν] ος οτι ουδε S; και ουτως
 διηγον ωσπερ οτι ουδ V. | πεπονθως (-ος *James*)] -θα τι SV. | **8** καρδια]
 τη καρδια μου SV. | **9** λεαληκεν SV (-κε). | υποδειξας] *pr* και V. |
10 τεκνα SV. | ταυτας] αυτας SV. | **11** αντιτασσομενον] -νοι S. |
 ουδε] ουτε V. | **12** αυτου] *om* V. | **13** πατρος] *kū* SV Slav. | εγερθ.]
 εξεγ- SV. | περιζωσασθε αυτας] -ωσατε εαυτας V. | αυτας] τας S. |
14 ερχ.] εξερχομενους αγγελους V. | επι] εις SV. | ψυχην] εξοδον SV. |
 ινα] οπως SV. | **15** τα . . . κτισματα] τας . . . δυναμεις V. |

XLVIII. **16** ουτως] *om* V. | η μια] *pr* τοιουν V. | μια] + αυτων
 V. | η καλουμενη] των τριων θηγατερων S. | **17** περιειληξεν] περιεζω-
 σεν V. | την-σπαρτην] εαυτην SV Slav. | καθως] *pr* και παραχρημα
 εξω γεγονε της εαυτης σαρκος V. | πατηρ] + αυτης V. | **18** μηκετι]
pr ως SV. | τα της γης/φρονειν] *tp* SV. | **19** δε] *om* V. | τη
 αγγελικη-αναπεμψασα] τους αγγελικους υμνους εν αγγελικη φωνη
 και υμνον ανεμελπε V. | διαλεκτω] φωνη και S. | αναπεμψασα]
 ανεπεμπεν S.

θεῶ κατὰ τὴν τῶν ἀγγέλων ὑμνολογίαν· καὶ τοὺς ὕμνους οὓς ἀπεφθέγγατο εἶασεν τὸ πνεῦμα ἐν στολῇ τῇ ἑαυτῆς ἐγκεχαραγμένους.

XLIX. ¹Καὶ τότε ἡ Κασία περιεζώσατο καὶ ἔσχεν τὴν
5 καρδίαν ἀλλοιωθεῖσαν ὥς μηκέτι ἐνθυμεῖσθαι τὰ κοσμικά·
²καὶ τὸ μὲν στόμα αὐτῆς ἀνέλαβεν τὴν διάλεκτον τῶν ἀρχῶν,
ἐδοξολόγησεν δὲ τοῦ ὑψηλοῦ τόπου τὸ ποίημα. ³διότι εἴ τις
βούλεται γινῶναι τὸ ποίημα τῶν οὐρανῶν, δυνήσεται εὐρεῖν
ἐν τοῖς ὕμνοις Κασίας.

10 L. ¹Καὶ τότε περιεζώσατο καὶ ἡ ἄλλη ἡ καλουμένη
Ἀμαλθείας κέρας· καὶ ἔσχεν τὸ στόμα ἀποφθεγγόμενον ἐν
τῇ διαλέκτῳ τῶν ἐν ὕψει, ²ἐπεὶ καὶ αὐτῆς ἡ καρδία ἡλλοιοῦτο
ἀφισταμένη ἀπὸ τῶν κοσμικῶν· λελάληκεν γὰρ ἐν τῇ
15 διαλέκτῳ τῶν Χερουβιμ δοξολογοῦσα τὸν δεσπότην τῶν
ἀρετῶν ἐνδειξαμένη τὴν δόξαν αὐτῶν· ³καὶ ὁ βουλόμενος
λοιπὸν ἵχνος ἡμέρας καταλαβεῖν τῆς πατρικῆς δόξης εὐρήσει
ἀναγεγραμμένα ἐν ταῖς εὐχαῖς τῆς Ἀμαλθείας κέρας.

LI. ¹Μετὰ δὲ τὸ παύσασθαι τὰς τρεῖς ὑμνολογοῦσας,
²ἐπικειμένου τοῦ Κυρίου καὶ ἐμοῦ Νηρείου ἀδελφοῦ ὄντος
20 τοῦ Ιωβ, ἐπικειμένου δὲ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος, ³ἐκαθεζόμεν
πλησίον τοῦ Ιωβ ἐπὶ τῆς κλίνης μου· ἦκουσα ἐγὼ τὰ μεγαλεῖα
μιᾶς ὑπόσημειουμένης τῇ μιᾷ· ⁴καὶ ἀνεγραψάμην τὸ βιβλίον

1 των αγγελων] αγγελικην V. | 1-3 και τους-εγκεχ.] om V. | 1-2 και τους-ους] και ως S. | 2 απεφθεγγατο] -εξατο τους υμνους S. | εασεν S. | τη] της S. | κεχαραγμενον S. |

XLIX. 4 τοτε] + και η αλλη αυτου θυγατερα V Slav (sim.) | κασσια SV. | 5 ενθυμεισθαι] ενθυμηθηναι S(-ειναι) V. | 6 ανελαβεν] ελαβεν SV (-βε). | αρχων] -οντων SV Slav. | 7 εδοξολ.-ποιημα] om S. | 8 δυνησητε P. | 9 Κασσιαν SV. |

L. 10 και¹] om V. | επεριζωσατο S. | 11 το] om SV. | 12 επει] επειδη V. | 13 γαρ] δε SV. | 14 των¹] om S. | 16 ιχνος-δοξης] om S. | ημερας] om V. | 17 αναγεγραμμενα] -νον S(-νων) V. |

LI. 19-20 επικειμενου-Ιωβ] εγω Νηρεος ο αδελφος Ιωβ V Slav (sim.). | 19 Νιρεως S. | 20 επικειμ.-πνευματος] om V Slav. | δε και] om S. | πνευματος] αγγελου S. | 21 επι της κλινης] κειμενου αυτου V. | μου] και SV; his and Slav. | εγω] καγω S; om V. | μεγαλεια] + των τριων θυγατερων του αδελφου μου V. | 22 υπο-σιωμενης V. |

ὅλον πλείστων σημειώσεων τῶν ὕμνων παρὰ τῶν τριῶν
θυγατέρων τοῦ ἀδελφοῦ μου, σωτήριον ταῦτα εἶναι, ὅτι
ταῦτά ἐστὶν τὰ μεγαλεῖα τοῦ θεοῦ.

- LII. ¹Καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας ποιουμένου τοῦ Ιωβ νοσεῖν
⁵ ἐπὶ τῆς κλίνης, ἄνευ πόνου μέντοι καὶ ὀδύνης, ἐπεὶ μηκέτι
πόνος ἴσχυεν ἄπτεσθαι αὐτοῦ διὰ τὸ σημεῖον τῆς περιζώσεως
ἧς περιεζώσατο. ²καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας εἶδεν τοὺς ἐλθόντας
ἐπὶ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ. ³καὶ εὐθέως ἀναστὰς ἔλαβεν κιθάραν
καὶ ἔδωκεν τῇ θυγατρὶ αὐτοῦ Ἡμέρα. ⁴τῇ δὲ Κασία ἔδωκεν
¹⁰ θυμιατήριον, τῇ δὲ Ἀμαλθείας κέρας ἔδωκεν τύμπανον,
⁵ὅπως εὐλογήσωσιν τοὺς ἐλθόντας ἐπὶ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ. ⁶αἱ
δὲ λαβοῦσαι εἶδον τὰ φωτεινὰ ἄρματα τὰ ἐλθόντα ἐπὶ τὴν
ψυχὴν αὐτοῦ, ⁷καὶ ἠὺλόγησαν καὶ ἐδόξασαν ἐκάστη ἐν τῇ
ἐξαίρετῳ διαλέκτῳ. ⁸καὶ μετὰ ταῦτα ἐξῆλθεν ὁ ἐπικαθήμενος
¹⁵ τῷ μεγάλῳ ἄρματι, καὶ ἡσπάσατο τὸν Ιωβ, ⁹βλεπουσῶν
τῶν τριῶν θυγατέρων καὶ αὐτοῦ τοῦ πατρὸς βλέποντος, ἄλλων
δὲ τινῶν μὴ βλέπόντων. ¹⁰λαβὼν δὲ τὴν ψυχὴν ἀνεπετάσθη
ἐναγκαλισάμενος αὐτὴν καὶ ἀνεβίβασεν ἐπὶ τὸ ἄρμα καὶ
ᾤδυσεν ἐπὶ ἀνατολὰς. ¹¹τὸ δὲ σῶμα αὐτοῦ περισταλὲν
²⁰ ἀπηνέχθη εἰς τὸν τάφον ¹²προηγούμενων τῶν τριῶν θυγατέρων
αὐτοῦ καὶ περιεζωσμένων, ὑμνολογουσῶν ἐν ὕμνοις τοῦ
πατρὸς.

1-2 ολον-μου] *om* S. | ολον-ειναι] τουτο πλην των υμνων και των
σημειων του ρηματος V. | **2** ταυτα ειναι (ειν *sic* P)] ιναι ταυτα μετα
τουτων S. |

LII. 4 και μετα-ποιουμενου] κειμενου ουν V. | **5** μεντοι] *om* SV. |
οδυνης] -ων SV. | **5-6** μηκετι πονος ισχυεν] μη ισχυε (-uen V) πονος
SV. | **6** αυτου] + ετι V. | **7** ειδεν] + Ιωβ V. | **8** ψυχην αυτου] + αγιους
αγγελους V. | **9** κασσια SV. | **11** αυτου] + αγιους αγγελους V. |
12-13 ειδον-αυτου] *om* S; ηδοντο και εψαλλον V. | **13** ηυλογησαν] -ισα
τον θεον S. | και εδοξασαν] *om* S; και εδοξολογησαν τον θεον V. |
εκαστη] *om* SV. | **14** και] *om* S. | **15** ησπασατο] -αντο V. | **16** των] *pr*
και V. | τριων] + αυτου V. | **16** και αυτου-βλεποντος] *om* V. |
πατρος] + αυτων S. | **17** τινων] *om* SV. | λαβων δε] και ελαβεν V. |
ψυχην] + του Ιωβ και V. | **18** επαγκαλιζομενος SV. | επι] *pr*
αυτην SV. | **19** επι] κατα V. | περισταλεν] *om* V. | **20** απενεχθη PS. |
εις] επι V. | **21** περιεζωσ.] + και S; + τας χορδας και V. | υμνολο-
γουντων V. | **21-22** του πατρος] τον θεον SV Slav (*sim*). |

LIII. ¹Καὶ ἐγὼ Νηρεὺς ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ μετὰ τῶν ἐπτά τέκνων τῶν ἀρρενικῶν, σὺν τοῖς πένησιν καὶ ὀρφανοῖς καὶ παῖσιν τοῖς ἀδυνάτοις κλαίουσιν ²καὶ λέγουσιν Οὐαὶ ἡμῖν σήμερον, διπλῶς τὸ οὐαί, ὅτι σήμερον ἤρται ἡ δύναμις τῶν
 5 ἀδυνάτων, ³ἤρται τὸ φῶς τῶν τυφλῶν, ἤρται ὁ πατήρ τῶν ὀρφανῶν, ἤρται ὁ τῶν ξένων ξενοδόχος, ἤρται ἡ ἐνδυσίς τῶν χηρῶν. ⁴τίς λοιπὸν οὐ κλάυσει ἐπὶ τὸν ἄνθρωπον τοῦ θεοῦ; ⁵ἅμα τε ἤνεγκαν τὸ σῶμα πρὸς τὸν τάφον, περιεκύκλωσαν παῖσαι αἱ χῆραι καὶ ὀρφανοὶ ⁶κωλύοντες μὴ εἰσυχθῆναι αὐτὸν
 10 ἐν τῷ τάφῳ. ⁷καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἐνέθεντο αὐτὸν εἰς τὸν τάφον ἐν καλῷ ὕπνῳ, ⁸λαβόντα ὄνομα ὀνομαστὸν ἐν πάσαις ταῖς γενεαῖς τοῦ αἵωνος, ἀμην.

LIII. 1 και εγω] καγω τοτε S; και τοτε V. | Νιρευς S; Νηρεος V. | αὐτου] om S. | 1-2 μετα-αρρενικων] και οι επτα παιδες αὐτου V. | 1 επτα] om S Slav. | 2 αρρενικων] αρρεν S. | 2-3 πενησιν-πασιν τοις] λοιποις λαοις και πτωχοις και ορφανοις και V. | 3 κλαιουσιν και λεγουσιν] κλεωντων και λεγωντων S; εκοψαντο κοπετον μεγαν επ αὐτον λεγοντες V. | 4 σημερον¹-ουαι] om V. | σημερον¹²] om S Slav. | ηρται] ηρκται S; ηρθη αφ ημων V. | 5 ηρται ^{1 et 2}] om SV. | 6 των ξενων] om των S; om V. | ξενοδοχος] + των αδυνατων η οδος S Slav (sim). | ηρται η ενδυσις] η των πεπλανημενων η οδος των γυμνων το σκεπασμα V. | η ενδυσις] η των γυμνων S Slav. | 7 χηρων] + ο υπερασπιστης SV Slav. | ου κλαυσει] μη κλαυσοιε V. | επι] om SV. | 8-10 αμα-ταφω] ταυτα και τα τοιαυτα αποκλαιοντων εκωλυον αὐτον τεθηναι επι τον ταφον V. | 8 αμα τε] και αμα S. | ηνεγκαν-ταφον] om S. | περιεκυκλ.] + αὐτον S. | 9 ορφανοι] η οι S. | κωλυοντες] + αὐτω S. | εισενεχθηναι S. | αὐτον] om S. | 10 εν τω ταφω] εις τον ταφον S. | και μετα] μετα ουν V. | ενεθεντο] απεθεντων S; ετεθη V. | αὐτον] om V. | 10-11 εις τον ταφον] εν τω ταφω SV. | 11 εν¹] η η ως SV. | ονομα] + καλον V. | 12 ταις γενεαις] γενεας S. | αμην (Slav)] om SV. fin. + εζησεν δε Ιωβ μετα την πληγην (+ and his sufferings Slav) ετι (ie ετη) ρο ο δε ολος χρονον (sic) της ζωης αὐτου σμη και ιδεν τους υιους των υιων αὐτου (sons and grandsons and great grandsons Slav) τεταρτην (third Slav) γενεαν S Slav (+ a short homiletic piece).

+ Καταλειψας υιους ζ̄ και θυγατερας τρεις· και ουχ ευρεθησαν κατα τας θυγατερας Ιωβ βελτιους αὐτων εν τοις υπ ουνον. προ-πηρχε ονομα τω Ιωβ Ιωβαβ, μετονομασθη δε παρα κυ Ιωβ. εζησε δε πριν της πληγης ετη πε̄ μετα δε την πληγην λαβων παντα διπλα ελαβε και τα ετη διπλα τουτεστιν ρο. τα δε παντα ετη της ζωης αὐτου σμη. και ιδεν υιους των υιων αὐτου εως τεταρτης γενεας. γεγραπται δε αναστηναι αὐτον μεθ ων ο κς̄ ανεστησε. τω δε θω ειη δοξα V.

APOCALYPSIS BARUCHI GRAECE

EDIDIT

J.-C. PICARD

CONTENTS

Introduction	
Sigla and Abbreviations	
᾽Αποκάλυψις Βαρουχ	

INTRODUCTION

1. *Introductory remarks*

In 1897, M. R. James published the Greek text of the *Greek Apocalypse of Baruch* in the second series of his *Apocrypha Anecdota*.¹ Before that date the pseudepigraph had been known only through a Slavonic version, published some years earlier, in 1886, by St. Novakovič.²

The edition of the Greek text aroused a short-lived interest among scholars concerned with Jewish apocalyptic literature, and a number of notices were devoted to it in the large encyclopedias of the beginning of this century. The work also found a place, alongside more familiar works such as *I Enoch*, *Jubilees*, and the *Testaments of the Twelve Patriarchs*, in the great collections of translations of the apocryphal and pseudepigraphical literature of the Old Testament. V. Ryssel provided a German translation in Kautzsch's *Die Apokryphen und Pseudepigraphen des AT*³, and H. M. Hughes an English one in Charles's *The Apocrypha and Pseudepigrapha of the OT*⁴. In 1928 P. Riessler provided a new German translation in his monumental *Altjüdisches Schrifttum ausserhalb der Bibel*.⁵

These translations, however, failed to focus the attention of scholars on the *Greek Apocalypse of Baruch*, and no monograph was ever devoted to it. The silence

¹ *Texts and Studies, Contributions to Biblical and Patristic Literature*, V. 1, Cambridge 1897. Introduction: pp. LI-LXXI; text: pp. 84-94.

² *Starine* XVIII, 1886, pp. 203-209.

³ Tübingen 1900, vol. II, pp. 446-457.

⁴ Oxford 1913, Vol. II, pp. 527-541.

⁵ Heidelberg 1928 (Darmstadt² 1966), pp. 40-54, and the notes, pp. 1269-1270.

of the work on the historical events of the author's lifetime, the absence of any messianic or eschatological speculation, combined also, perhaps, with the harsh and sometimes unjust judgements of certain scholars¹, have all helped to relegate the *Greek Apocalypse of Baruch* to an obscurity more enveloping than that from which a chance find of the Rev. Cuthbert Butler rescued it at the end of the last century.²

The *Greek Apocalypse of Baruch* was not the only work to suffer such a fate: a number of other "lesser pseudepigrapha", such as *Joseph and Aseneth*, *The Rest of the Words of Baruch*, the *Apocalypse of Sedrach*—to cite only a few of those which are preserved in Greek—have all for a long time remained under, as it were, a cloud of disgrace. It would be interesting to look for the reasons which have led scholars to act in this partial manner, relegating the "lesser" pseudepigrapha to oblivion, while the major writings have received numerous studies. This, however, is not the place to undertake such an enquiry, and it must suffice to draw attention to the existence of this state of affairs, which necessarily casts doubts on the value of all general surveys of the history of ideas in Judaism of the Greco-Roman period, for these surveys have hitherto been based on a selection of documents which is not simply incomplete, but also,

¹ Cf, for example, C. C. Torrey, s.v. "Apocalypses", V. 7, *Jewish Encyclopedia*, Vol. I, 1901, p. 674: "Originally Jewish, but now containing Christian additions. A good example of a degenerate Apocalypse of the Henoch type (sic!). Baruch is conducted by an angel through the five (originally seven?) heavens and sees strange sights, the account of which is grotesque rather than impressive. Next to nothing is said about the future; and the religious element, usually so prominent in this literature, is almost wholly wanting . . .". Such a presentation points to a total lack of understanding of the *Greek Apocalypse of Baruch*.

² Cf James, *op. cit.*, pp. XXXII and LI.

since it results from a deliberate choice, partial.

Studies in this field of Judaism in late antiquity had begun to approach a state of stagnation, but they have now been given new life, thanks to recent discoveries shedding new light on the surprisingly exuberant world of Judaism in this period. This renewed interest should continue to grow, and it is in the context that the study of those pseudepigrapha, which have for a long time been considered as insignificant, becomes relevant. With this in mind, the present edition of the *Greek Apocalypse of Baruch*, coming as it does in a series which is itself highly opportune, is offered, in the hope that some scholar may be drawn to the text and the complex problems of interpretation of this short work.

2. *The Edition of M.R. James*

In 1897 James was able to use only one manuscript for his edition of the *Greek Apocalypse of Baruch*, British Museum Add. 10073. This manuscript dates from the end of the XVth, or beginning of the XVIth, century. It contains ff. 338, and normally there are 21 lines to the page. James has provided a detailed description of the contents of the manuscript in his *Apocrypha Anecdota* II, p. XXXIII-XXXV. The text of the present pseudepigraph is to be found on ff. 173-184.

In preparing a French translation and commentary on the *Greek Apocalypse of Baruch* (forthcoming), I relied directly on the manuscript itself. The reading of this manuscript revealed a number of misreadings on James's part, and, here and there, the omission by him of words, or groups of words. I give here a list, first, of words in the manuscript but omitted by James; and then, of his misreadings:

- a) — f. 179, lines 10-11 (= James, p. 90, line 5):
 ... τὸ ὄρνεον ἐρχόμενον καὶ τὸν ἥλιον μετὰ τῶν
 ἀγγέλων ἐρχόμενον, καὶ ...
 — f. 181, lines 12-13 (= James, p. 91, line 31):
 ... καὶ εἶπον ἐγὼ Βαροὺχ· Κύριε, καὶ πῶς ...
 — f. 182, line 10 (= James, p. 92, line 25):
 ... ἅτινα δι' αὐτοῦ ἀποκομίζονται ...
 — f. 184, line 3 (= James, p. 94, line 14):
 ... ὅτι οὐκ εἰσήκουσαν τῆς φωνῆς μου ...
 — f. 184, line 7 (= James, p. 94, line 16):
 ... τῶν ἐντολῶν μου καὶ τῶν ἐκκλησιῶν μου
 καὶ ...
 b) — f. 176^v, line 12 (= James, p. 87, line 31):
 MS: καὶ ὥσπερ ὑπ' αὐτοῦ ... James: καὶ ὥσπερ δι'
 αὐτοῦ ...
 — f. 176^v, lines 14-15 (= James, p. 87, line 33):
 MS: τὴν ἀνάκλησιν ... James: τὴν ἄνω κλήσιν ...
 — f. 177, line 15 (= James, p. 88, line 14):
 MS: ἡ κοιλία τοῦτου ὁ "Α. James: ἡ κοιλία αὐτοῦ ὁ
 "Αδης ...
 — f. 178^v, line 13, and f. 179, line 6 (= James, p. 89,
 line 25, and p. 90, line 1):
 MS: ἀλλ' ἐκδεξαι ... James: ἀλλὰ ἐκδεξαι ...
 — f. 181, line 17 (= James, p. 91, line 34-p. 92,
 line 1):
 MS: τὸ δὲ τὸ τοὺς καρπούς ... James: τὸ δὲ τοὺς
 καρπούς ...
 — f. 182^v, lines 15-16 (= James, p. 93, line 11):
 MS: ὁ ἀρχιστράτηγος ἡμῶν ... James: ἀρχι-
 στράτηγε ἡμῶν ...

A certain number of errors of other kinds have slipped into James's edition, but it would perhaps be a little tedious to enumerate all these here. A last point to be mentioned in this short critique of James's edition

concerns the apparatus. James notes the reading of the manuscript at the bottom of the page in cases where he departs from it in his text for grammatical and/or orthographic reasons. He does not, however, do this in any systematic way, and it is difficult to discover the reasons why he, in some places, fails to indicate that he has corrected the text, while in others he leaves in the text a form that is grammatically incorrect.

These criticisms are not designed to detract from the value of the work of James, who devoted a large part of his scholarly activities to the editing and study of Jewish pseudepigrapha and early Christian literature. Rather, the concern is solely with improvements in establishing the text of the *Greek Apocalypse of Baruch*. Nevertheless such a criticism serves to remind us of the relative value of every edition of a text, the editor often being subject to the same weaknesses which one recognises in the medieval scribes, whom, however, we have to thank for the survival of ancient texts such as the present one.

3. *The Andros Manuscript*

I. Some two years ago I chanced to discover the existence of a second manuscript of the *Greek Apocalypse of Baruch*. This manuscript is preserved in the Monastery of the Hagia, in the island of Andros. It features as no. 46 in the catalogue of manuscripts preserved in this monastery (cf. P. Lambros, *Κατάλογος τῶν ἐν τῇ κατὰ τὴν Ἀνδρον μονῇ τῆς Ἀγίας κωδίκων*. Ἐπετηρὶς τοῦ Παρνασσοῦ, 2, 1898, pp. 136-235).

Several attempts to obtain a copy of this manuscript ended in failure. Most fortunately, however, Marcel Richard, of the Institut de Recherche et d'Histoire des Textes, of the C.N.R.S., and the Abbé E. Bihain

of Louvain were able to photograph the manuscript in the summer of 1966. With remarkable promptness, M. Richard sent me the microfilm in October of the same year, and I take the opportunity here of offering them both my warmest thanks.

Ms 46 of the Monastery of the Hagia probably dates from the beginning of the XVth century. It contains ff. 310, with normally 22 lines to the page. A detailed description of the manuscript's contents will be found in Lambros's catalogue, cited above; compare also: A. Ehrhard, *Überlieferung und Bestand der hagiographischen und homiletischen Literatur der griechischen Kirche*, I, III. Band, 2. Hälfte, 1/2 Lieferung (*Texte und Untersuchungen* 52/II, 1/2, 1952), p. 839.

The text of the *Greek Apocalypse of Baruch* is to be found on ff. 153^v-161^v.

In the following sections British Museum Add. 10073 is designated by the letter *A*, and Andros, Monastery of the Hagia, ms 46 by the letter *B*.

2. Comparison of the two manuscripts at once shows a close connection between them: *B* provides no variant of significance from *A*, and often both provide the same errors, of both grammar and orthography. The similarity of the two manuscripts is such that at first sight the one would seem to be a copy of the other, but this hypothesis must be rejected for the following reasons. Of the two instances of material omitted by *B* but not by *A*, the first (*title*, 1) does not permit any clear conclusion. With the second, however, the situation is different. In VI 16, the words *ὡς γὰρ τὰ δίστομα, οὕτως καὶ ὁ ἀλέκτωρ*, which appear in *A*, but not in *B*, seem to be indispensable for the understanding of the text; their absence from *B* is probably to be explained by *homoioteleuton*. The Andros manuscript being, in all probability, older than the London one, and it being

unthinkable that the copyist of *A* should have introduced these words of his own accord, it seems impossible to regard *A* as a direct copy of *B*. The affiliation of the two manuscripts can only be of an indirect nature, and it would appear justified to claim that *A* and *B* were both copied from the same manuscript, to-day lost. Such a hypothesis accounts both for the close similarity, and for the small differences, between the two manuscripts, *A* and *B*.

In conclusion, the Andros manuscript brings nothing new to the criticism of the text of the *Greek Apocalypse of Baruch*. It is to be hoped that the discovery one day of new manuscripts will help to elucidate the history of this text.

4. *The Two Slavonic Versions*

1. When James published for the first time, in 1897, the Greek text of the *Apocalypse of Baruch*, he knew of only one Slavonic version of the work, to be found in a single Serbian manuscript of the XVth century. This manuscript had been published in 1886 by St. Novaković, in *Starine* XVIII, pp. 203-9, under the title: "Otkrivene Varuhovo". In 1896 N. Bonwetsch provided a German translation of it, preceded by an introduction: „Das slavisch erhaltene Baruchbuch", *Nachrichten von der kgl. Gesellschaft der Wissenschaften zu Göttingen, Phil.-hist. Klasse*, 1896, Heft 1, pp. 91-101. An English translation of the same manuscript, by W. R. Morfill, was printed by James in his *Apocrypha Anecdota II*, pp. 95-102.

2. In 1911 W. Lüdtkke announced and described, without however giving a complete translation, a new manuscript of a Slavonic version of the book: „Beiträge zu slavischen Apokryphen: 2. Apokalypse des Baruch",

Z.A.W., 1911, pp. 219-22. This manuscript, of Russian origin and dating from the XVth century (Moskauer Geistliche Akademie, no. 363/679), had been published in 1894 by N. S. Tihonravov: "Apokrifičeskija skazanja", in *Sbornik Otdelenija russkago jazyka i slovesnosti*, LVIII, 4, pp. 48-50.

According to Lüdtke (who denoted the Greek published by James as G, the Serbian text of Novaković by S, and the Russian text of Tihonravov by T), "T stimmt mehrfach genauer mit G überein als S" (*op. cit.*, p. 220).

3. When Lüdtke drew up his article, he did not know of an important study by M. I. Sokolov, „Apokrifičeskoe otkrovenie Varuha", which appeared in 1907 at Moscow, in *Drevnosti. Trudy slavjanskoj kommissii imperatorskago Moskovskago arheologičeskago obščestva*, IV, I, pp. 201-58.

My knowledge of Sokolov's work derives solely from E. Turdeanu's study, „Apocryphes bogomiles et apocryphes pseudo-bogomiles, II", *Revue de l'Histoire des Religions*, CXXXVIII, 2 (1950), pp. 176-218 (cf "L'Apocalypse de Baruch", pp. 177-81). It is from Turdeanu's article that the following details are taken.

Sokolov (*op. cit.*) grouped, studied, and published several Slavonic manuscripts of our pseudepigraph. Examination of these manuscripts enables us to recognise the existence of two Slavonic versions: "l'une est représentée par un groupe de manuscrits d'origine russe, l'autre par un groupe de manuscrits de provenance méridionale. Entre les deux versions il existe d'assez grandes différences" (Turdeanu, *op. cit.*, p. 177).

The *South Slavonic version* is represented by at least four manuscripts:

1. Ms Srečković: Serbian, XIII-XIVth century. Cf Sokolov, *op. cit.* and Jordan Ivanov, *Bogomilski knigi i legendi*, Sofia, 1925, pp. 191-200.

2. Ms Novaković: Serbian, XVth century. Cf Novaković, *op. cit.* and Bonwetsch, *op. cit.*
3. Ms Drinov: Bulgarian, XVIth century. Cf Sokolov, *op. cit.* and Turdeanu, *op. cit.*, p. 178.
4. Neobulgarian ms in the Tihonravov collection: XVIIIth century. This manuscript, which contains an abbreviated version of our text, was published by P. A. Lavrov, "Apokrifičeskie teksty", in *Sbornik otd. russk. jaz. i slov.*, LXVII, 3 (1899), pp. 149-51. It was translated into Russian by Sokolov, *op. cit.*, pp. 226-28. Cf also Lüdtke, *op. cit.*, p. 179, note 2.

The *Russian version* is represented by at least three manuscripts:

1. Ms formerly belonging to the Moskauer Geistliche Akademie, no. 363/679, XVth century. This manuscript was published by Tihonravov (see above, p. 70). Cf Turdeanu, *op. cit.*, pp. 179-80.
2. Ms Tolstoj: Russian, XVth century. Cf Sokolov, *op. cit.*, pp. 228-31; and Turdeanu, *op. cit.*, p. 180.
3. Ms Barsov: Russian, XVIIth century. Cf Sokolov, *op. cit.*, pp. 224-26; and Turdeanu, *op. cit.*, pp. 180-81.

4. It emerges from Turdeanu's study, which is devoted mainly to the figure of Satanael-Samael in the two Slavonic versions of the *Apocalypse of Baruch*, that the *South Slavonic version* is older than the *Russian version*. Turdeanu's conclusion is difficult to reconcile with the statement of Lüdtke, quoted above (see p. 70). A new systematic study of the two Slavonic versions, based on all the known manuscripts, is therefore necessary; this alone will enable us to define the precise relationship between these two versions, and that between them and the Greek.

5. *The Relationship of the Slavonic Versions to the Greek*

A full study of this question by a Slavonic scholar is required, and in the absence, to date, of any such undertaking, I shall here confine myself to a few provisional remarks on the relationship of the Slavonic versions to the Greek, and their value for establishing the text of the *Greek Apocalypse of Baruch*. In this matter, the non-Slavicist can rely only on internal criticism and the interpretation of the different texts. For this reason the following remarks will be kept brief.

1. James (*Apocrypha Anecdota II*, p. LII) saw in the one Slavonic version known to him an abbreviated text of our *Apocalypse*; and all scholars after him who discussed this work were of the same opinion. On the other hand, James, Ryssel and Hughes all considered that in some places the Slavonic preserved a better reading than the Greek.

2. Without entering into details (these must await my commentary to the work, now in preparation), it seems that the first claim of these scholars requires correction, while the second appears to me to be mistaken in its approach.

In the *South Slavonic version*, as represented by the Novakovič manuscript, we find a text of the *Greek Apocalypse of Baruch* that has been reworked, rather than simply abbreviated. Both the *South Slavonic version*, and the Greek, in their present forms, appear as works that are each individually a coherent whole. The differences between these two should be interpreted as the result of a series of systematic transformations. This series of transformations is the work, not of an abbreviator, but of a man who, while wanting to translate the *Greek Apocalypse of Baruch* into Slavonic—a work whose concepts did not entirely correspond with

those of his contemporary world—ended up by producing an adaptation. To illustrate this, I give a single example.

In both the Greek and the Slavonic, Baruch visits, in the course of his celestial travels, exactly the same places; it is only the system of enumerating the stages of the journey—extremely complex in the Greek—that no longer features in the Slavonic¹. In both versions Baruch's journey ends in front of the Gate where Michael receives the basket-carrying angels (ch. XII). If one goes on to compare the description which each gives of the Dragon's Plain (ch. IV) on the one hand, and the Plain of the Lake of Celestial Dew (ch. X) on the other, the Slavonic appears, on the surface, to provide an abbreviated form of the Greek in both cases. A more careful comparison, however, of the Slavonic and the Greek enables one to specify that the Slavonic omits those elements in the Greek text which designate the Plain of the Dragon as the place where the souls of the wicked go after death, and the second Plain as that where the souls of the just are gathered. One must now go on to point out that, in the Slavonic *only*, beyond the Gate which marks the conclusion of his journey, Baruch sees two places which he cannot reach: "the resting-place of the righteous" and "the resting-place of the wicked" (cf. Morfill, *Apocr. Anecd.* II, pp. 101-102). Once this has been noticed, the "abbreviated" character of chapters IV and X in the Slavonic turns out to be due to a double transformation: the Slavonic adaptor, for whom the cosmological and symbolic system of the *Greek Apocalypse of Baruch* no longer corresponded with that of his own day, has reproduced at a later stage

¹ The complexity of this system (which has likewise proved a stumbling-block to modern exegetes) sufficiently accounts for its disappearance from the Slavonic.

those elements which he had omitted earlier. When he states that Paradise and Hades are *beyond* the impassable Gate, he is not abbreviating his model, but completely transforming its cosmological system, and changing its original meaning. This is clearly a work of adaptation.

3. This example should suffice to demonstrate the dangers of using the Slavonic versions for establishing the Greek text of the *Greek Apocalypse of Baruch*. Textual criticism should properly come only *after* the interpretation of each version individually, and a rigorous comparison of them all taken together. For this reason, in a textual tradition such as that of the *Greek Apocalypse of Baruch*, the first—and perhaps the only—task of the editor should be to establish the text of each individual version. The different versions of a single work form a group within which it is both possible and necessary to study the series of transformations which are liable to take place in the course of transmission from one version to another.

The problem raised by the plurality of versions of the same work is basically not very different from that posed, in the study of mythology, by the existence of a large number of versions of the same myth. This particular question has been studied anew, and a solution offered, in the works of C. Lévi-Strauss¹; the ideas of 'transformation' and of 'groupe de transformations' which he introduces in this context seem relevant in attempting to account for the plurality of versions of a single pseudepigraph. In effect, a work of this nature has not simply been copied by many genera-

¹ Cf *Anthropologie structurale*, Paris 1958, Ch. XI and XII; *La pensée sauvage*, Paris 1962, pp. 100ff. („Les systèmes de transformations"); *Mythologiques I. Le cru et le cuit*, Paris 1964, *passim*. See also J. Pouillon, „L'analyse des mythes", *L'Homme*, VI, 1, 1966, pp. 102-104.

tions of more or less faithful scribes, but, as in the case of myths, it has been taken up and transformed in the hands of various different religious communities, and that over a period of several centuries and over a relatively large geographical area. When looked at in this light, the question of an "original text" must be posed in different terms. In any case the question loses the grip of fascination that it has held for too long on the criticism of such works.¹

6. *The Problem of Christian Interpolations*

The Jewish pseudepigrapha of the Old Testament, having been adopted and transmitted by various Christian communities, have usually reached us either in an adapted or in an interpolated state. The *Greek Apocalypse of Baruch*, a Jewish rather than a Christian work, as has been recognised for some time now by a number of scholars, has not escaped this fate: the text, as we know it, contains at least one Christian interpolation, IV 15, a passage containing the name of "Jesus Christ, the Emmanuel".

The recognition and delimitation of later Christian interpolations in a Jewish pseudepigraph are tasks which properly belong to the internal criticism and interpretation of a work, and this is not the place to attempt to resolve the problem of Christian interpolations in the *Greek Apocalypse of Baruch*, a subject which, indeed, has not so far received any detailed

¹ Reference may be made here to Part One of my commentary, which constituted my (unpublished) thesis for the Licentiate in Theology, entitled *L'Apocalypse grecque de Baruch. Ière Partie: traduction, premier niveau de description et questions de méthode*. (University of Strasbourg, Faculté de Théologie Protestante, 1966).

study. Here it must suffice to give a brief outline of the state of the question.

Scholars have hitherto been unanimous in recognising two interpolated passages in the *Greek Apocalypse of Baruch*, ch. IV and chs. XI-XVII. These two passages in fact pose different problems.

1. *Ch. IV.* M. R. James saw in the *Greek Apocalypse of Baruch* "a Christian apocalypse of the second century" (*op. cit.* p. LXXI). In the episode of the vine (ch. IV), however, he recognised a composite interpolation: "Baruch's question 'Why, if the vine is cursed, is it so much in use?' begins the interpolated passage, which ends with the words τὴν εἰς παράδεισον εἴσοδον" (IV 9-15; James, *op. cit.* p. LXII). But James recognised that the interpolation, thus delimited, itself posed considerable problems: "the episode of the vine is inconsistent in itself . . . because it begins and ends with the intention of vilifying the vine altogether, and yet inserts a glorification of it in the middle, because of its use in the Eucharist" (*ibid.*).

Ryssel and Hughes, following James, defined the interpolation in ch. IV in the same way, without, however, paying sufficient attention to the composite character of the passage.

While it is not possible here to enter into a detailed discussion, it would seem that it is only IV 15 which should be considered as a Christian interpolation, inserted in the place of a short passage, now lost, by a Christian interpolator who also adapted, rather clumsily the beginning of verse 17 (cp πᾶν γὰρ ἀγαθὸν δι' αὐτοῦ γίνεται . . . and . . . καὶ οὐδὲν ἀγαθὸν δι' αὐτοῦ κατορθοῦται),

2. *Chs. XI-XVII.* The problem which this section poses is very different from that of the interpolation in ch. IV. This section indeed has an internal coherence, and contains no obvious Christian interpolation. From the start

it should be pointed out—and this is, I think, the fundamental point—that the interpretation of chs. XI-XVII is intimately tied up with that of the work as a whole. Thus, critics having all supposed that the Greek text as we have it is only an abbreviated version of an earlier writing which must have contained a description of the sixth and seventh heavens, chs. XI-XVII could only be, in their eyes, the work of a Christian redactor, who had abbreviated the original text of the pseudepigraph. In support of their theory, these critics have pointed to the Christian character, supposedly incontestable, of this section, and to the New Testament parallels evoked by certain verses, such as XV 4 and Mt XXV 21 (cf Hughes, *op. cit.* pp. 529-30). It should, however, be noted that Hughes, who was the most systematic defender of the theory of the Christian origin of chs. XI-XVII, nevertheless recognised, within this Christian section, two Christian interpolations: XIII 4 and XV 4! (cf *op. cit.* p. 540 n. and p. 541 n.).

If, however, as it seems to me, the *Greek Apocalypse of Baruch* never contained any description of the sixth and seventh heavens, Baruch's travels having always ended at the Impassable Gate of the fifth heaven, then there remain scarcely any grounds for attributing chs. XI-XVII to a Christian redactor, whose existence is only required on the hypothesis of the supposed 'original text'.

L. Ginzberg is the only scholar, to my knowledge, who has insisted upon the Jewish character of this section (*Jewish Encyclopedia*, II, p. 55). The interpretation of these chapters needs to be treated systematically: the many connecting links between chs. XI-XVII and chs. I-X, on the one hand, and on the other, the numerous parallels which can be adduced between the *Greek Apocalypse of Baruch* and various products

of Egyptian Jewish mysticism¹, are sufficient, in my opinion, to assure the original and thoroughly Jewish character of chs. XI-XVII of the *Greek Apocalypse of Baruch*.

7. *The Present Edition*

For reasons explained above, at the end of § 5, the present edition deals only with the two Greek manuscripts, *A* and *B*, at London and Andros respectively, these being witnesses of one and the same version of the *Greek Apocalypse of Baruch*.

The close similarity of these two manuscripts has, furthermore, made it possible to provide a single text, based on both manuscripts at once. In doing this, it has been necessary to present the text in an acceptable form, both from the point of view of orthography and from that of grammar, while at the same time remaining as close as possible to the manuscripts themselves. Thus, as the reader will quickly see for himself, those readings which are grammatically correct, but whose interpretation may present difficulties, have been kept in the text. In the apparatus I have suggested, in a small number of cases, a different reading.

Finally, in the apparatus all the orthographic and other scribal errors to be found in the manuscripts have been systematically recorded. Thus, if an unnecessary correction has been introduced into the text, the reader will be able, without any difficulty, to restore the correct reading from the apparatus.

It is hoped that the present edition will facilitate the

¹ Compare, for example, chs. XII-XIII of the *Greek Apocalypse of Baruch* with Philo, *De Somniis*, II, 272. Cf J. - C. Picard, *L'Apocalypse grecque de Baruch, Ière Partie* . . , pp. 19-22.

study of this pseudepigraph, whose interpretation raises complex, but at the same time, fascinating, problems.

I should like here to thank the Reverend Alan G. Auld M.A., B.D., who kindly checked the Greek accents.¹

Jerusalem, December 1966.

J.-C. PICARD

¹ The introduction has been translated from the French by S. P. Brock.

SIGLA AND ABBREVIATIONS

- A = British Museum, ms Add. 10073
B = Andros, Monastery of the Hagia, ms 46
c = cum
cf = confer
ditt = dittographice
hapl = haplographice
hmt = homoioteleuton
id = idem
leg = legendum
om = omittit
prb = probabiliter
prps = propositum
suppl = supple
α̇ a dot above a letter denotes an uncertain or difficult reading.
— in or at the end of a word, denotes the presence of an abbreviation sign in this position in the manuscript cited.
[] square brackets enclose a word, attested by both manuscripts and now in the text, which should nevertheless probably be deleted.
< > supplied.

ΑΠΟΚΑΛΥΨΙΣ ΒΑΡΟΥΧ

1. Διήγησις καὶ ἀποκάλυψις Βαρούχ περὶ ὧν κελεύματι θεοῦ ἀρρήτων εἶδεν. Εὐλόγησον δέσποτα.

2. Ἀποκάλυψις Βαρούχ, ὃς ἔστιν ἐπὶ ποταμοῦ Γέλ., κλαίων ὑπὲρ τῆς αἰχμαλωσίας Ἱερουσαλήμ, ὅτε καὶ Ἀβιμε-
λὲχ ἐπὶ Ἀγροίππα τὸ χωρίον τῇ χειρὶ θεοῦ διεφυλάχθη· καὶ οὗτος ἐκάθητο ἐπὶ τὰς ὠραίας πύλας, ὅπου ἔκειτο τὰ τῶν ἀγίων ἄγια.

I. 1 Οἱ νῦν ἐγώ, Βαρούχ, κλαίων ἐν τῇ συνέσει μου καὶ ἔχων περὶ τοῦ λαοῦ, καὶ ὅπως συνεχωρήθη Ναβουχοδονόσωρ ὁ βασιλεὺς ὑπὸ θεοῦ πορθῆσαι τὴν πόλιν αὐτοῦ, λέγων·
2 Κύριε, ἵνα τί ἐξέκαυσας τὸν ἀμπελῶνά σου καὶ ἡρῆμωσας αὐτόν; τί ἐποίησας τοῦτο; καὶ ἵνα τί, Κύριε, οὐκ ἀπέδωκας ἡμᾶς ἐν ἄλλῃ παιδείᾳ, ἀλλὰ παρέδωκας ἡμᾶς εἰς ἔθνη τοιαῦτα, ὅπως ὀνειδίζοντες λέγουσιν· Ποῦ ἔστιν ὁ θεὸς αὐτῶν;

3 Καὶ ἰδοὺ ἐν τῷ κλαίειν με καὶ λέγειν τοιαῦτα, ὁρῶ ἄγγελον Κυρίου ἐλθόντα καὶ λέγοντά μοι· Σύνες, ὦ ἄνθρωπε, ἄνερ ἐπιθυμῶν, καὶ μὴ τοσοῦτόν σε μέλη περὶ τῆς σωτηρίας Ἱερουσαλήμ, ὅτι τάδε λέγει Κύριος ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ.
4 Ἀπέστειλε γάρ με πρὸ προσώπου σου ὅπως ἀναγγείλω καὶ ὑποδείξω σοι πάντα τοῦ θεοῦ. 5 Ἡ γὰρ δέησίς σου ἠκούσθη ἐνώπιον αὐτοῦ καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὰ ᾧα Κυρίου τοῦ θεοῦ.

1 περι ὧν . . . εἶδεν A] om B.

2. Γέλ. . . AB; abbreviation (?) | κλαίων] κλειον AB | Ἀγροίππα AB] leg Ἀγριππα | χειρὶ B] χειρὶ A | διεφυλάχθη] διεφυλαχθην AB | ἐκαθητο] ἐκαθητω AB | ἐκειτο] ἐκειτω AB.

I, 1 κλαίων] κλαιον AB | μου B] μαι A | λεγὼν] λεγον AB.

I, 2 παιδεία] παιδία AB | παρέδωκας] παρεδοκας AB | ονειδι-
ζοντες] ωνιδιζωντες A; ονιδιζοντες B.

I, 3 με B] μα A | ὡρω B] ὡρω A | ἐλθοντα καὶ λεγοντα] ἐλθωντα
καὶ λεγωντα AB | μελη] μελει AB.

I, 5 ἐνώπιον B] ἐνοπιον A | ὧτα] οτα AB.

6 Καὶ ταῦτα εἰπὼν μοι, ἡσύχασα. Καὶ λέγει μοι ὁ ἄγγελος· Παῦσον τὸν θεὸν παροξύνειν, καὶ ὑποδείξω σοι ἄλλα μυστήρια τούτων μείζονα. 7 Καὶ εἶπον ἐγὼ Βαρούχ· Ζῆ Κύριος ὁ θεὸς ὅτι ἐὰν ὑποδείξῃς μοι καὶ ἀκούσω παρὰ σου λόγον, οὐ μὴ προσθήσω ἔτι λαλῆσαι· προσθήσει ὁ θεὸς ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως κρίσιν ἐμοί, ἐὰν λαλήσω τοῦ λοιποῦ. 8 Καὶ εἶπέν μοι ὁ ἄγγελος τῶν δυνάμεων· Δεῦρο καὶ ὑποδείξω σοι τὰ μυστήρια τοῦ θεοῦ.

II. 1 Καὶ λαβὼν με ἡγαγέν με ὅπου ἐστήρικται ὁ οὐρανός, καὶ ὅπου ἦν ποταμός ὃν οὐδεὶς δύναται περᾶσαι αὐτόν, οὐδὲ ξένη πνοὴ ἐκ πασῶν ὧν ἔθετο ὁ θεός.

2 Καὶ λαβὼν με ἡγαγέν με ἐπὶ τὸν πρῶτον οὐρανόν, καὶ ἔδειξέ μοι θύραν πανμεγέθη. Καὶ εἶπέν μοι· Εἰσέλθωμεν δι' αὐτῆς. Καὶ εἰσῆλθομεν ὥς ἐν πτέρυξιν ὥσει πορείας ὁδοῦ ἡμερῶν τριάκοντα. 3 Καὶ ὑπέδειξέν μοι ἔνδον τοῦ οὐρανοῦ πεδίον. Καὶ ἦσαν ἄνθρωποι κατοικοῦντες ἐν αὐτῷ, ὧν τὰ πρόσωπα βοῶν, τὰ δὲ κέρατα ἐλάφων, οἱ δὲ πόδες αἰγῶν, αἱ δὲ ὀσφύες ἄρνων. 4 Καὶ ἠρώτησα ἐγὼ Βαρούχ τὸν ἄγγελον· Ἀνάγγελόν μοι, δέομαί σου, τί ἐστὶν τὸ πάχος τοῦ οὐρανοῦ ἐν ᾧ ὠδεύσαμεν, ἢ τί τὸ διάστημα αὐτοῦ, ἢ τί τὸ πεδίον; ἵνα κἀγὼ ἀπαγγείλω τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων.

5 Καὶ εἶπέν μοι ὁ ἄγγελος, οὗ τὸ ὄνομα αὐτοῦ Φαμαῖλ· Ἡ θύρα αὕτη ἦν ὁρᾶς ἐστὶν τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ὅσον διαφέρει ἀπὸ τῆς γῆς ἕως τοῦ οὐρανοῦ, τοσοῦτόν ἐστιν καὶ τὸ πάχος αὐτοῦ· καὶ ὅσον πάλιν ἐστὶ καὶ τὸ τοῦ πεδίου μῆκος οὗ εἶδας.

I, 6 ησυχασα] ησηχασα AB | λεγει B] λεγοι A | παροξυνειν] παροξυνην AB | μειζονα] μειζωνα AB.

I, 7 εγω A] om B | ετι λαλησαι] ετι λαλησ A; ετη λαλησω B.

II, 1 εστηρικται] εστηρικτε AB | ουδεις] ουδης AB | ων] on AB.

II, 2 με] μοι (2 ×) AB | εισηλθομεν] εισηλθωμεν AB | πορειας] ποριας A; πορι- B.

II, 3 πεδιον B] παιδιον A | ων A] on B | αιγων A] εγων B | οσφυες] οσφουαι A; ωσφουαι B.

II, 4 ωδευσαμεν] οδευσαμεν AB | πεδιον B] παιδιον A.

II, 5 πεδιου B] παιδιου A.

6 Καὶ πάλιν λέγει μοι ὁ ἄγγελος τῶν δυνάμεων· Δεῦρο καὶ ὑποδείξω σοι μείζονα μυστήρια. 7 Εἶπον δὲ ἐγώ· Δέομαί σου, δεῖξόν μοι τί εἰσιν οἱ ἄνθρωποι οὗτοι; Καὶ εἶπέν μοι· Οὗτοί εἰσιν οἱ τὸν πύργον τῆς θεομαχίας οἰκοδομήσαντες· καὶ ἐξετόπησεν αὐτοὺς ὁ Κύριος.

III. 1 Καὶ λαβὼν με ὁ ἄγγελος Κυρίου ἤγαγέν με εἰς δεύτερον οὐρανόν. Καὶ ὑπέδειξέν μοι [ἐν] κάκει θύραν ὁμοίαν τῆς πρώτης. Καὶ εἶπεν· Εἰσέλθωμεν δι' αὐτῆς. 2 Καὶ εἰσῆλθομεν ἀναπτερωμένοι ὥσει πορείας ὁδοῦ ἡμερῶν ἐξήκοντα. 3 Καὶ ἔδειξέν μοι κάκει πεδión, καὶ ἦν πλήρες ἀνθρώπων· ἡ δὲ θεωρία αὐτῶν ὁμοία κυνῶν, οἱ δὲ πόδες ἐλάφων. 4 Καὶ ἠρώτησα τὸν ἄγγελον· Δέομαί σου, Κύριε, εἰπέ μοι τίνες εἰσιν οὗτοι;

5 Καὶ εἶπεν· Οὗτοί εἰσιν οἱ τὴν συμβούλην δόντες τοῦ ποιῆσαι τὸν πύργον. Αὐτοὶ γὰρ οὓς ὁρᾷς ἐξεβαλλὼν πλήθη ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν εἰς τὸ πλινθεύειν. Ἐν οἷς μία γυνὴ πλινθεύουσα ἐν τῇ ὥρᾳ τοῦ τεκεῖν αὐτὴν οὐ συνεχωρήθη ἀπολυθῆναι, ἀλλὰ πλινθεύουσα ἔτεκεν· καὶ τὸ τέκνον αὐτῆς ἐν τῷ λεντίῳ ἐβάσταζεν, καὶ ἐπλινθευεν. 6 Καὶ ὀφθεις αὐτοῖς ὁ Κύριος ἐνήλλαξεν αὐτῶν τὰς γλώσσας, ἀφ' οὗ τὸν πύργον [ὥς] ὠκοδόμησαν ἐπὶ πήχεις τετρακοσίας

II, 6 των B] τον A | δευρο] δευρω AB | μειζονα] μειζωνα B; μειζω- A.

II, 7 Ουτοι εισιν] ουτοι εισήν AB | οικοδομησαντες] ωκοδομησαντες AB.

III, 1 μοι] με AB.

III, 2 εισηλθομεν] εισηλθωμεν AB | πορειας] ποριας A; πορι- B.

III, 3 κακει πεδιον] κακειν πεδιον B; κακειν παιδιον A | θεωρια] θεωρια AB | ομοια A] ομοιοι B.

III, 4 τον αγγελον B] των αγγελων A.

III, 5 εξεβαλλον B] εξεβαλλων A | πληθη] πληθει AB | πλινθευειν] πληνθ ευειν A; πληνθευειν B; the same in the three other cases in this verse, where the verb occurs.

III, 6 και] ditt A | οφθεις] ωφθεις AB | αφ'ου] αφου AB | ωκοδομησαν] οκοδομησαν AB | πηχεις] πηχοις AB | τετρακοσιας A] τετρακοσις B.

ἐξήκοντα τρεῖς. 7 Καὶ λαβόντες τρύπανον ἔσπευδον τρυπῆσαι τὸν οὐρανόν, λέγοντες· Ἰδωμεν ὅστράκινός ἐστιν ὁ οὐρανός ἢ χαλκοῦς ἢ σιδηροῦς. 8 Ταῦτα ἰδὼν ὁ θεὸς οὐ συνεχώρησεν αὐτούς, ἀλλ' ἐπάταξεν αὐτούς ἐν ἁορασίᾳ καὶ ἐν γλωσσαλλαγῇ, καὶ κατέστησεν αὐτούς ὡς ὄρᾱς.

IV. 1 Καὶ εἶπον ἐγὼ Βαρούχ· Ἰδού, Κύριε, μεγάλα καὶ θαυμαστά ἔδειξάς μοι· καὶ νῦν δεῖξόν μοι πάντα διὰ τὸν Κύριον. 2 Καὶ εἶπέν μοι ἄγγελος· Δεῦρο διέλθωμεν. < > μετὰ τοῦ ἀγγέλου ἀπὸ τοῦ τόπου ἐκείνου ὡσεὶ πορείας ἡμερῶν ἑκατὸν ὀγδοήκοντα πέντε. 3 Καὶ ἔδειξέν μοι πεδίον, καὶ ὄφιν ὡς ὀράσεως πέτρας. Καὶ ἔδειξέν μοι τὸν Ἄδην, καὶ ἦν ἡ εἰδέα αὐτοῦ ζοφώδης καὶ βέβηλος. 4 Καὶ εἶπον· Τίς ἐστιν ὁ δράκων οὗτος; καὶ τίς ὁ περὶ αὐτὸν ἀπηγής; 5 Καὶ εἶπεν ὁ ἄγγελος· Ὁ μὲν δράκων ἐστὶν ὁ τὰ σώματα τῶν κακῶς τὸν βίον μετερχομένων ἐσθίων· καὶ ὑπ' αὐτῶν τρέφεται· 6 καὶ οὗτός ἐστιν ὁ Ἄδης, ὅστις καὶ αὐτὸς παρόμοιός ἐστιν αὐτοῦ, ἐν ᾧ καὶ πίνει ἀπὸ τῆς θαλάσσης ὡσεὶ πῆχυν μίαν· καὶ οὐκ ἐκλείπει ἀπ' αὐτῆς τι. 7 Ὁ Βαρούχ εἶπεν· Καὶ πῶς; Καὶ εἶπεν ὁ ἄγγελος· Ἀκουσον· Κύριος ὁ θεὸς ἐποίησεν τριακοσίους ἐξήκοντα ποταμούς, ὧν οἱ πρῶτοι πάντων Ἀλφίας καὶ Ἀβυρος καὶ ὁ Γηρικὸς· καὶ ἀπὸ τούτων οὐκ ἐκλείπει ἡ θάλασσα.

8 Καὶ εἶπον ἐγὼ· Δέομαί σου, δεῖξόν μοι τί τὸ ξύλον τὸ πλανῆσαν τὸν Ἀδάμ;

III, 7 ἰδωμεν] ἰδωμεν AB | χαλκοῦς A] χαλκος B.

III, 8 ἰδων] οἰδων A; ἰδον B | ἐπάταξεν αὐτούς] ἐπάταξεν *sed* αὐτούς *diitt* A.

IV, 2 δευρο] δευρω AB | < . . . >: *suppl.* with James, καὶ διηλθον | πορείας] πορίας A; πορι- B | ἑκατὸν] ἑκατῶν AB

IV, 3 ὀρασεως] ὠρασεως AB | πετρας] πεθρας AB | ἡ εἰδεα] ἡ εἰδια A; οἱ ἡδια B | ζοφωδης] ζοφοδης AB.

IV, 4 εἶπον B] εἶπων A.

IV, 6 πίνει] πινῇ AB | πῆχυν] πυχυν AB | ἐκλείπει] ἐκλιπῇ AB.

IV, 7 ἐξήκοντα] ἐξεκοντα AB | ὦν A] ὃν B | πρῶτοι A] πρότοι B | ἐκλείπει] ἐκλιπῇ AB.

Καὶ εἶπεν ὁ ἄγγελος· Ἡ ἄμπελός ἐστίν, ἣν ἐφύτευsen ὁ ἄγγελος Σαμαῆλ ὅτινη ὠργίσθη Κύριος ὁ θεός· καὶ ἐκατηράσατο αὐτὸν καὶ τὴν φυτείαν αὐτοῦ. Ἐν ᾧ καὶ διὰ τοῦτο οὐ συνεχώρησεν τὸν Ἀδὰμ ἀψασθαι αὐτοῦ. Καὶ διὰ τοῦτο φθονήσας ὁ διάβολος ἠπάτησεν αὐτὸν διὰ τῆς ἀμπέλου αὐτοῦ.
9 Καὶ εἶπον ἐγὼ Βαρούχ· Καὶ ἐπεὶ τοσοῦτου κακοῦ αἰτία γέγονεν ἡ ἄμπελος, καὶ κατάρας ὑπόδικος παρὰ θεοῦ καὶ τοῦ πρωτοπλάστου ἀναιρέσεις, πῶς ἄρτι εἰς τοσαύτην χρεῖαν ἐστίν;

10 Καὶ εἶπεν ὁ ἄγγελος· Ὅρθῳς ἐρωτᾷς· ὅτε ἐποίησεν ὁ θεὸς τὸν κατακλυσμὸν ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ἀπώλεσε πᾶσαν σάρκα καὶ τὰς τετρακοσίας ἐννέα χιλιάδας τῶν γιγάντων, καὶ ἀνῆλθεν τὸ ὕδωρ ἐπάνω τῶν ὑψηλῶν ἐπὶ πῆχεις δεκάπεντε, εἰσῆλθε τὸ ὕδωρ εἰς τὸν παράδεισον, καὶ ἦρεν πᾶν ἄνθος· τὸ δὲ κλῆμα τῆς ἀμπέλου ἐξώρισεν εἰς τὸ παντελὲς καὶ ἐξέβαλεν ἕξω. 11 Καὶ ὅταν ἐφάνη ἡ γῆ ἀπὸ τοῦ ὕδατος καὶ ἐξῆλθε Νῶε τῆς κιβωτοῦ, ἤρξατο φυτεύειν ἐκ τῶν εὐρίσκομένων φυτῶν. 12 Εὗρε δὲ καὶ τὸ κλῆμα, καὶ λαβὼν ἐλογίζετο ἐν ἑαυτῷ τί ἄρα ἐστίν. Καὶ ἐλθὼν ἐγὼ εἶπον αὐτῷ τὰ περὶ ἐκείνου. 13 Καὶ εἶπεν· Ἄρα φυτεύσω αὐτὸ ἢ τί; ἐπεὶ Ἀδὰμ δι' αὐτοῦ ἀπώλετο· μὴ καὶ αὐτὸς ὀργῆς θεοῦ ἐπιτύχω δι' αὐτοῦ. Καὶ ταῦτα λέγων προσηύξατο ὅπως ἀποκαλύψῃ

IV, 8 ἐφυτευsen] ἐφοιτευsen A; ἐφητευsen B | Σαμαηλ] σαμουηλ AB; Cf M. R. James, *Apocrypha Anecdota II*, p. 156: 13. *Palaea historica*: καὶ ἐπειρατο Σαμουηλ (1. Σαμαηλ) etc. | ὁτινη A] ὠτινη B | ὠργίσθη] ὀργίσθη AB | φυτείαν] φοιτηαν A; φοιτιαν B | συνεχώρησεν] συνεχωρῖσεν AB | ἀψασθαι] ἀψασθε AB.

IV, 9 αἰτία] ἐτία AB | γέγονεν B] γεγωνεν A | ὑποδικος] υπωδικος AB | ἀναιρέσεις] ἀνερεσεις AB | χρεῖαν] χριαν AB.

IV, 10 ὅτε B] ὅτι A | ἀπώλεσε A] ἀπολεσε B | πᾶσαν] πασα AB | ἐννεα] ἐνεα AB | πηχεῖς] πεχοῖς A; πηχοῖς B | τὸ ὕδωρ B] τὸ ὕδωρ A | ἦρεν B] εἶρεν A.

IV, 11 ἤρξατο φυτεύειν] ἤρξατω φοιτευειν AB | φυτῶν] φοιτων AB.

IV, 12 εἶπον B] εἶπων A.

IV, 13 φυτεύσω] φοιτευσω AB | αὐτο B] αὐτῷς A | ἐπεὶ A] ἐπὶ B | ἀπώλετο] ἀπώλετω A; ἀπολετω B | ἀποκαλύψῃ A] ἀποκαλύψει B.

αὐτῷ ὁ θεὸς περὶ αὐτοῦ τί ποιήσει. 14 Καὶ τεσσαράκοντα ἡμέρας τὴν εὐχὴν ἐκτελέσαντος, καὶ πολλὰ δεηθεὶς καὶ κλαύσας εἶπεν· Κύριε, παρακαλῶ ὅπως ἀποκαλύψῃς μοι τί ποιήσω περὶ τοῦ φυτοῦ τούτου.

15 Ἀπέστειλε δὲ ὁ θεὸς τὸν ἄγγελον τὸν Σαρασαήλ, καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ἀναστάς, Νῶε, φύτευσον τὸ κλῆμα, ὅτι τάδε λέγει Κύριος· Τὸ πικρὸν τούτου μεταβληθήσεται εἰς γλυκὺ, καὶ ἡ κατάρρα αὐτοῦ γενήσεται εἰς εὐλογία, καὶ τὸ παρ' αὐτοῦ γεννώμενον γενήσεται αἶμα θεοῦ, καὶ ὥσπερ ὑπ' αὐτοῦ τὴν καταδίκην ἔλαβεν τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων, πάλιν διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Ἑμμανουὴλ ἐν αὐτῷ μέλλουσιν τὴν ἀνάκλησιν προσλαβεῖν, καὶ τὴν εἰς παράδεισον εἴσοδον.

16 Γίνωσκε τοιγαροῦν, ὦ Βαρούχ, ὅτι ὥσπερ ὁ Ἀδὰμ δι' αὐτοῦ τοῦ ξύλου τὴν καταδίκην ἔλαβεν καὶ τῆς δόξης θεοῦ ἐγυμνώθη, οὕτως καὶ οἱ νῦν ἄνθρωποι τὸν ἐξ αὐτοῦ γεννώμενον οἶνον ἀπλήστως δρῶντες χεῖρον τοῦ Ἀδὰμ τὴν παράβασιν ἀπεργάζονται, καὶ τῆς τοῦ θεοῦ δόξης μακρὰν γίνονται, καὶ τῷ αἰωνίῳ πυρὶ ἑαυτοὺς προξενοῦσιν. 17 Πᾶν γὰρ ἀγαθὸν δι' αὐτοῦ γίνεται. Ταῦτα γὰρ ποιοῦσιν οἱ τοῦτον εἰς κόρον πίνοντες· οὔτε ἀδελφὸς ἀδελφὸν ἔλεεῖ, οὔτε πατὴρ υἱόν, οὔ<τε> τέκνα γονεῖς, ἀλλὰ διὰ τῆς πτώσεως τοῦ οἴνου πάντα γίνονται

IV, 14 τεσσαράκοντα B] τεσσαράκοντα A | δεηθεὶς B] δεηθῆς A | ἀποκαλύψῃς] ἀποκαλύψις AB | φυτοῦ] φοιτοῦ AB.

IV, 15 γλυκὺ] γλυκὴ AB | τὸ παρ' αὐτοῦ B] τῷ παρ' αὐτοῦ A | γεννώμενον] γενομενον AB | γενήσεται B] γεννησεται A | καταδικὴν] καταδικην AB | μέλλουσιν] μέλλωσιν AB.

IV, 16 γίνωσκε A] γινωσκε B | ὦ Βαρουχ A] ὁ Βαρουχ B | ἐγυμνώθη A] ἐγυμνώθη B | γεννώμενον . . . ἀπλήστως] γενομενον . . . ἀπλειστως AB | δρῶντες A] δρῶντες B | χεῖρον] χειρων AB | ἀπεργάζονται] ἀπεργάζονται AB | εαυτοὺς B] αἰαυτοὺς A | προξενοῦσιν] προξενωσιν B.

IV, 17 παν γὰρ . . . γίνεται: M. R. James adds οὐ: . . . δι' αὐτοῦ οὐ γίνεται (*hapl*), but this is hardly convincing. The Christian who interpolated *v* 15 must have added this phrase, or rewritten the original text. (*phrs*: παν γὰρ κακὸν δι' αὐτοῦ γίνεται). Cf *v* 17 *in fine*: καὶ οὐδὲν ἀγαθὸν δι' αὐτοῦ κατορθοῦται | οὐτε τεκνὰ] οὐτεκνὰ (*hapl*) AB | γίνονται B] γοινονται A | φονοὶ A] φωνοὶ B | κλοπαὶ B] κλοπας A | ἀγαθὸν] ἀγαθων AB.

οἶον φόνοι, μοιχεῖαι, πορνεῖαι, ἐπιорκεῖαι, κλοπαί, καὶ τὰ τούτων ὅμοια. Καὶ οὐδὲν ἀγαθὸν δι' αὐτοῦ κατορθοῦται.

V 1 Καὶ εἶπον ἐγὼ Βαρουχ πρὸς τὸν ἄγγελον· Ἐπερωτῶ σε ἓνα λόγον, Κύριε· 2 ἐπειδὴ εἶπές μοι ὅτι πίνει ὁ δράκων ἐκ τῆς θαλάσσης πῆχυν μίαν, εἰπέ μοι καὶ πόση ἐστὶν ἡ κοιλία αὐτοῦ; 3 Καὶ εἶπεν ὁ ἄγγελος· Ἡ κοιλία τούτου ὁ Ἄδης ἐστίν. Καὶ ὅσον ἀνδρῶν τριακοσίων μόλιβδος ἀκοντίζεται, τοσαύτη ἐστὶν ἡ κοιλία αὐτοῦ. Ἐλθὲ οὖν ὅπως δεῖξω σοι καὶ μεῖζονα τούτων ἔργα.

VI 1 Καὶ λαβὼν με ἡγαγέν με ὅπου ὁ ἥλιος ἐκπορεύεται. 2 Καὶ ἔδειξέ μοι ἄρμα τετραέλαστον ὃ ἦν ὑπόπυρον. Καὶ ἐπὶ τοῦ ἄρματος ἄνθρωπος καθήμενος φορῶν στέφανον πυρός, ἐλαυνόμενον τὸ ἄρμα ὑπ' ἀγγέλων τεσσαράκοντα. Καὶ ἰδοὺ ὄρνεον περιτρέχον ἔμπροσθεν τοῦ ἡλίου, ὡς ὄρη ἐννέα. 3 Καὶ εἶπον τὸν ἄγγελον· Τί ἐστὶ τὸ ὄρνεον τοῦτο; Καὶ λέγει μοι· Τοῦτο ἐστὶν ὁ φύλαξ τῆς οἰκουμένης. 4 Καὶ εἶπον· Κύριε, πῶς ἐστὶν φύλαξ τῆς οἰκουμένης; διδάξόν με. 5 Καὶ εἶπέν μοι ὁ ἄγγελος· Τοῦτο τὸ ὄρνεον παρατρέχει τῷ ἡλίῳ, καὶ τὰς πτέρυγας ἐφαπλῶν δέχεται τὰς πυριμόρφους ἀκτῖνας αὐτοῦ· 6 εἰ μὴ γὰρ ταύτας ἐδέχετο, οὐκ ἂν τῶν ἀνθρώπων γένος ἐσώζετο, οὔτε ἔτερόν τι ζῶον· ἀλλὰ προσέταξεν ὁ θεὸς τοῦτο τὸ ὄρνεον.

7 Καὶ ἥπλωσε τὰς πτέρυγας αὐτοῦ, καὶ εἶδον εἰς τὸ δεξιὸν

V, 1 επερωτω] επερωτε AB.

V, 2 πίνει] πινη AB | πηχυν A] πυχυν B | ποση] ποσοι A; ποσι B.

V, 3 τοσαυτη] τοσουτη AB | εστιν B] εστην A | μειζονα] μειζωνα AB.

VI, 1 λαβων με ηγαγεν A] λαβον με οιγαγεν B.

VI, 2 μοι A] με B | τετραελαστον] τατρασελαστον A; τετρασελαστον B | υποπυρον] υποπυρος AB | φορων A] φορον B | περιτρεχον] περιτρεχων AB | ορη] ορει AB; cf M. R. James, "Notes on Apocrypha", J.T.S., XVI, 1915, p. 412.

VI, 5 τουτο B] τουτω A | παρατρεχει B] παρατρεχι A.

VI, 6 εσωζετο] εσωζετω AB.

VI, 7 εις A] om B | αλωνος] αλλωνος AB.

πτερόν αὐτοῦ γράμματα παμμεγέθη ὡς ἄλωνος τόπον ἔχων μέτρον ὥσει μοδίῳ τετρακισχιλίων· καὶ ἦσαν γράμματα χρυσαῖ. 8 Καὶ εἶπέν μοι ὁ ἄγγελος· Ἀνάγνωθι ταῦτα. Καὶ ἀνέγνω. Καὶ ἔλεγον οὕτως· Οὐτε γῆ με τίκει οὔτε οὐρανός, ἀλλὰ τίκτουσί με πτέρυγες πυρός. 9 Καὶ εἶπον· Κύριε, τί ἐστὶ τὸ ὄρνεον τοῦτο, καὶ τί τὸ ὄνομα αὐτοῦ; 10 Καὶ εἶπέν μοι ὁ ἄγγελος· Φοῖνιξ καλεῖται τὸ ὄνομα αὐτοῦ. 11 Καὶ τί ἐσθίει; Καὶ εἶπέν μοι· Τὸ μάννα τοῦ οὐρανοῦ καὶ τὴν δρόσον τῆς γῆς. 12 Καὶ εἶπον· Ἀφοδεύει τὸ ὄρνεον; Καὶ εἶπέν μοι· Ἀφοδεύει σκώληκα, καὶ τὸ τοῦ σκώληκος ἀφόδευμα γίνεται κινάμωμον, ὥπερ χρῶνται βασιλεῖς καὶ ἄρχοντες. Μείνον δέ, καὶ ὅψι δόξαν θεοῦ.

13 Καὶ ἐν τῷ ὁμιλεῖν αὐτὸν ἐγένετο βροντὴ ὡς ἦχος βροντῆς, καὶ ἐσαλεύθη ὁ τόπος ἐν ᾧ ἱστάμεθα. Καὶ ἠρώτησα τὸν ἄγγελον· Κύριέ μου, τί ἐστὶν ἡ φωνὴ αὕτη; Καὶ εἶπέν μοι ὁ ἄγγελος· Ἄρτι ἀνοίγουσιν οἱ ἄγγελοι τὰς τριακοσίας ἐξήκοντα πέντε πύλας τοῦ οὐρανοῦ, καὶ διαχωρίζεται τὸ φῶς ἀπὸ τοῦ σκοτούς. 14 Καὶ ἦλθεν φωνὴ λέγουσα· Φωτόδοτα, δὸς τῷ κόσμῳ τὸ φέγγος. 15 Καὶ ἀκούσας τὸν κτύπον τοῦ ὀρνέου, εἶπον· Κύριε, τί ἐστὶν ὁ κτύπος οὗτος; 16 Καὶ εἶπεν· Τοῦτο ἐστὶ τὸ ἐξυπνίζον τοὺς ἐπὶ γῆς ἀλέκτορας· ὡς γὰρ τὰ δίστομα, οὕτως καὶ ὁ ἀλέκτωρ μηνύει τοῖς ἐν τῷ κόσμῳ κατὰ τὴν ἰδίαν λαλίαν. Ὁ ἥλιος γὰρ ἐτοιμάζεται ὑπὸ τῶν ἀγγέλων, καὶ φωνεῖ ὁ ἀλέκτωρ.

VI, 8 ἀναγνῶθι] ἀναγνώθη AB | οὕτως B] οὗτος A | τικτει, τικτουσι] τικει, τικουσιν AB.

VI, 10 καλεῖται] καλεῖτε A; καλλεῖται B.

VI, 11 ἐσθίει] ἐσθιη AB | μάννα] μανα AB | τὴν] τον AB.

VI, 12 ἀφοδεύει, ἀφοδεύμα] ἀμφοδεύει, ἀμφοδεύμα AB | σκώληκα] σκολικα AB | σκώληκος] σκωλικος A; σκολικος B | ὡπερ χρῶνται] ὡπερ χροντε AB.

VI, 13 ἀρτι B] ἀρτη A | ἀνοίγουσιν] ἀνοίγωσιν AB | ἐξήκοντα] ἐξεκοντα AB.

VI, 14 φωτόδοτα B] φωτοδοτα A | τῷ B] τὸ A.

VI, 15 οὗτος] οὕτως AB.

VI, 16 ἐξυπνίζον] ἐξυπνίζων AB | ἀλεκτορας B] ἀλεκτωρας A | ὡς γὰρ τὰ δίστομα, οὕτως καὶ ὁ ἀλεκτωρ A] ὅτι B (hmt ?) | μηνύει B] μίνυη A | φωνεῖ] φωνη AB.

VII. 1 Καὶ εἶπον ἐγώ· Καὶ ποῦ ἀποσχολεῖται ὁ ἥλιος ἀφ' οὗ ὁ ἀλέκτωρ φωνεῖ; 2 Καὶ εἶπέν μοι ὁ ἄγγελος· Ἄκουσον, Βαρούχ· πάντα ὅσα ἐδειξά σοι ἐν τῷ πρώτῳ καὶ δευτέρῳ οὐρανῷ εἰσίν· καὶ ἐν τῷ τρίτῳ οὐρανῷ διέρχεται ὁ ἥλιος καὶ διδοῖ τῷ κόσμῳ τὸ φέγγος. Ἄλλ' ἐκδεξαι καὶ ὄψει δόξαν θεοῦ.

3 Καὶ ἐν τῷ ὁμιλεῖν με αὐτῷ, ὁρῶ τὸ ὄρνεον καὶ ἀνεφάνη ἔμπροσθεν, καὶ πρὸς μικρὸν μικρὸν ἤϋξανε, καὶ ἀνεπληροῦτο. 4 Καὶ ὅπισθεν τούτου τὸν ἥλιον ἐξαστράπτοντα καὶ τοὺς ἀγγέλους μετ' αὐτοῦ φέροντας καὶ στέφανον ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, οὗ τὴν θέαν οὐκ ἠδυνήθημεν ἀντοφθαλμῆσαι καὶ ἰδεῖν. 5 Καὶ ἅμα τῷ λάμψαι τὸν ἥλιον ἐξέτεινε καὶ ὁ φοῖνιξ τὰς αὐτοῦ πτέρυγας. Ἐγὼ δὲ ἰδὼν τὴν τοιαύτην δόξαν ἐταπεινώθην φόβῳ μεγάλῳ, καὶ ἐξέφυγον καὶ ὑπεκρύβην ἐν ταῖς πτέρυξι τοῦ ἀγγέλου. 6 Καὶ εἶπέν μοι ὁ ἄγγελος· Μὴ φοβοῦ, Βαρούχ, ἀλλ' ἐκδεξαι, καὶ ὄψει καὶ τὴν δύσιν αὐτῶν.

VIII. 1 Καὶ λαβὼν με ἡγαγέν με ἐπὶ δυσμάς. Καὶ ὅταν ἦλθεν ὁ καιρὸς τοῦ δῦσαι, ὁρῶ πάλιν ἔμπροσθεν τὸ ὄρνεον ἐρχόμενον καὶ τὸν ἥλιον μετὰ τῶν ἀγγέλων ἐρχόμενον. Καὶ ἅμα τῷ ἐλθεῖν αὐτόν, ὁρῶ τοὺς ἀγγέλους, καὶ ἦραν τὸν στέφανον ἀπὸ τῆς κορυφῆς αὐτοῦ. 2 Τὸ δὲ ὄρνεον ἔστη τεταπεινωμένον καὶ συστέλλον τὰς πτέρυγας αὐτοῦ. 3 Καὶ ταῦτα ἰδὼν ἐγὼ εἶπον· Κύριε, διὰ τί ἦραν τὸν

VII, 1 ειπον B] ειπων A | αφ' ου] αφου AB | φωνει] φωνη AB.

VII, 2 διδοι] διδη A; δηδι B.

VII, 3 ανεφανη] ανεφανην AB.

VII, 4 φερωντας] φερωντες A; φερωντες B | ηδυνηθημεν A] ηδυνηθην B.

VII, 5 εξετεινε] εξετηνε A; εξετεινεν B | φοιनिξ] φοινουξ A; φοιनिξ B | τοιαυτην B] τιαυτην A | υπεκρυβην A] υπεκριβην B.

VIII, 1 λαβων A] λαβον B | τω ελθειν] του ελθειν AB.

VIII, 2 συστελλον] συστελλων AB.

VIII, 3 ιδων A] ιδον B | ειπον B] ειπων A | το B] τω A | τεταπεινωμενον B] τεταπεινωμενων A.

στέφανον ἀπὸ τῆς κεφαλῆς τοῦ ἡλίου, καὶ διὰ τί ἐστὶ τὸ ὄρνενον τοσοῦτον τεταπεινωμένον; 4 Καὶ εἶπέν μοι ὁ ἄγγελος· Ὁ στέφανος τοῦ ἡλίου, ὅταν τὴν ἡμέραν διαδράμῃ, λαμβάνουσι τέσσαρες ἄγγελοι τοῦτον καὶ ἀναφέρουσιν εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἀνακαινίζουσιν αὐτόν, διὰ τὸ μεμολύνθαι αὐτόν καὶ τὰς ἀκτῖνας αὐτοῦ ἐπὶ τῆς γῆς. Καὶ λοιπὸν καθ' ἐκάστην ἡμέραν οὕτως ἀνακαινίζεται.

5 Καὶ εἶπον ἐγὼ Βαρούχ· Κύριε, καὶ διὰ τί μολύνονται αἱ ἀκτῖνες αὐτοῦ ἐπὶ τῆς γῆς; Καὶ εἶπέν μοι ὁ ἄγγελος· θεωρῶν τὰς ἀνομίας καὶ τὰς ἀδικίας τῶν ἀνθρώπων, ἡγουν πορνείας, μοιχείας, κλοπὰς, ἄρπαγὰς, εἰδωλολατρείας, μέθας, φόνους, ἔρεις, ζήλη, καταλαλίας, γογγυσμούς, ψιθυρισμούς, μαντείας, καὶ τὰ τούτων ὅμοια, ἅτινα οὐκ εἰσι τῷ θεῷ ἄρεστά· διὰ ταῦτα μολύνεται καὶ διὰ τοῦτο ἀνακαινίζεται. 6 Περὶ δὲ τοῦ ὀρνέου, τὸ πῶς ἐταπεινώθη· ἐπεὶ διὰ τὸ κατέχειν τὰς τοῦ ἡλίου ἀκτῖνας, διὰ τοῦ πυρὸς καὶ τῆς ὀλοήμερου καύσεως, ὥς δι' αὐτοῦ ταπεινοῦται. 7 Εἰ μὴ γὰρ αἱ τούτου πτέρυγες, ὥς προείπομεν, περιέσκεπον τὰς τοῦ ἡλίου ἀκτῖνας οὐκ ἂν ἐσώθη πᾶσα πνοή.

IX. 1 Καὶ τούτων συσταλέντων καὶ ἡ νύξ κατέλαβεν καὶ ἅμα ταύτῃ μετὰ καὶ τῆς σελήνης καὶ μετὰ τῶν ἀστέρων. 2 Καὶ εἶπον ἐγὼ Βαρούχ· Κύριε, δεῖξόν μοι καὶ ταύτην, παρακαλῶ· πῶς ἐξέρχεται; καὶ ποῦ ἀπέρχεται; καὶ ἐν ποίῳ

VIII, 4 διαδραμῇ] διαδραμει AB | τέσσαρες] τεσσαρης AB | μεμολυνθαι] μεμολυνεσθαι AB | λοιπον B] λοιπων A | ἀνακαινίζεται] ἀνακαινίζονται AB.

VIII, 5 μολυνονται] μωλυνονται AB | ακτινες] ακτιναι AB | θεωρων] θεωρων AB | μεθας] μεθεις AB | ερεις] ερρεις AB | ζηλη] ζηλοι AB | τούτων A] τουτον B | μολυνεται] μωλυνεται AB.

VIII, 6 εταπεινωθη επει] εταπεινωθην επι AB.

VIII, 7 πτερυγες] πταιρυγες AB | προειπομεν] προειπωμεν AB | περιεσκεπον] περιεσκεπων AB | πνοη B] πνωη A.

IX, 1 συσταλεντων] συσταλλεντων AB | ταυτη] ταυτης AB | μετα των B] μετων A (hapl?).

IX, 2 περιπατει] περιπατη AB.

σχήματι περιπατεῖ; 3 Καὶ εἶπεν ὁ ἄγγελος· Ἀνάμεινον, καὶ ὄψει καὶ ταύτην ὡς μετ' ὀλίγον. καὶ τῇ ἐπαύριον ὀρῶ καὶ ταύτην ἐν σχήματι γυναικὸς καὶ καθημένην ἐπὶ ἄρματος τροχοῦ. Καὶ ἦσαν ἔμπροσθεν αὐτῆς βόες, καὶ ἄμνοί ἐν τῷ ἄρματι, καὶ πλῆθος ἀγγέλων ὁμοίως. 4 Καὶ εἶπον· Κύριε, τί εἰσιν οἱ βόες καὶ οἱ ἄμνοί; Καὶ εἶπέν μοι· Ἀγγελοὶ εἰσι καὶ αὐτοί. 5 Καὶ πάλιν ἠρώτησα· Καὶ τί ἐστὶν ὅτι ποτὲ μὲν αὖξει, ποτὲ δὲ λήγει; 6 Ἀκουσον, ὦ Βαρούχ· ταύτην ἣν βλέπεις ὡραία ἦν γεγραμμένη ὑπὸ θεοῦ ὡς οὐκ ἄλλη. 7 Καὶ ἐν τῇ παραβάσει τοῦ πρώτου Ἀδὰμ παρῆψε τῷ Σαμαῆλ ὅτε τὸν ὄφιν ἔλαβεν ἔνδυμα· οὐκ ἀπεκρύβη ἀλλὰ παρηύξησε. Καὶ ὠργίσθη αὐτῇ ὁ θεός, καὶ ἐθλίψεν αὐτήν, καὶ ἐκολόβωσεν τὰς ἡμέρας αὐτῆς.

8 Καὶ εἶπον· Καὶ πῶς οὐ λάμπει καὶ ἐν παντί, ἀλλ' ἐν τῇ νυκτὶ μόνον; Καὶ εἶπεν ὁ ἄγγελος· Ἀκουσον· ὥσπερ ἐνώπιον βασιλέως οὐ δύνανται οἰκέται παρρησιασθῆναι, οὕτως οὐδὲ ἐνώπιον τοῦ ἡλίου δύνανται ἡ σελήνη καὶ ἀστέρες αὐγάσαι. Ἀεὶ γὰρ οἱ ἀστέρες κρέμονται, ἀλλ' ὑπὸ τοῦ ἡλίου σκεδάζονται. Καὶ ἡ σελήνη σῶα οὕσα ὑπὸ τῆς τοῦ ἡλίου θερμῆς ἐκδαπανᾶται.

X. 1 Καὶ ταῦτα πάντα μαθὼν παρὰ τοῦ ἀρχαγγέλου, λαβὼν ἡγαγέν με εἰς τρίτον οὐρανόν. 2 Καὶ εἶδον πεδῖον ἀπλοῦν, καὶ ἐν μέσῳ αὐτοῦ λίμνην ὑδάτων. 3 Καὶ ἦσαν ἐν

IX, 3 βοες] βοαις AB; cf IX, 4: *id.* | ἐν τῷ] ἐντο AB | ὁμοίως] ὁμοίος AB.

IX, 5 ἠρώτησα B] ἠρωτίσα A | αὖξει, λήγει] αὖξη, λιγη AB.

IX, 6 ακουσον B] καὶ ακουσον A | βλέπεις] βλέπτης AB | γεγραμμένη] γεγραμμένη AB.

IX, 7 παραβάσει A] παραβασθ B | πρώτου A] προτου B | παρῆψε τῷ James] παρῆψετο AB | οὐκ ἀπεκρύβη B] οὐκ ὑπεκρύβη A | ὠργίσθη, ἐκολόβωσεν] ὀργίσθη, ἐκολώβοσεν. AB.

IX, 8 ειπον B] ειπων A | τῇ νυκτὶ] τι νυκτὴ AB | ἐνώπιον] ἐνωποῖον AB | βασιλέως B] βασιλεὺς A | δύνανται ἡ σ.] δυναντε ἡ σ. AB | κρέμονται] κρεμμονται AB | σκεδάζονται] σκεδαζονται AB | ὑπο τῆς B] ἦτο A.

αὐτῷ πλήθη ὀρνέων ἐκ πασῶν γενεῶν· ἀλλ' οὐχ ὅμοια τῶν ἐνταῦθα. Ἄλλ' ἴδον τὸν γέρανον ὡς βόας μεγάλους. Καὶ πάντα μεγάλα ὑπερέχοντα τῶν ἐν κόσμῳ. 4 Καὶ ἠρώτησα τὸν ἄγγελον. Τί ἐστὶ τὸ πεδῖον, καὶ τίς ἡ λίμνη, καὶ τί τὸ περὶ αὐτὴν πλῆθος τῶν ὀρνέων; 5 Καὶ εἶπεν ὁ ἄγγελος· Ἄκουσον, Βαρούχ· τὸ μὲν πεδῖον ἐστὶ τὸ περιέχον τὴν λίμνην καὶ ἄλλα θαυμαστὰ ἐν αὐτῷ, οὐπερ ἔρχονται αἱ ψυχαὶ τῶν δικαίων ὅταν ὁμιλῶσι συνδιαγόντες χοροὶ χοροί. 6 Τὸ δὲ ὕδωρ ἐστὶν ὅπερ τὰ νέφη λαμβάνοντα βρέχουσιν ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ αὐξάνουσιν οἱ καρποί.

7 Καὶ εἶπον πάλιν τὸν ἄγγελον Κυρίου· Τὰ δὲ ὄρνεα; Καὶ εἶπέν μοι· Αὐτὰ εἰσιν αἱ διαπαντὸς ἀνυμνοῦσι τὸν Κύριον. 8 Καὶ εἶπον ἐγὼ Βαρούχ· Κύριε, καὶ πῶς λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι ὅτι ἀπὸ τῆς θαλάσσης ἐστὶ τὸ ὕδωρ ὅπερ βρέχει; 9 Καὶ εἶπεν ὁ ἄγγελος· Τὸ μὲν βρέχον ἀπὸ τῆς θαλάσσης καὶ τῶν ἐπὶ γῆς ὑδάτων καὶ τοῦτο ἔστιν· τὸ δὲ τὸ τοῦς καρποὺς ἐνεργοῦν ἐκ τούτου ἐστίν. 10 Ἴσθι οὖν τοῦ λοιποῦ ὅτι ἐκ τούτου ἐστὶν ὃ λέγεται δρόσος τοῦ οὐρανοῦ.

XI. 1 Καὶ ἀπὸ τούτου λαβὼν με ὁ ἄγγελος ἤγαγέν με εἰς πέμπτον οὐρανόν. 2 Καὶ ἦν ἡ πύλη κεκλεισμένη. Καὶ εἶπον· Κύριε, οὐκ ἀνοίγεται ὁ πυλὼν οὗτος ὅπως εἰσελθῶμεν; Καὶ εἶπέν μοι ὁ ἄγγελος· Οὐ δυνάμεθα εἰσελθεῖν ἕως ἔλθῃ

X, 3 πληθῇ B] πληθῇ A | ὀρνέων] ὀρνέων AB | οὐχ ὅμοια] οὐκ ὅμοια A; οὐκ ὁμοία B | ὡς B] ὡς A | παντὰ] παντὰς A; παντ- B | ὑπερέχοντα] υπαρχῶτα AB | τῶν ἐν] τῶν AB.

X, 4 τὸν B] τῶν A | τῶν ὀρνέων] τῶν ὀρνέων AB.

X, 5 περιέχον] περιέχων AB | οὐπερ] ὡπερ A; ὅπερ B | ἔρχονται] ἐρχῶνται AB | ὁμιλῶσι] ὁμιλοῦν AB | συνδιαγόντες B] συνδιαγώντες A | χοροὶ A] χωροὶ B.

X, 6 λαμβάνοντα] λαμβανόντες AB.

X, 8 εἶπον B] εἶπων A.

X, 9 βρέχον] βρέχειν AB | ἀπο B] ἀπὸ A | ἐνεργοῦν] ἐνεργῶν AB.

X, 10 ἰσθί] ἰσθηταὶ A; ἰσθητε B.

XI, 2 κεκλεισμένη] καικλεισμένη AB | εἶπον B] εἶπων A | ὁ πυλὼν οὗτος ὡς A (οὕτως)] ὁ πυλὼς οὕτως ἕως B | εἰσελθῶμεν B] ἡσελθῶμεν A | ἕως ἐλθῇ A] ἕως οὐ ἐλθῇ B | κλειδουχός] κλειδουχός AB.

Μιχαήλ ὁ κλειδοῦχος τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν. Ἄλλ' ἀνάμεινον καὶ ὄψει τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ.

3 Καὶ ἐγένετο φωνὴ μεγάλη ὡς βροντὴ. Καὶ εἶπον· Κύριε, τί ἐστὶν ἡ φωνὴ αὕτη; 4 Καὶ εἶπέν μοι· Ἄρτι κατέρχεται ὁ ἀρχιστράτηγος Μιχαήλ ἵνα δέξηται τὰς δεήσεις τῶν ἀνθρώπων. 5 Καὶ ἰδοὺ ἦλθεν φωνή· Ἀνοιγέτωσαν αἱ πύλαι.

Καὶ ἤνοιξαν· καὶ ἐγένετο τρισμὸς ὡς βροντῆς. 6 Καὶ ἦλθεν Μιχαήλ, καὶ συνήντησεν αὐτῷ ὁ ἄγγελος ὁ ὢν μετ' ἐμοῦ, καὶ προσεκύνησεν αὐτόν, καὶ εἶπεν· Χαίροις, ὁ ἐμὸς ἀρχιστράτηγος καὶ παντὸς τοῦ ἡμετέρου τάγματος. 7 Καὶ εἶπεν ὁ ἀρχιστράτηγος Μιχαήλ· Χαίροις καὶ σύ, ὁ ἡμέτερος ἀδελφὸς καὶ ὁ τὰς ἀποκαλύψεις διερμηνεύων τοῖς καλῶς τὸν βίον διερχομένοις.

8 Καὶ οὕτως ἀλλήλους κατασπασάμενοι ἔστησαν. Καὶ ἶδον τὸν ἀρχιστράτηγον Μιχαήλ κρατοῦντα φιάλην μεγάλην σφόδρα· τὸ βάθος αὐτῆς ὅσον ἀπὸ οὐρανοῦ ἕως τῆς γῆς, καὶ τὸ πλάτος ὅσον ἀπὸ βορρᾶ ἕως νότου. Καὶ εἶπον· Κύριε, τί ἐστὶν ὁ κρατεῖ Μιχαήλ ὁ ἀρχάγγελος; 9 Καὶ εἶπέν μοι· Τοῦτο ἐστὶν ἔνθα προσέρχονται αἱ ἀρεταὶ τῶν δικαίων καὶ ὅσα ἐργάζονται ἀγαθὰ, ἅτινα δι' αὐτοῦ ἀποκομίζονται ἔμπροσθεν τοῦ ἐπουρανίου θεοῦ.

XII. 1 Καὶ ἐν τῷ ὁμιλεῖν με αὐτοῖς, ἰδοὺ ἦλθον ἄγγελοι φέροντες κανίσκια γέμοντα ἀνθῶν· καὶ ἔδωκαν αὐτὰ πρὸς τὸν Μιχαήλ. 2 Καὶ ἠρώτησα τὸν ἄγγελον· Κύριε, τίνας

XI, 3 εἶπον B] εἶπων A.

XI, 4 Ἄρτι [James] ἀντι AB.

XI, 5 ἰδου B] ἡδου A | ἀνοιγέτωσαν] ἀνοιγετώσαν AB.

XI, 7 ἀρχιστράτηγος] ἀρχιστρατηγ- A; ἀρχιστρατιγος B | καὶ συ B] σὺ A | καλῶς] καλοῖς AB.

XI, 8 ἰδον B] ἰδων A | φιάλην AB | βορρα A] βορρας B | ἕως B] εὖς A | εἶπον B] εἶπων A | κρατεῖ] κρατῇ AB.

XI, 9 εἶπεν B] οἶπεν A | προσέρχονται B] προσερχοντε A | ἀποκομίζονται] ἀποκομίζονται AB.

XII, 1 αὐτοῖς] αὐτοὺς AB | φεροντες] φερωντες AB | ἀνθων] ἀνθ- A; ἀνθη B.

XII, 2 καὶ τι B] καὶ τοι A.

εἰσὶν οὗτοι, καὶ τί τὰ προσκομιζόμενα παρ' αὐτῶν; 3 Καὶ εἶπέν μοι· Οὗτοι εἰσὶν ἄγγελοι ἐπὶ τῶν ἐξουσιῶν. 4 Καὶ λαβὼν ὁ ἀρχάγγελος τοὺς κανίσκους ἔβαλεν αὐτοὺς εἰς τὴν φιάλην. 5 Καὶ λέγει μοι ὁ ἄγγελος· Ταῦτα τὰ ἄνωθέν εἰσιν αἱ ἀρεταὶ τῶν δικαίων.

6 Καὶ εἶδον ἐτέρους ἀγγέλους φέροντας κανίσκια κενὰ οὐ γέμοντα. Καὶ ἤρχοντο λυπούμενοι, καὶ οὐκ ἐτόλμησαν ἐγγίσει, διότι οὐκ εἶχον τέλεια τὰ βραβεῖα. 7 Καὶ ἐβόησε Μιχαὴλ λέγων· Δεῦτε καὶ ὑμεῖς, ἄγγελοι, φέρετε ὃ ἡνέγκατε. 8 Καὶ ἐλυπήθη Μιχαὴλ σφόδρα, καὶ ὁ μετ' ἐμοῦ ἄγγελος, διό οὐκ ἐγέμισαν τὴν φιάλην.

XIII. 1 Καὶ εἶθ' οὕτως ἦλθον ἕτεροι ἄγγελοι κλαίοντες καὶ ὀδυρόμενοι καὶ μετὰ φόβου λέγοντες· Ἴδε ἡμᾶς μεμελάνωμένους, Κύριε, ὅτι πονηροῖς ἀνθρώποις παρεδόθημεν, καὶ θέλομεν ὑποχωρῆσαι ὑπ' αὐτῶν. 2 Καὶ εἶπεν Μιχαὴλ· Οὐ δύνασθε ὑποχωρεῖν ὑπ' αὐτῶν, ἵνα μὴ εἰς τέλος κυριεύσῃ ὁ Ἐχθρός· ἀλλ' εἶπατέ μοι τί αἰτεῖσθε. 3 Καὶ εἶπον· Δεόμεθά σου, Μιχαὴλ, ὁ ἀρχιστράτηγος ἡμῶν, μεταθές ἡμᾶς ἀπ' αὐτῶν, ὅτι οὐ δυνάμεθα ἀνθρώποις πονηροῖς καὶ ἄφροσι προσμένειν, ὅτι οὐκ ἔστιν ἐν αὐτοῖς οὐδὲν ἀγαθόν, ἀλλὰ πᾶσα ἀδικία καὶ πλεονεξία. 4 Οὐ γὰρ εἶδομεν αὐτοὺς

XII, 4 εβαλεν] εβαλλεν AB | φιαλην] φιαλλην A; φυαλην B.

XII, 5 ανωθεν B] ανθ- A; *leg pñb ανθη* (cf James).

XII, 6 ειδον B] ειδων A | φερωντας] φερωντας A; φεροντες B | ετολμησαν εγγισαι] ετολμωσαν εγγησαι AB.

XII, 7 λεγων] λεγον AB | υμεις B] ημεις A | φερετε] φερεται AB.

XII, 8 σφοδρα A] *om* B | μετ' εμου] μετεμε AB | εγεμισαν την φιαλην] εγεμησαν την φιαλλην AB | διο: *leg pñb* διοτι.

XIII, 1 ειθ' ουτως B] ειθουτος A | οδυρομενοι] οδυρωμενοι AB | μεμελανωμενους] μεμελανομενους AB | παρεδοθημεν] παρεδωθημεν AB | θελωμεν] θελωμεν AB.

XIII, 2 δυνασθε] δυνασται AB | κυριευση] κυριευσει AB | αιτεισθε] αιτεισθαι AB.

XIII, 3 ειπον B] ειπων A | προσμενειν] προσμενην AB.

XIII, 4 ειδομεν] ειδωμεν AB | φονος A] φονως B | μοιχειαι] μυχειαι AB | κλεψιαι] κλαιψειαι AB | καταλαλαι A] καταλλαλαι B | επιορκιαι A] επιορκειαι B | μεθαι] μεθους AB | ερεις] αιροις A;

εἰσελθεῖν ἐν ἐκκλησίᾳ ποτέ, οὐδὲ εἰς πνευματικούς πατέρας, οὐδὲ εἰς ἀγαθὸν ἓν. Ἄλλ' ὅπου φόνος, καὶ αὐτοὶ ἐν μέσῳ ἔκει, καὶ ὅπου πορνεῖαι, μοιχεῖαι, κλεψίαι, καταλαλῖαι, ἐπιπορνῖαι, φθόνοι, μέθαι, ἔρεις, ζῆλος, γογγυσμός, ψιθυρισμός, εἰδωλολατρισμός, μαντεία, καὶ τὰ τούτοις ὅμοια, ἔκει εἰσιν ἐργάται τῶν τοιούτων καὶ ἐτέρων χειρόνων. Διὸ δεόμεθα ἐξελθεῖν ἡμᾶς ἀπ' αὐτῶν. 5 Καὶ εἶπεν Μιχαὴλ τοὺς ἀγγέλους· Ἐκδέξασθε ἕως οὗ μάθω παρὰ Κυρίου τὸ τί γένηται.

XIV. 1 Καὶ αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἀπῆλθεν ὁ Μιχαὴλ, καὶ ἐκλείσθησαν αἱ θύραι. Καὶ ἐγένετο φωνὴ ὡς βροντῇ. 2 Καὶ ἠρώτησα τὸν ἄγγελον· Τί ἐστὶν ἡ φωνή; Καὶ εἶπέν μοι· Ἄρτι προσφέρει Μιχαὴλ τὰς τῶν ἀνθρώπων ἀρετὰς τῷ θεῷ.

XV. 1 Καὶ αὐτῇ τῇ ὥρᾳ κατῆλθεν ὁ Μιχαὴλ, καὶ ἡνοίγη ἡ πύλη· καὶ ἤνεγκεν ἔλαιον. 2 Καὶ τοὺς ἀγγέλους τοὺς ἐνεγκόντας τὰ κανίσκια πλήρη ἐπλήρωσεν αὐτὰ ἐλαίῳ λέγων· Ἀπενέγκατε, δότε ἑκατονταπλασίονα τὸν μισθὸν τοῖς φίλοις ἡμῶν καὶ τοῖς ἐμπόνως ἐργασασμένοις τὰ καλὰ ἔργα. Οἱ γὰρ καλῶς σπεύραντες καὶ καλῶς ἐπισυνάγουσιν. 3 Καὶ λέγει καὶ τοὺς ἀποκένους φέροντας τοὺς κανίσκους· Δεῦτε καὶ ὑμεῖς, ἀπολάβετε τὸν μισθὸν καθὼς ἠνέγκατε, καὶ ἀπόδοτε τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων. 4 Εἶτα λέγει καὶ τοῖς τὰ γέμοντα ἐνεγκοῦσι καὶ τοῖς τὰ ἀπόκενα· Πορευ-

om B | ψιθυρισμός B | ψιθυρισμός A | μαντεία | μαντίας A; μ-τι- B | τουτοις B | τουτοι A; cf IV, 17 et VIII, 5 (gen.) | εκει B | εκοι A | χειρωνων | χειρων AB | δεομεθα | δεομαιθα AB | απ' αυτων | απ' αυτους AB.

XIII, 5 εκδεξασθε | εκδεξασθαι AB | γενηται | γενηταν AB.

XIV, 1 ηρωτησα A | ηρωτισαν B | αρτι A | αρτοι B.

XV, 2 πληρη | πληρης AB | ελαιω | ελαιον AB | δωτε | δωτε AB | εκατονταπλασιονα | εκατων ταπλασιονα A; εκατονταπλασιονα B | φιλοις B | φιλοι A | εμπωνως | εμπονοις AB | σπειραντες | σπειρωντες AB.

XV, 3 φεροντας B | φερωντας A | απολαβετε | απολλαβεται AB | ηνεγκατε A | ηνεγκαται B | αποδοτε | αποδωτε AB.

XV, 4 ενεγκουσι | ενεγκουσει AB | ευλογησατε B | ευλογησαται A | ειπατε | ειπαται AB | ολιγη A | ολιγα B | εσσε | εσθαι AB | υμας B | ημας A | καταστησει | κατασθησει AB | εισελθατε B | εισελθαται A | υμων | ημων AB.

θέντες εὐλογήσατε τοὺς φίλους ἡμῶν, καὶ εἶπατε αὐτοῖς ὅτι τάδε λέγει Κύριος· Ἐπὶ ὀλίγη ἔστε πιστοί, ἐπὶ πολλῶν ὑμᾶς καταστήσει· εἰσέλθατε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ Κυρίου ἡμῶν.

XVI. 1 Καὶ στραφεὶς λέγει καὶ τοῖς μηδὲν ἐνεγκοῦσιν· Τάδε λέγει Κύριος· Μὴ ἔστε σκυθρωποί, καὶ μὴ κλαίετε, μηδὲ ἔασατε τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων. 2 Ἄλλ' ἐπειδὴ παρώργισάν με ἐν τοῖς ἔργοις αὐτῶν, πορευθέντες, παραζηλώσατε αὐτοὺς καὶ παροργίσατε, καὶ παραπικράνατε ἐπ' οὐκ ἔθνει, ἐπὶ ἔθνει ἀσυνέτῳ. 3 Ἔτι σὺν τούτοις ἐξαποστείλατε κάμπην καὶ βροῦχον, ἐρυσίβην καὶ ἀκρίδα, χάλαζαν μετ' ἀστραπῶν καὶ ὀργῆς. Καὶ διχοτομήσατε αὐτοὺς ἐν μαχαίρᾳ καὶ ἐν θανάτῳ, καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν ἐν δαιμονίοις. 4 Ὅτι οὐκ εἰσήκουσαν τῆς φωνῆς μου, οὐδὲ ἐσυνετήρησαν τῶν ἐντολῶν μου, οὐδὲ ἐποίησαν, ἀλλ' ἐγένοντο καταφρονηταὶ τῶν ἐντολῶν μου καὶ τῶν ἐκκλησίων μου, καὶ ὑβρίζονται τῶν ἱερέων τῶν τοὺς λόγους μου κηρυττόντων αὐτοῖς.

XVII. 1 Καὶ ἅμα τῷ λόγῳ ἐκλείσθη ἡ θύρα, καὶ ἡμεῖς ἀνεχωρήσαμεν. 2 Καὶ λαβὼν με ὁ ἄγγελος ἀπεκατέστησέν με εἰς τὸ ἀπ' ἀρχῆς. 3 Καὶ εἰς ἑαυτὸν ἔλθων δόξαν ἔφερον τῷ θεῷ τῷ ἀξιῶσαντί με τοιοῦτου ἀξιώματος.

4 Ὡ καὶ ὑμεῖς, ἀδελφοί, οἱ τυχόντες τῆς τοιαύτης ἀποκαλύψεως, δοξάσατε καὶ αὐτοὶ τὸν θεόν, ὅπως καὶ αὐτὸς δοξάσῃ ἡμᾶς νῦν, καὶ αἰεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

XVI, 1 στραφεὶς] στραφῆς AB | ἐνεγκοῦσιν] ἐνεγκωσιν AB | ἔστε] ἔσται AB | κλαίετε] κλαιεταὶ AB | εἶσατε] εἰσαταὶ AB | τοὺς υἱοὺς] τοὶς υἱοὺς AB.

XVI, 2 ἐπειδὴ] ἐπιδεὶ AB | παρώργισαν] παροργήσαν AB | παραζηλώσατε] παραζυλώσασθαι A; παραζηλώσασθαι B | παροργίσατε, παραπικράνατε] παροργησάται, παραπικρανάται AB | ἔθνει] ἐθνη AB.

XVI, 3 ἐτι] ἐτη AB | μετ' ἀστραπῶν B] μῆτα ἀστραπῶν A | διχοτομήσατε] διχοτομησάται A; διχοτομήσατε B.

XVI, 4 εἰσηκουσαν A] ἡσηκουσαν B | ἐσυνετήρησαν] ἐσυνετήρισαν AB | ἐποίησαν] ἐποιήσασιν AB | ἐγένοντο B] ἐγένον τῷ A | κηρυττόντων B] κηριττόντων A.

XVII, 1 ἐκλείσθη] ἐκλισθῇ AB | ἡμεῖς B] εἰμεις A | ἀνεχωρήσαμεν] ἀνεχωρίσαμεν AB.

XVII, 3 ἐφερον B] ἐφερων A | τῷ ἀξιῶσαντι . . . ἀξιώματος A] om B.

XVII, 4 τοιαύτης] τιαυτής AB | δοξάσατε] δοξασαίται A; δοξασαίτε B | δοξάσῃ A] δοξάσει B.

